

„Setkání s knihou“ Soubor metodických listů

„Setkání s knihou“

www.bez-bot.cz

*Autorka knihy: Ivona Březinová
Autorka metodiky: Mgr. Alexandra Filarová
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 8. až 9. třída*

Stručný obsah:

Hlavní hrdina Ben Braun je patnáctiletý kluk, sportovec, lyžař. Na počátku knihy se po vážné nehodě ocitá v nemocnici a zjišťuje, že přišel o obě nohy. Po počátečním zhroucení se za pomoci rodiny, přátel, lékařů a sester a Emila, který s ním sdílí nemocniční pokoj, s daným stavem pomalu vyrovnává. Situace je složitá i pro jeho nejbližší – přátelé a rodinu. Nevědí, jak se chovat, co říkat. Benovi hodně pomáhá jeho přátelství s Emilem. Společně léčí své bolesti a trápení s humorem a ironií.

Knihy www.bez-bot.cz je primárně určena pro teenagery. Je psána vtipným jazykem, bez jakéhokoliv moralizování a zbytečného sentimentu. Střízlivě a úderně. Vtáhne proto do děje velmi lehce i dospělí, neboť i jich se Benův příběh týká – je nadčasový. Velmi cenná je skutečnost, že autorka v textu zcela nenápadně a přirozeně předkládá i jakýsi základní, zhuštěný „manuál“ k problematice tělesného postižení. Manuál jak pro handicapované, tak pro lidi v jejich okolí.

Rukopis knihy byl konzultován s handicapovanými sportovci a s mnoha odborníky na danou problematiku.

(www.bez-bot.cz)

Poznámka:

Publikace byla zařazena do výběru knih, se kterými podrobněji pracujeme, protože se děti s handicapovanými lidmi setkávají a mnohdy samy nevědí, jak se v daném okamžiku chovat. Zároveň se i ony mohou ocitnout v podobné situaci ať na straně pacienta, či na straně rodiny nebo blízkých přátel.

O autorce:

Ivona Březinová – se narodila 12. května 1964 a je to česká spisovatelka knih pro děti. Píše pro děti všech věkových kategorií od předškoláků po dospívající, některé knihy jsou napsané speciálně pro začínající čtenáře v první třídě. Věnuje se nejrozličnějším žánrům. Její tvorba zahrnuje lepoporela, pohádky, příběhy ze života dětí i zvířat, ale i encyklopedie. Některé texty zobrazují téma jinakosti a handicapu (autismus, dítě na vozíku, Alzheimerova choroba, šikana, závislosti atd.).

Od roku 1982 je členkou IBBY, od roku 1999 členkou Obce českých spisovatelů.

Je patronkou Alzheimer nadačního fondu, nadačního fondu Gabrielis a Centra Filipovka pro děti se zdravotním postižením.

[IBBY - Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu (International Board on Books for Young People, zkratkou IBBY) je mezinárodní nevládní organizace UNESCO se sídlem ve Švýcarsku v Curychu.]

(https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivona_B%C5%99ezinov%C3%A1)

V rámci práce s knihou www.bez-bot.cz se budeme věnovat tématu handicap, paralympiáda, ale i přímé práci s textem.

První vyučovací hodina:

Sdělíme žákům, že tuto hodinu budou pracovat s počítačem, konkrétně s internetem. Během hodiny budou postupně seznamováni s úkoly, které budou plnit:

1. Napiš webové adresy, které znáš a pracuješ s nimi.
2. Vyber jednu z nich a napiš, proč ji používáš, jaké informace z ní čerpáš.
3. Zamysli se a napiš, jakou problematikou se bude zabývat webová adresa www.bez-bot.cz. Své nápady sdílej se sousedem.
4. Práce s počítačem – Zadej do vyhledávače www.bez-bot.cz. Co jsi zjistil/a?
5. C A D P I H N A – Sestav z přesmyčky slovo, pokud si nevíš rady, vyzvedni si u učitele indicie (postupně od čísla 1). Kolik indicií jsi k vyluštění potřeboval/a?
6. Najdi na internetu informace o paralympiádách. Jaké disciplíny se na nich objevují? Uveď alespoň pět z nich.
7. Zjisti, jaká jsou pravidla her goalball a boccia. Vyber si jednu z nich, vypiš klíčová slova a pak se pokus pravidla sepsat vlastními slovy. Mají tyto hry obdobu na letních nebo zimních olympijských hrách?
8. Najdi osobnost (nejlépe českou), která má nějaký handicap a dokázala se proslavit. Připrav si o ní krátký referát.
9. Vyhledej informaci o knihách Ivony Březinové, které se zabývají podobnou tematikou. Napiš jejich název a velice stručně i obsah. (Kdo je hotov, vyhledej knihy s podobnou tematikou i u jiných autorů.)

Metodické poznámky

Většinu úkolů (jejich rozsah) můžeme upravit dle individuálních možností a tempa jednotlivých žáků (zestručnit, nebo naopak rozšířit).

První úkol je věnován webovým adresám, které žáci znají a pracují s nimi ve škole a ve svém volnu.

Knihu žákům ukážeme až po splnění úkolu č. 4 – žáci zjistí, že se nejedná o webovou adresu, ale o název knihy.

K vyluštění úkolu č. 5 budou žáci potřebovat indicie, které budou postupně dostávat od učitele:

- 1) slovo cizího původu;
- 2) paralympiáda;
- 3) neslyšící, slepý, beznohý;
- 4) slovo začíná na H;
- 5) zdravotní postižení;
- 6) znevýhodnění ztěžující a omezující normální život osoby.

Řešením je slovo HANDICAP. Indicie č. 6 je zároveň definicí tohoto slova.

Goalball je kolektivní míčový sport provozovaný zejména nevidomými a slabozrakými sportovci. V goalballu proti sobě hrají dvě tříčlenná družstva. Hraje se na hřišti o rozměrech 9×18 metrů. Hřiště je středovou čarou rozdělené na dvě hráčská pásma, z nichž každé je rozděleno na obranné, útočné a neutrální pásmo (po 3 metrech). Cílem hry je dopravit míč za koncovou čáru na straně protivníka. Hráči při hře používají klapky na oči, aby se vyrovnal stupeň ztráty zraku. K určení pozice míče na hřišti využívají sluch. Z toho důvodu jsou uvnitř míče rolničky, které při jeho pohybu zvoní.

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Goalball>)

Boccia [bočča] je sport podobný francouzské pétanque určený lidem s těžkým tělesným postižením, kteří jsou odkázáni na invalidní vozík. Hráči mají k dispozici dobře uchopitelné kožené míčky červené a modré barvy, podle nichž jsou rozděleni v družstvech. Důležitou roli hraje bílý míček, tzv. „Jack“, jeho vhozením do pole určený hráč zahajuje hru, ostatní se pak postupně snaží dostat míčky své barvy co nejbliže k Jacku. Vyhrává ten, jehož míčky jsou u Jacka v početní převaze. Boccii je možné hrát v tříčlenných družstvech, párech i jednotlivcích.

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Boccia>)

Druhá vyučovací hodina:

V dnešní vyučovací hodině se budeme věnovat přímo práci s textem knihy www.bez-bot.cz. Žáci budou plnit úkoly z **pracovního listu**.

Metodické poznámky

1. Dle počtu knih, které máme k dispozici, vytvoříme skupinky žáků. Některé úkoly budou plnit společně, některé samostatně.
2. Rozdělení do skupinek: Připravíme si potřebný počet lístečků, na které napíšeme vybrané disciplíny paralympijských her (kolik skupinek, tolik disciplín; kolik počtu členů, tolikrát daná disciplína). Lístečky připevníme žákům na záda. Upozorníme je, že jsou němí (úkol můžeme ztížit tím, že někteří budou označeni jako němí, někteří jako slepí). Je důležité, aby dodrželi pravidla NEMLUVIT a NEDÍVAT SE. Úkolem je rozdělit se do skupinek co nejrychleji – předpokládá se vzájemná spolupráce (sporty: stolní tenis, volejbal, basketbal na vozíku, tanec na vozíku, lukostřelba, atletika, cyklistika, boccia, goalball, judo, šerm na vozíku, ragby na vozíku, tenis na vozíku, střelba, vzpírání, veslování, jachtařství,

powerlifting – silový trojboj, jízda na koni, fotbal zrakově postižených, fotbal spasticky postižených, sjezdové lyžování, hokej, klasické lyžování, curling vozíčkářů).

3. Seznam otázek vyvěsíme ve třídě. Po přečtení celé knihy alespoň částí žáků se ke knize vrátíme diskuzí nad otázkami a jejich zodpovězením. Na které otázky odpověď v knize nenalezli? Proč asi?

4. Po dokončení posledního úkolu vyzveme žáky, aby své texty sdíleli v původních skupinkách. Na závěr dobrovolníci přečtou vytvořené části životopisu.

1. Vyberte si spolužáka, který vám přečte text na str. 8 a 9. Po přečtení úryvku napiš do svého pracovního listu alespoň tři otázky, které tě napadají a na které pravděpodobně najdeš odpověď v knize. Otázky pak zapiš do společného seznamu, který vyvěsíme ve třídě:

2. Doplň přirovnání:

Je pomalý jako _____

Je pilný jako _____

Má rty rudé jako _____

Oči má modré jako _____

Je štíhlý jako _____

3. Vypiš přirovnání z textu (např. ze str. 84, ale i z mnoha jiných):

4. Zkus vymyslet sám/sama podobná přirovnání:

5. Napiš, jak rozumíš slovním spojením (všechna jsou vybrána z textu knihy). Pokud si nevíš rady, použij SSČ:

Zítří zvedáme kotvy - _____

Šibeniční humor - _____

Měl jsem toho sám plný brejle - _____

Zač je toho loket - _____

Zapalují se lejtka - _____

Koukáš do blba - _____

6. Napiš komentář k následujícím výpiskům z textu:

„Myslím, že to sedí,“ funím námahou a násilím zapuzuju nutkání si doopravdy sednout. (str. 89)

Všechno šlape jak má. Až na mě. Já totiž nešlapu. (str. 96)

7. Ben dal svým berlím jména Klotylda a Kunhuta a holi Brunhilda. Jak byste si pojmenovali věci denní potřeby vy? Vyberte alespoň dvě:

8. Slohový úkol – napiš kousek Benova životopisu, který začne jeho odchodem z nemocnice a rehabilitačního zařízení (např. do 30 let):

9. Zhodnot vyučovací hodinu. Jak se ti líbila práce s knihou www.bez-bot.cz? Jak se ti dařilo plnit zadané úkoly?

„Setkání s knihou“

14-14 Přátelství napříč staletími

Autoři knihy: Paul Beorn
a Silène Edgarová
Autorka metodiky: Mgr. Eva Kvapilová
Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice
Věková kategorie: 8. až 9. třída

Úvod - 14-14 Přátelství napříč staletími

Stručný obsah:

Hadrien a Adrien jsou dva třináctiletí kluci, kteří žijí ve Francii a mají oba problémy ve škole, s dívkami i doma. Od sebe je dělí jen jedna věc – Hadrien žije v roce 1914 a Adrien v roce 2014.

Jejich osudy se propojí, když si začnou díky tajemné schránce posílat dopisy. Nejdříve vůbec netuší, že jejich dopisy putují časem. Když si Adrien uvědomí, že Hadrien žije v minulém století, rozhodne se ho varovat – blíží se 1. světová válka a jeho kamarád se musí za každou cenu ukrýt.

O autorech:

Paul Beorn – se narodil 24. listopadu 1977 v La Rochelle ve Francii, jeho skutečné jméno je Paul Couaillier, je to francouzský spisovatel sci-fi a fantasy příběhů pro děti a mládež. Svůj pseudonym Beorn si zvolil podle postavy z knihy Hobit.

Román 14-14 Přátelství napříč staletími, který napsal spolu se Silène Edgar získal řadu ocenění včetně ceny Gulli za rok 2014 jako román pro děti ve věku 8-12 let.

(https://fr.wikipedia.org/wiki/Paul_Beorn)

Silène Edgare – se narodila v roce 1978 ve Francii a její skutečné jméno je Sophie Ruhaud, je to francouzská spisovatelka a učitelka na Bretaňské univerzitě.

Provozuje webovou stránku Callioprofs pro vysokoškolské učitelé. Silène hodně cestovala La Rochelle, Paříž, Tahiti.

V současné době žije ve městě Guérande na západě Francie.

Je autorkou několika románů pro děti a mládež mezi nejúspěšnější se řadí 14-14 Přátelství napříč staletími.

(<https://www.babelio.com/auteur/-Silene/100825>)

V rámci knihy 14-14 Přátelství napříč staletími se budeme věnovat 1. světové válce, rozdílům v životech tehdy a dnes, přímé práci s textem a četbě knihy.

První vyučovací hodina:

1. Sdělíme žákům, že část hodiny budeme pracovat s počítačem na internetu. Žáci si nachystají psací potřeby a sešit.

a) Najdi na internetu, co to znamená - **lyceum, galoše, kantor, fosgen, penicilin.**

b) Vyhledej datum začátku a konce 1. světové války.

c) Jakou událostí začala 1. světová válka?

2. Žákům pustíme video „První světová válka Dějiny udatného českého národa“ <https://dejiny.ceskatelevize.cz/211543116230093/>

3. Ukážeme žákům přebal knihy 14 – 14 Přátelství napříč staletími. Zahájíme s žáky diskuzi otázkou „Jaký příběh by se mohl odehrávat v této knize? Inspiruj se vzhledem a názvem knihy.“

4. Metoda **skládankového učení**

Učitel rozdělí třídu do 2 stejně velkých „expertních“ skupin (A, B) a dá každé z nich přečíst jednu vybranou kapitolu (všichni v expertní skupině mají tentýž text!). Skupina A přečte 1. kapitolu knihy, kde se vypráví o Adrienovi z roku 2014 a skupina B si přečte 2. kapitolu o Hadrienovi z roku 1914.

Po přečtení textu mají žáci cca 10 min. na to, aby se v rámci své skupiny shodli na hlavních myšlenkách, komentářích a zajímavostech z nastudovaného materiálu tak, aby byli schopni předat obsah v nezkreslené podobě a zajímavou formou spolužákům z druhé skupiny. V domluveném čase si studenti vzájemně předávají poznatky ze své části materiálu.

Následuje ověření znalostí v rámci celé třídy: žáci mohou odpovídat na otázky, které si kladou skupiny navzájem, učitel se ptá jaké rozdíly mezi příběhy žáci vnímají, jak je život v minulém století odlišný od dnešního, jaké problémy řeší Adrien a jak se liší od problémů Hadriena.

Metodické poznámky

1. úkol - řešení:

a) **Lyceum** je čtyřletý obor ukončený maturitou. Absolventi získávají úplné střední odborné vzdělání, na rozdíl od absolventů jiných středních odborných škol a učilišť nezískávají kvalifikaci pro výkon povolání. Většina absolventů proto pokračuje ve vysokoškolském studiu.

Galoše jsou gumová ochranná obuv vhodná do bláta, deště a pro práci v mokřem terénu.

Kantor je hovorový výraz pro učitele.

Fosgen je jedovatý plyn, největší zabiják v dobách první světové války a jedna z nejhorších chemických zbraní vůbec. Fosgen je používán v celé řadě průmyslových odvětví.

Penicilin je antibiotikum. Objevil ho Alexander Fleming v roce 1928. Všiml si, že v Petriho misce s bakteriemi roste plíseň, která zabíjí okolní bakterie. Až v roce 1939 však angličtí vědci Howard Walter Florey a Ernst Boris Chain využili Flemingových pozorování a podařilo se jim izolovat penicilin. Všichni tři tito vědci získali v roce 1945 Nobelovu cenu za fyziologii a medicínu.

b) Od 28. července 1914 až do 11. listopadu 1918.

c) Atentát na Františka Ferdinanda d'Este a jeho choť Žofii Chotkovou spustil rychlý sled událostí vedoucích k vypuknutí světové války.

2. úkol:

Vedeme s žáky diskuzi inspirovanou metodou INSERT. Ptáme se, jaké informace z videa už znali, co bylo pro ně nové a jaké další informace by chtěli vědět a co je zaujalo?

3. úkol – dále vedeme diskuzi otázkami:

„Četli jste někdy příběh odehrávající se v 1. světové válce?“

„Jak vypadal svět v této době?“

„Co bylo běžnou součástí života před 100 lety, co už dnes běžně nepoužíváme?“

Druhá vyučovací hodina:

S žáky se budeme věnovat práci s textem metodou **podvojného deníku**. V sešitě si žáci udělají tři sloupce s nadpisy:

- JAK ASI BUDE PŘÍBĚH POKRAČOVAT
- ZDŮVODNĚNÍ
- JAK PŘÍBĚH SKUTEČNĚ POKRAČUJE

Individuální **čtba 3. až 4. kapitoly**. Následuje vlastní předpověď a její zdůvodnění. Dohoda se spolužákem – zápis, o čem text bude (jak bude pokračovat), do prvního sloupce tabulky předpovědí, zápis zdůvodnění do druhého sloupce tabulky.

Nakonec sdílení předpovědí a důvodů pro předpověď v celé třídě.

Čtba 5. až 6. kapitoly a individuální shrnutí vlastními slovy do třetí části tabulky (co se opravdu stalo).

Třetí vyučovací hodina:

Práce s **pracovním listem** po přečtení knihy.

Metodické poznámky

1. úkol – řešení:

1914 – Hadrien, výroba másla, Simone, Marthe, dojení krav, negramotnost, smrt dítěte, sbírání bylin, teta Jeanette, galoše.

2014 – Simone, email, Elois, Adrien, mobil, Marion, posílání sms, antibiotika, Francek, Sarah, tenisky.

2. úkol – řešení:

a) Rakušáci s Němčourama = Rakušané s Němci.

b) Marthe, mladší sestře Hadriena.

c) Corbeny.

d) Do Paříže.

e) Hadrien svému tatínkovi vyká.

f) Adrien má problémy doma a ve škole, protože se mu zhoršily známky a nemá motivaci je zlepšovat.

Hadrien se chce co nejvíc naučit a je pyšný na to, že je premiant, rád by šel na střední školu i přesto, že je jeho otec proti.

3. úkol – řešení:

a) ANO – „sekne jí to“ – sluší jí to, tenisky, email, telefon, esemeska.

b) ANO – Na druhou stranu svého prvního dopisu nakreslil sebe s Marion v horkovzdušném balónu a Francka, který je na zemi a padá mu na hlavu pytel s pískem z balónu. Později poslal Hadrienovi kresbu, která potěšila malého Alberta, bratra od Simone.

Metodika – 14-14 Přátelství napříč staletími

- c) NE – Hadrien buď pomáhá rodičům na statku, je se Simone, anebo se snaží studovat, aby se mohl dostat na Lyceum.
- d) NE – Zachrání Sarah.
- e) ANO – Pošlou je Hadrienovi do minulosti.
- f) NE – Jeho otec je negramotný.
- g) NE – Jeho maminka je z města a tatínek z vesnice.

4. úkol – řešení:

Žáci sdílí před celou třídou své názory o tom, co se jim na knize líbilo/nelíbilo a jak by se cítili v kůži hlavních hrdinů.

Diskuze s žáky:

„Jak se Hadrien cítil, když tatínkovi řekl pravdu o Adrienovi?“

„Jak byste se zachovali na místě Adriena, když se dozvěděl, že je jeho kamarád z roku 1914?“

„Jaké byly hlavní problémy v životě Adriena? Byly jiné než Hadrienovy?“

„Jaké jsou rozdíly mezi lidmi/děťmi v roce 1914 a 2014 (rozdíly ve sféře jazyků, vzdělání, priorit, financí, gastronomie, trávení volného času a způsobu života)?“

„V jaké době byste raději žili?“

Poznámky:

Pracovní list - 14-14 Přátelství napříč staletími

1. Přiřaď věci nebo činnosti ke správnému roku podle toho, co si pamatuješ z knihy:

1914 - _____

2014 - _____

Hadrien sestra Elois Marion Francek

tenisky výroba másla Adrien posílání sms

negramotnost sbírání bylin Simone mobil

dojení krav smrt dítěte teta Jeanette email

sestra Marthe antibiotika Sarah galoše

2. Odpověz:

a) Na str. 192 v prvním odstavci jsou expresivní výrazy převed' je do neutrálního tvaru.

 _____

b) Komu pomohl Adrien tím, že poslal Hadrienovi léky?

 _____

c) Jak se jmenuje město, ve kterém žije Hadrien?

 _____

d) Kam má Hadrien odjet do bezpečí podle rady Adriena?

 _____

e) Jaký je rozdíl mezi jednáním Hadriena a tatínka a jednáním dnešních dětí s rodiči?

 _____

f) Jaký je hlavní rozdíl v přístupu Adriena a Hadriena ke škole? Co si o jejich vztahu ke škole myslíš?

Adrien - _____

Hadrien - _____

Myslím si, že _____

3. Rozhodni, zda jsou tvrzení pravdivá nebo ne, zatrhni správnou odpověď:

a) Adrien používal výrazy, kterým Hadrien zprvu nerozuměl.

ANO NE

b) Adrien má nadání na kreslení.

ANO NE

c) Hadrienova záliba je hra na housle.

ANO NE

d) Adrien zachrání Marion, která je zavřená v jámě, kde uniká jedovatý plyn – fosgen.

ANO NE

e) Adrien, Sarah a Marion ukradnou v lékárně léky pro Marthe.

ANO NE

f) Hadrienův tatínek je velmi vzdělaný

ANO NE

g) Hadrienovi rodiče pochází ze stejné vesnice.

ANO NE

4. Zhodnocení. Napiš, co se ti na knize líbilo nebo nelíbilo. Napiš, jak by ses cítil/a, kdybys byl/a v kůži Hadriena nebo Adriena.

„Setkání s knihou“ Proč jsou banány zahrnuté

Autoři knihy: Christian Dreller
a Petra Maria Schmittová

Autorka metodiky: Mgr. Kateřina Větrilová

Škola: ZŠ a MŠ Leoše Janáčka Hukvaldy

Věková kategorie: 2. až 3. třída

Úvod – Proč jsou banány zahnuté

Stručný obsah:

Kniha je složena z 19 příběhů, které mají v názvu vždy otázku, kterou mohou položit zvědavé děti a na kterou většina dospělých nezná odpověď. Autoři zde nabízejí jednoduchým způsobem návod, jak dětem pohádkou a dětským příběhem přiblížit vysvětlení složitých otázek.

V každém příběhu hlavní postava – dítě, holka nebo kluk, položí tu zásadní a důležitou otázku, která je jednoduše a srozumitelně vysvětlena pro dětská ouška a chápání. Jednotlivé pohádky na sebe nenavazují, tudíž si může čtenář vybírat podle vlastního zájmu, co bude číst a v jakém pořadí.

Poučení najdou děti i dospělí, kteří navíc získají návod, jak na zvědavé otázky vlastních dětí. Milým způsobem například dědeček vysvětlí vnoučkovi, proč hvězdy svítí. Malá Nela s rodiči objeví odpověď, proč datla z bušení nerozbolí hlava, Lojzík se dozví, jaké to je, když je člověk starý. Žáci detektivové pátrají v mlékárně po pachateli, který udělal do sýra díry. Zajímavé otázky a jejich milé a lehce pochopitelné řešení poučí všechny čtenáře.

Pohádky jsou doplněny něžnými ilustracemi malířky Heike Vogelové, které podněcují dětskou představivost a fantazii a nabádají k rozvoji příběhu, který čtenář právě prožívá.

Kniha čtenáře obohatí o spoustu úsměvných a naučných příběhů psaných s láskou, něhou a porozuměním.

O autorech:

Petra Maria Schmittová – se narodila v roce 1959 v Alsdorfu poblíž Cách a studovala v Kolíně nad Rýnem sociální pedagogiku. Inspirována svými třemi ratolestmi začala psát příběhy pro děti.

Mezitím se z ní stala úspěšná autorka. Píše nejen knihy, ale i příběhy pro rozhlas a televizi. Dalším titulem, který byl v ČR vydán, je KAM CHODÍ KOSMONAUTI NA ZÁCHOD?

Christian Dreller – se narodil v roce 1963 v Neumünsteru, studoval slavistiku a historii a pracoval v nakladatelství dětské a komiksové literatury. Od roku 2005 působí mimo jiné jako překladatel, spisovatel a editor. Je také spoluautorem knihy KAM CHODÍ KOSMONAUTI NA ZÁCHOD?

Heike Vogelová – se narodila roku 1971, studovala na Vysoké škole designu v Hamburku a od roku 1999 pracuje jako ilustrátorka pro různá nakladatelství. Žije se svou rodinou v Hamburku.

Metodika – Proč jsou banány zahnuté

První vyučovací hodina:

Motivace – Víte, proč jsou banány zahnuté? Kde rostou? Jak se dostanou až do obchodu, kde si je můžeme koupit? Už někdo viděl banánovník? Jak vypadá?

1. Společně přečteme nahlas text – Proč jsou banány zahnuté?

2. Práce s **pracovním listem**

Pomůcky: mapa světa (politická, s jednotlivými státy světa), pracovní listy pro každého žáka, slovník spisovné češtiny, pastelky.

3. Samostatná práce žáků – doplnění úkolu č. 1 až 3. Společná kontrola diskuze o významu slov. Vyhledáme i ve SSČ.

4. Práce s mapou, žáci hledají místa výskytu banánovníku. Mohou porovnávat polohu.

5. Žáci samostatně zformulují odpověď na otázku v názvu kapitoly.

6. Dle časových možností zadáme vlastní ilustraci k přečtenému textu.

Pracovní list - Proč jsou banány zahnuté

1. Odpověz na otázky:

Jak se jmenuje hlavní hrdina příběhu a jeho sestra?

 _____

Komu zavola, aby se dověděl, proč jsou banány zahnuté?

 _____

Kam společně odešli hledat odpověď?

 _____

Co měl slíbeno od sestry za odpověď na její otázku?

 _____

2. Pokus se vysvětlit slova:

pavilon - _____

gympl - _____

gameboy - _____

skleník - _____

trs - _____

3. Poslední věta příběhu: A to je o **mooc** větší zábava než ten hloupý gameboy.

Proč je tučně vtištěné slovo napsáno se čtyřmi o?

 _____

4. Vyhledej se spolužáky místa, kde rostou banánovníky:

*Afrika, Indie, Jižní Amerika, Thajsko, Filipíny,
Čína, Kanárské ostrovy.*

5. Jaká je odpověď na otázku: Proč jsou banány zahnuté?

 _____

Pracovní list - Proč jsou banány zahnuté

6. Nakresli vlastní ilustraci k přečtenému příběhu:

„Setkání s knihou“

Letopisy Podzemě: Gregor a město pod městem

Autorka knihy: Suzanne Collinsová

Autorka metodiky: Mgr. Kristýna Kahánková

Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice

Věková kategorie: 6. až 7. třída

Stručný obsah:

Jedenáctiletý Gregor z New Yorku se jednoho dne při praní prádla propadne spolu se svou dvouletou sestřičkou Botkou do podzemí. S údivem zjišťuje, že se pod městem nachází další svět, kde žijí lidé a také další roztodivní tvorové se zvláštními schopnostmi. Chlapec se postupně seznamuje s několika podzemníky a jejich osudy, s lezci (šváby), letci (netopýry) a snovači (pavouky) a dozvídá se, že celá Podzemě už na něj čeká, aby naplnil pradávné proroctví a zachránil tamější lidi před válkou s nejobávanějšími tvory podzemí – s hlodači (potkany).

Do výpravy, do které byl nečekaně vmanévrován, se mu zpočátku pranic nechce, zvláště když je mu řečeno, že několik nadzemníků již v Podzemi bylo, ale nikdo z nich z různých důvodů nepřežil. Svůj odmítavý postoj změní hned poté, co zjistí, že jedním z nich byl i jeho (doma už dva roky nezvěstný) otec. Gregor se s vidinou brzkého shledání s otcem okamžitě ujímá zodpovědnosti nejen za svou rodinu, ale za celý osud Podzemě.

Chlapec a jeho průvodci prastaré proroctví skutečně naplní, Podzemě je zachráněna, otec nalezen a všichni tři se šťastně vracejí domů. Dobrodružství končí, ale ne na dlouho. Po Šedém proroctví bude následovat Proroctví o zhoubě, o němž se dočteme v dalším díle Letopisů Podzemě, tentokrát s podtitulem Gregor a zlověstné proroctví.

O autorce:

Suzanne Collinsová – se narodila v roce 1962 je to americká spisovatelka, autorka bestsellerových sérií Hunter Games (Hladové hry, 2008–2010) a Underland Chronicals (Letopisy Podzemě, 2003-2007). Superúspěšná Trilogie Hunter Games byla přeložena do 37 jazyků a dostala se i na filmová plátna. Letopisy Podzemě se u nás zatím dočkaly pouze vydání prvního a druhého dílu.

Metodika – Letopisy Podzemě

Tato metodika obsahuje **3 série úkolů (pracovních listů)**, námětů pro práci s knihou:

A) Pracovní list str. 1 až 6 – první série se zaměřuje na **vyhledávání informací** v knize, vyhledávání a ověřování informací na internetu, vyhledávání ve Slovníku spisovné češtiny, výtvarné vyjádření. Je možná práce samostatně, ve skupině, ve dvojici – určit role, rozdělit úkoly...

B) Pracovní list str. 7 až 8 – druhá série obsahuje **úkoly k zamyšlení** a vyžaduje se vlastní názor žáka, jeho vlastní zhodnocení daného problému, eventuelně sdílení vlastní zkušenosti. Je možno zadat šikovnějším, rychlejším, přemýšlivějším žákům – citlivá témata (ztráta rodičů, nelpění na životě a počítání s jeho koncem, hledání naděje...).

C) Pracovní list str. 9 až 10 – třetí série nabízí **úkoly k rozšíření vědomostí** pro zvědavé čtenáře a samostudium pomocí internetu, doplnění znalostí. V knize se objevují narážky na poznatky z přírodních věd (hlavní hrdina vzpomíná na rozhovory s otcem – nadšenecem pro přírodní vědy) – možno zadat rychlým, zvědavým žákům, těm, kteří se zajímají o přírodopis (referát, prezentace...).

Poznámky:

Pracovní list – Letopisy Podzemě

1. Gregor je obyčejný jedenáctiletý kluk z New Yorku, který se však jednoho dne náhle ocitá v neobyčejném světě pod městem. Charakterizuj Podzemí – kdo tady bydlí, jak to tady vypadá. Pokus se na zvláštní papír namalovat, jak asi vypadá přechod z Nadzemě do Podzemě (str. 17 až 20):

2. Nebezpečné dobrodružství neprožívá Gregor sám, ale se svou malou sestřičkou Botkou. Je to její pravé jméno? Vyhledej podrobnosti v knize na str. 29:

3. Lidé a tvorové žijící v Podzemí (tzv. podzemníci) mají zvláštní schopnosti. Charakterizuj jednotlivé rasy a napiš, jak se jim v Podzemí říká. Koho by ses nejvíce obával? Můžeš se je pokusit nakreslit a doplnit tak knihu o ilustrace, které jí chybějí:

Např. Netopýři (tzv. letci) slouží podzemním lidem k létání, mají s nimi uzavřenou přísahu věrnosti. V Podzemí dorůstají do obří velikosti. Mají vynikající orientační schopnosti.

4. Aurora, Áres, Athéna – to jsou jména některých netopýrů. Kde se autorka inspirovala při výběru těchto jmen?

5. Jména potkanů vyhledej na str. 203, co o nich jejich jména říkají? *Např. Pařátoun bude mít asi dlouhé pařáty...* Zjisti, jaké latinské rčení se používá pro případ, kdy jméno osoby (v tomto případě tvora) vyjadřuje její charakteristickou vlastnost:

Jména a jejich význam – _____

Rčení – _____

6. Zamysli se nad následujícími metaforami a vysvětli, jak jim rozumíš:

Kolena se proměnila v rosol – _____

Seděl shrbený pod tíhou hlubokého žalu – _____

Odměřenost se rozpustila jako máslo na pánvi – _____

Pokusil se setřást svoji bolest – _____

7. Gregor se ocitl v Podzemí s úkolem naplnit staré proroctví. Gregorova babička milovala knihu proroctví od nějakého chlápka, jehož jméno začínalo na Nostra (str. 87). Vyhledej na internetu, zda nemohl někdo podobného jména skutečně existovat, a získej o něm nějaké informace. Vysvětli (vyhledej), co vlastně slovo proroctví přesně znamená:

Nostra – _____

Proroctví – _____

8. Gregor promlouvá s podzemními lidmi jazykem, na který je on sám zvyklý, ale oni některým jeho výrazům nerozumějí. Vysvětli jejich význam, uveď synonyma:

Machrovat – _____

Říct něco hustšího – _____

Pracovní list – Letopisy Podzemě

Mít zaracha – _____

Psychoušský – _____

9. Když si Gregor vyslechl vypravování o podzemní řece, představoval si řeky, jaké protékají New Yorkem. Zjisti, které řeky to jsou:

Řeky v NY – _____

10. Co je Central Park, o kterém se píše na str. 235? Informaci vyhledej na internetu:

11. Co se stalo v Podzemi s tvorem, který porušil přísahu spojení? (odpověď najdeš na str. 182). Jak dopadl netopýr Áres? Vyhledej význam slova precedens, o kterém se zde mluví:

Precedens (precedent) – _____

Pracovní list – Letopisy Podzemě

1. Gregor v rozhovoru s Luxou uslyšel tu nejsmutnější věc, co mu kdy kdo řekl. Najdi ji na str. 181 a vysvětli, jak jí rozumíš:

2. Vikus mluvil s Gregorem o naději. Říkal, že se někdy nachází velice těžko. Co si myslíš ty – může být někdy těžké najít naději? A kdy?

3. Velmi emotivním zážitkem pro Gregora bylo sebeobětování švábice Tyk pro jeho sestru. Byl z toho velmi smutný a plakal kvůli tomu. Luxa neplakala a vysvětlila Gregorovi, že neplakala od smrti svých rodičů. „Gregorovi se po tvářích skoulely další slzy, když si představil, jak ošklivě musí být někdo raněn, aby ztratil schopnost plakat (str. 195).“ Jak tomu rozumíš – je možné, že někdo, kdo zažil v životě něco opravdu hrozného, může ztratit schopnost plakat?

Pracovní list – Letopisy Podzemě

1. V knize si Gregor vybavuje některé rozhovory se svým otcem, znalcem přírodních věd. Zmiňuje záhadu se slepými jeskynnými rybami, kterým se však v laboratorních podmínkách (za přítomnosti světla) za několik generací zrak opět vrátil. „Táta měl pochopitelně několik teorií, ale nedokázal vysvětlit, jak se ryby dokázaly přizpůsobit tak rychle (str. 58).“ Gregorův otec to vysvětlit neuměl, ale vědci z newyorské univerzity ano. Výsledky jejich bádání si můžeš přečíst na následujících webových stránkách: <https://magazin.aktualne.cz/potomci-slepych-jeskynnich-ryb-mohou-videt/r~i:article:518214/>

2. Gregorův otec zvládl sestrojít kompas z magnetitu (neboli magnetovce) a jehly. Zjisti si o tomto nerostu více informací:

3. Netopýři využívají echolokaci, ale nejsou z říše zvířat jediní. Zjisti, jak echolokace funguje a kteří další živočichové ji využívají. Můžeš připravit malý referát (prezentaci) pro své spolužáky:

„Setkání s knihou“ Jak voní týden

*Autorka knihy: Olga Masiuková
Autorka metodiky: Mgr. Pavla Třísková
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 4. až 5. třída*

Úvod - Jak voní týden

Stručný obsah:

Hlavní hrdinkou knihy je malá Konstantina. Je to docela obyčejná holčička. Má ráda slova, vůně, vítr ve vlasech a procházky se strýčkem Ríšou. Jenže na svět, který ji tak fascinuje, nevidí. Konstantina bere vše s humorem a nadhledem a vůbec neví, proč by ji měl někdo litovat. Barvy si sice představit neumí, ale dny v týdnu bezpečně pozná podle vůně. Jediné, co by doopravdy chtěla zkusit, je projet se na kole.

Je to laskavý příběh nevidomé holčičky, která zdravé děti učí, že svět se má vnímat všemi smysly. Setkání s ní vás obohatí, dojme i rozesměje. Ilustrátorka Monako Ishida zachycuje v barvách svět kolem a tyto obrázky střídá s šedočernými obrysy ztvárňující svět nevidomých.

O autorce:

Olga Masiuková – se narodila v roce 1979 a je to polská spisovatelka a vysokoškolský pedagog. Autorka dětských knih. Narodila se v Ketrzynie. Dětství prožila na Mazurách. Studovala fiologii a antickou kulturu ve Varšavě. Přednáší literaturu na vysoké škole. Její oblíbenou autorkou je spisovatelka Astrid Lindgrenová.

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Pomůcky: velká poštovní obálka, kniha, pracovní listy.

Aktivita před prací s knihou:

Cílem aktivity před četbou je vzbudit zvědavost. Uvedeme děti do práce. Představte si děti, že jste doma a na svém stole jste našly tuhle obálku. Je nadepsaná slovy JAK VONÍ TÝDEN.

Učitel položí 3 otázky (žáci odpovídají ústně):

1. Přečtete si pozorně nápis.
2. Rozumíte všem slovům?
3. Co se z nápisu můžeme dozvědět?

Následně se ptá, co si myslí, že bude v obálce.

Učitel zapisuje postřehy na tabuli.

Učitel pošle obálku dětem do ruky, odhadují, co se skrývá v obálce.

Po odhalení obsahu obálky učitel rozdá připravené knihy a pracovní listy.

Metodické poznámky

Žáci si knihu nejdříve prohlédnou a písemně zodpoví na 1. až 4. otázku z **pracovního listu č. 1**:

1. Líbí se ti obálka knihy?
2. Podívej se na obrázky v knize. Jak na tebe obrázky působí?
3. O čem asi příběh vypráví?
4. Ke dnům v týdnu vymysli a napiš název podle myšlenek např. středa – sportovní.

Čtení ukázky str. 7. Žáci čtou nahlas a střídají se dle pokynů učitele. Po přečtení ukázky vyhledají a zapíší odpovědi na 5. až 7. otázku:

5. Kdo vypráví příběh?
6. Co ses dozvěděl/a o Konstantině?
7. Kdo je Ríša?

Společná kontrola odpovědí.

Sdělíme žákům, aby se přemístili na koberec a sedli si do kruhu. Diskuze v kruhu – společné povídání jak se chovat k nevidomým, jak jim můžeme pomoci a co udělat, aby k nám našli důvěru.

Metodika – Jak voní týden

Druhá vyučovací hodina:

Pomůcky: kniha, pracovní list, pastelky, lahvičky (skleničky) s vůněmi např. koření, sirup, vosková plástev, ocet, ovoce...

V dnešní hodině se budeme věnovat přímo práci s textem knihy, rozpoznávat se zavázanýma očima, co je ukryté v lahvičkách podle vůně.

Metodické poznámky

Úvod hodiny zahájíme rozpoznáváním vůní.

Učitel vyzve (postupně) 5 až 7 žáků k lavici, zaváže mu oči a ten pomocí čichu rozeznává obsah lahviček. Zhodnotí, jak se žákům v této aktivitě dařilo, jak se cítili...

Sdělíme žákům, že budeme pracovat s kapitolou „Sobota“ na str. 9. Rozdáme knihy a pracovní listy č. 2. Učitel seznámí žáky s jednotlivými úkoly:

1. Vyhledej v textu, čím vším voněla Konstantině sobota.
2. Čím vonívá sobota tobě?
3. Jaký předmět učí teta Zoška na základce?
4. Seskup slabiky tak, aby vznikla jména osob z příběhu.
5. Po čem touží Konstantina na světě nejvíc?
6. Nakresli, po čem toužíš ty.

Hlasité čtení ukázky, žáci se střídají dle pokynů učitele.

Práce s **pracovním listem č. 2.**

Vyhledávání odpovědí v textu na 1. až 6. otázku (tichým čtením).

Společná kontrola.

Zhodnocení práce s knihou.

Třetí vyučovací hodina

Pomůcky: předtištěné pětilístky, knihy, pracovní listy, karton, lepidla, provázky, nůžky, fixy, pastelky, slovník cizích slov.

Sdělíme žákům, že v této hodině budeme pracovat ve dvojicích:

1. Metodou pětilístku si zopakujeme, co víme o hlavní postavě.
2. Sdělíme žákům, že budeme pracovat s textem s kapitolou „Neděle“ a se slovníkem cizích slov.
3. Pomocí kartonu, provázku, lepidla vytvoří dvojice na papíře plastický vzkaz pro nevidomou holčičku tak, aby si jej mohla přečíst po hmatu.

Metodické poznámky

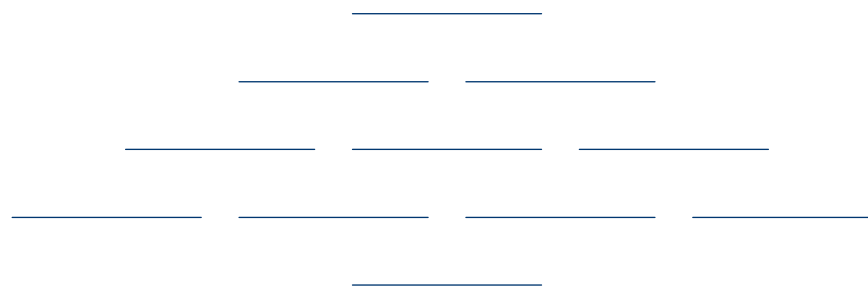
Učitel seznámí s metodou pětilístku.

Zadáme téma, o němž budeme psát (Konstantina).

Dvojice píše pětilístek podle následující šablony (čas 5 až 7 minut):

1. První řádek je jednoslovný popis námětu = téma.
2. Druhý řádek je dvouslovný popis námětu (obvykle 2 přídavná jména).
3. Třetí řádek vyjadřuje třemi slovesy děj/činnost námětu.
4. Čtvrtý řádek je věta o čtyřech slovech.
5. Poslední řádek je jednoslovná asociace nebo synonymum k námětu.

Doporučuji nakreslit na tabuli:

Dvojice vyplňují předtištěný pětilístek dle pokynů učitele. Při činnosti se střídají.

Pětilístky vytvořené v párech mohou být představovány celé třídě (mohou je vystavit na nástěnce, tabuli).

Sdělíme žákům, že nyní budou pracovat s kapitolou „Neděle“ na str. 19, 20 a 23.

Hlasité čtení – žáci se střídají dle pokynů učitele.

Po přečtení ukázky plní dvojice úkoly v **pracovním listu č. 3**. Učitel seznámí žáky s 1. až 4. otázkou z tohoto pracovního listu.

Tvoření vzkazu.

Zhodnocení hodiny.

Pracovní list č. 1 - Jak voní týden

1. Líbí se ti obálka knihy? Zatrhni správnou odpověď:

ANO NE

2. Podívej se na obrázky v knize. Jak na tebe působí?
Zatrhni správnou odpověď.

RADOSTNĚ SMUTNĚ TAJEMNĚ

3. O čem asi příběh vypráví?

 _____

4. Ke dnům v týdnu vymysli nový název *např. středa - sportovní*:

pondělí - _____

úterý - _____

středa - _____

čtvrtek - _____

pátek - _____

sobota - _____

neděle - _____

5. Kdo vypráví příběh?

 _____

6. Co ses dozvěděl o Konstantině?

 _____

7. Kdo je mamulína a komu říká, že je filozof?

 _____

8. Sebehodnocení - nakresli smajlíka podle toho, jak se ti dařilo plnit úkoly:

Pracovní list č. 2 - Jak voní týden

1. Vyhledej v textu, čím vším voněla Konstantině sobota?

 _____

2. Čím vonívá sobota tobě?

 _____

3. Jaký předmět učí teta Zoška na základce?

 _____

4. Seskup slabiky tak, aby vznikla jména osob z příběhu:

RAFLO - _____

NAMULÍNA - _____

KAŠZO - _____

ŠURÍ - _____

NATIKONSTAN - _____

KURJU - _____

5. Po čem touží Konstantina na světě nejvíc?

 _____

6. Nakresli, po čem toužíš ty:

Pracovní list č. 3 - Jak voní týden

1. Jaké barvy mohou vzniknout podle tebe spojením těchto barev?

žlutá + modrá = _____

žlutá + červená = _____

červená + modrá = _____

červená + zelená = _____

2. Vysvětli, co znamená, když se řekne: „Je to jako bavit se slepým o barvách.“

3. Na jaké problémy naráží ten, kdo nevnímá barvy?

4. Najdi ve slovníku cizí slova a vysvětli spolužákům jejich význam:

apatie - _____

avantýra - _____

agrese - _____

atrament - _____

5. Doplň pětílístek:

námět

jaká/ý je

co dělá

věta o čtyřech slovech

synonymum - co se ti vybaví

„Setkání s knihou“ Podivný případ se psem

Autor knihy: Mark Haddon
Autorka metodiky: Mgr. Hana Ulčáková
Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice
Věková kategorie: 8. až 9. třída

Stručný obsah:

Kniha originálním způsobem zachycuje svět lidí postižených poruchou osobnosti – autismem. Je napsaná ich-formou jako deník, který si hlavní hrdina Christopher Boon, patnáctiletý chlapec, vede. Vlastně je autorem knihy, protože to, co nám Haddon předkládá, je Christopherův záznam vyšetřování, které sám podnikl. Kapitoly jsou číslovány jako prvočísla. Skoro v každé kapitole lze najít nějaký nákres, výpočet nebo vzorec, a to proto, že Christopher je výjimečný v matematice, ta jej uklidňuje i v momentech rozrušení. V hlavě si počítá mocniny, kvadratické rovnice či vyjmenovává prvočísla. Matematika mu dává jistotu, protože v ní panuje řád a logika.

Christopher chodí do speciální školy mezi děti s jinými poruchami, má se stát prvním maturantem z matematiky. Snad jedinou bytostí, která s ním umí vhodně komunikovat a rozumí jeho potřebám i neobvyklým reakcím, je jeho učitelka Siobhan. Christopher žije s tátou sám. I ten se ho snaží chápat a vychází mu vstříc. Matka zemřela.

Jednoho dne najde Christopher za plotem zahrady vidlemi probodnutého psa, černého pudla sousedky, paní Shearsové, a rozhodne se, že vypátrá pachatele. Miluje totiž detektivky. Je obdivovatelem Sherlocka Holmese. Na rozdíl od detektivek je viník odhalen už někdy v polovině knihy – je jím Christopherův otec.

Po odhalení pravdy dostane z otce strach, protože mu lhal, a podle Christophera, kdo lže, ten ho nemá rád. Když se před otcem schovává, objeví v ložnici matčiny dopisy a zažije jeden z největších otřesů svého života, protože zjistí, že jeho matka nezemřela, jak mu tvrdil milující otec, ale odešla od rodiny, a že žije v Londýně. Rozhodne se bydlet u ní. Během vyšetřování tak mimovolně vyřeší zdánlivě neřešitelnou krizi manželství svých rodičů.

Po dramatickém odhalení pachatele překoná svou hrůzu z cizího prostředí a sám se vydává na nebezpečnou cestu do Londýna, kde skutečně matku najde a znovu před ni postaví problém odpovědnosti, lásky a trpělivosti, který byl původně nad její síly, proto od rodiny odešla.

Otec se Christopherovi posléze omlouvá, přemlouvá ho, ať se vrátí domů, ale Christopher s ním odmítá komunikovat. Nakonec se dohodnou, že se Christopher pokusí žít s matkou, s otcem se budou jen navštěvovat a zpět získávat ztracenou důvěru.

Resumé: Jedna z nejoriginálnějších knih, které v poslední době v České republice vyšly, v překladu pořízeném v rekordně krátké době po prvním vydání ve Velké Británii.

O autorovi:

Mark Haddon – se narodil v roce 1962 a je uznávaným scénáristou, ilustrátorem a autorem knížek pro dospělé i pro děti. Žije a učí v Oxfordu. Za svou první knihu pro dospělé „Podivný případ se psem“ posbíral v letech 2003 až 2004 celkem 10 ocenění. Detektivní novela byla ve Velké Británii zvolena Knihou roku 2003 v rámci prestižní Whitbreadovy ceny. Významným románem o problematických rodinných vztazích byl Červený dům (česky Argo, 2014). Haddon je přísný vegetarián, a jak sám o sobě říká, je „zapřísáhlý ateista.“

Tři pracovní listy by měly žáky seznámit s rozdílným myšlením dětí, které „mají svůj svět“ a přivést žáky k přesvědčení, že by se s problémem chtěly seznámit blíže, protože se mnohdy stává součástí našeho života.

1. pracovní list – určen pro jednotlivce, seznámení s autismem.

2. pracovní list – určen pro skupinovou práci – osoba Christophera.

3. pracovní list – určen pro jednotlivce, ukázky rozdílného myšlení lidí s autismem.

Metodické poznámky pro 1. pracovní list:

Úkol č. 1 – žákům neukážeme knihu, seznámíme je pouze s názvem knihy (Podivný případ se psem), rozdáme jim čtvrtky papíru. Žáci nakreslí svou představu o knize, proběhne diskuze. Následuje křížovka, tajenkou je slovo autismus – slovo, které je náplní dalších úkolů.

Úkol č. 2 – řešení tajenky

1.	a	l	e			
2.	m	u	ž			
3.	t	e	n			
4.	a	n	i			
5.	s	e	d	m		
6.	m	o	c			
7.	k	o	u	s	e	k
8.	s					

Úkol č. 3 – žáci si přečtou upravený text, který se týká informací o autismu (text je převzat z internetové adresy <https://nemoci.vitalion.cz/autismus/>).

Úkol č. 4 – vyhledávání významu neznámých slov v textu nebo na netu, jejich společné vysvětlení.

Mentální – snížená úroveň rozumových schopností, tedy inteligence.

Sebestimulace – správně stimming je pro autisty běžnou a zdravou součástí jejich životů. Slouží k vyventilování různých emocí a frustrací skrz vybití energie pro ně příjemným způsobem. Stimming uklidňuje, pomáhá se zvládnutím složitých situací, jako může být třeba smyslové přehlcení. Stimming může nabývat mnoha podob – chůze po špičkách, kývání, houpání, kousání, nikdy se neventiluje efektivně jako např. štípání druhé osoby – je dobré nabídnout alternativní hračku, nástroj, způsob ke stimmování. Rozhodně však nesmíme autistům ve stimmování zabraňovat.

Rutina – dovednost, zručnost, zběhlost, profesionálně zvládnutá obratnost.

Stereotyp – jednotvárný, ustálený, navyklý vzorec chování a myšlení.

Terapie – obor medicíny zabývající se léčbou, způsob léčení.

Úkol č. 5 – Návaznost na úkol č. 3 – doplňování chybějících informací do neúplného textu.

Metodické poznámky pro 2. pracovní list:

Úkol č. 1 – učitel přečte pomalu a výrazně žákům krátkou charakteristiku Christophera Boona:

Patnáctiletý geniální autista, který se má stát prvním maturovatelem z matematiky, je přímo posedlý čísly (například kapitoly jsou číslovány prvočíslly), na mnoha místech knihy je také nějaký náčrt nebo příklad, vzorec.

Christopher nesnáší jakýkoliv kontakt – jediný fyzický kontakt, jenž snese (i s rodiči), je dotýkání se prsty na ruku. Otec napřáhne pravou ruku a rozevře prsty do vějíře, Christopher napřáhne levou ruku a rozevře prsty do vějíře a prsty se pak vzájemně dotýkají.

Má velký smysl pro detaily, je posedlý přesným zdůvodňováním všeho, co se kolem něho děje. Má problém s jakoukoliv změnou ve svém okolí a vždy na ni divoce reaguje; když jej například chytí policista za ruku, praští ho, z čehož samozřejmě plynou nepříjemné důsledky. Nikdy nelže a nesnáší lhaní, když mu totiž někdo lže, znamená to pro něj, že ho nemá rád. Svého otce opustí v okamžiku, kdy se dozví, že to byl on, kdo zapíchl vidlemi psa paní Shearsové. Důvod (otec měl vztek na ni i na jejího manžela, který mu odloudil ženu, Christopherovu matku) pro něj nic neznamená. Jediné, co je pro něj důležité, je logická dedukce – když mu táta lhal, znamená to, že už ho nemá rád a že ho pravděpodobně bude chtít dříve či později zabít, podobně jako Wellingtona.

Ze stejného důvodu nepoužívá ve svém vyprávění metafory. Nerozumí přenesenému významu slov (slova mnohoznačná), poetická funkce takového vyjádření mu nic neříká.

Dalším rysem Christopherova onemocnění je, že se nebojí smrti; ta je pro něj jen dalším z mnoha skutků, co se na světě lidem mohou přihodit.

O konci života mluví stejně jako třeba o odchodu do školy. Smrt pro něj začíná být zajímavá v okamžiku, kdy neprobíhá podle pravidel. Když jej málem přejede londýnské metro, ani si to neuvědomí. Ale smrt pudla paní Shearsové v něm vyprovokuje pátrání – Christopher prostě potřebuje důvod, nebo alespoň pravidla. Miluje Sherlocka Holmese a Watsona a knihu Pes baskervillský. Věci, kterých si normální lidé ani nevšimnou, Christopher velmi prožívá, nechápe běžné věci. A to, co nechápe a nezná, nemá rád.

Žáci si zapisují informace, které je zaujmou, ve skupině vytvoří krátké charakteristiky hlavního hrdiny, prezentují své práce před ostatními spolužáky.

Učitel zvolí, co z úryvku chce žákům přečíst, do jaké míry je chce seznámit i s dějem knihy. Může s textem pracovat i dále, rozebírat ho, rozdat text žákům, zadat další úkoly k zamyšlení do skupin, je zde velké množství variant, jak pokračovat.

Úkol č. 2 – v knize str. 24 až 25 (v pracovním listu upraveno), vysvětlení metafor.

Metodické poznámky pro 3. pracovní list:

Úkol č. 1 – text lze nalézt v knize na str. 19.

Úkol č. 2 – zamyšlení se nad slovem rituál.

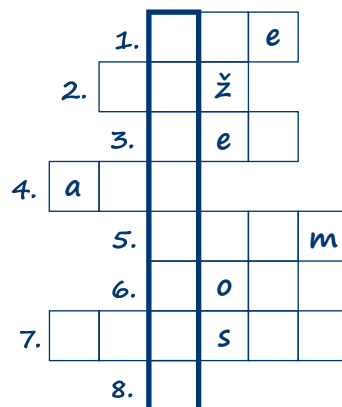
Úkol č. 3 – str. 96 (v pracovním listu upraveno).

Pracovní list č. 1 – Podivný případ se psem

1. Seznam se s knihou, o níž prozatím nic nevíš, znáš pouze její název – Podivný případ se psem. Proměň se v ilustrátora – představ si, že máš vytvořit obal knihy, jejíž název znáš, ale to je vše. Nakresli svou představu na čtvrtku papíru, kterou máš před sebou. Pak se pokus svým spolužákům vysvětlit svůj náčrt.

2. Vyřešením jednoduché tajenky zjistíš hlavní téma, které prolíná celou knihou a je pro další práci hodně důležité.

1. spojka souřadící
2. vzor rodu mužského (životný)
3. ukazovací zájmeno
4. častá částice (jinak spojka)
5. počet pádů při skloňování
6. antonymum ke slovu málo
7. zdobnělina ke slovu kus
8. předložka se 7. pádem

3. Důležité slovo, které je součástí života hlavního hrdiny, teď znáš. Jeho význam ale zcela jasný pro tebe asi není. Proto si pozorně přečti následující text:

Autismus je **závažné postižení dětského mentálního vývoje**. Název pochází z řeckého „autos“, což znamená sám nebo já. Autistické děti **nemají zájem o druhé osoby**. Všeobecně **dávají přednost samotě před společností**. Nehledají útěchu u svých rodičů. Pro mnoho rodičů je tento fakt velmi náročný, protože

se těšili na společné hraní, výlety do přírody s přáteli a mazlení během dne. Rozhodně to neznamena, že autistické děti své rodiče nemají rády, to rozhodně ne, jen svoje city dávají najevo jinak.

Zdravé děti už okolo prvního roku života žvatlají svá první slůvka, ukazují na hračky, jasně umějí říkat ne, snaží se pojmenovávat předměty. Některé autistické děti mohou také zpočátku žvatlat a poté se zarazit, jiné mají **řeč opožděnou**, nebo dokonce zůstanou němé. Může se objevit i tzv. **echolálie**, kdy jedinec opakuje vše, co slyší. Mluvící jedinci vedou často monology. Většina se raději domlouvá posunky, malováním obrázků nebo psaním vzkazů. Autistická gesta a mimika jsou jen těžko rozluštitelná pro jiné osoby a není snadné pochopit, co nám chce autista říct.

Autisté se vyznačují **neměnnými rutinami, stereotypními vzorci chování**. Vyhovuje jim stále prostředí a stálí lidé okolo, na změny reagují většinou negativně. Ve většině případů používají stále se opakující pohyby, které jsou označovány jako **sebestimulace**. Mohou se například kývat, neustále pohybovat rukama nebo nohama, dokola zapínat a vypínat světla nebo strávit hodiny seřazováním autíček. Běda, pokud by jim někdo na systém autíček šáhnul a chtěl si s nimi hrát. Dítě nepoužívá oční kontakt, neukazuje nadšeně na předměty, neslyší na svoje jméno, nerado užívá řeč, nezajímá se o ostatní děti a nechce si s nimi hrát, nespolupracuje, nepředvádí se, fascinují ho hračky a nosí je neustále při sobě, užívá zvláštní pohyby jako chůze po špičkách, dokola otevírá/zavírá zásuvky a u ničeho nevydrží.

Autismus je bohužel **nevléčitelný**, ale terapie a pomoc rodiny opravdu pomáhá učit se novým věcem. Mnoho lidí s autismem tak žije spokojený a šťastný život.

Pracovní list č. 1 - Podivný případ se psem

4. V textu jsi narazil na slova, kterým určitě nerozumíš. Vyhledej významy slov buď přímo v textu, nebo na internetu:

mentální - _____

sebestimulace - _____

rutina - _____

stereotypní - _____

terapie - _____

5. Nyní využij informace získané z četby textu o autismu (úkol č. 3). Použij je pro příští práci - doplňuj chybějící části textu:

Autismus je závažné postižení _____ mentálního _____.
Název pochází z řeckého „autos“, což znamená _____ nebo _____.
Autistické děti nemají zájem o druhé osoby. Všeobecně dávají přednost _____ před společností. Nehledají útěchu u svých rodičů. Pro mnoho rodičů je tento fakt velmi náročný, protože se těšili na společné hraní, výlety do přírody s přáteli a mazlení během dne. Rozhodně to neznamena, že autistické děti své rodiče nemají rády, to rozhodně ne, jen svoje city dávají najevo jinak.

Zdravé děti už okolo prvního roku života žvatlají svá první slůvka, ukazují na hračky, jasně umějí říkat ne, snaží se pojmenovávat předměty. Některé autistické děti mohou také zpočátku žvatlat, poté se zarazit, jiné mají řeč _____, nebo dokonce zůstanou němé. Může se objevit i tzv. _____, kdy jedinec opakuje vše, co slyší.

Mluvící jedinci vedou často _____. Většina se raději domlouvá posunky, malováním obrázků nebo psaním vzkazů. Autistická gesta a mimika jsou jen těžko pochopitelná pro jiné osoby a není snadné pochopit, co nám chce autista říct.

Autisté se vyznačují _____ rutinami, stereotypními vzorci _____. Vyhovuje jim stále prostředí a stálí lidé okolo, na změny reagují většinou negativně. Ve většině případů používají stále se opakující _____, které jsou označovány jako sebestimulace. Mohou se například kývat, neustále pohybovat rukama nebo nohama, dokola zapínat a vypínat světla nebo strávit hodiny seřazováním autíček. Běda, pokud by jim někdo na systém autíček šáhnul a chtěl si s nimi hrát. Dítě nepoužívá _____ kontakt, neukazuje nadšeně na _____, neslyší na svoje _____, nerado užívá _____, nezajímá se o ostatní _____ a nechce si s nimi hrát, nespolupracuje, nepředvádí se, fascinují ho _____ a nosí je neustále při sobě, užívá zvláštní pohyby jako chůze po _____, dokola otevírá/zavírá zásuvky a u ničeho nevydrží.

Autismus je bohužel _____, ale terapie a pomoc rodiny opravdu pomáhá učit se novým věcem. Mnoho lidí s autismem tak žije _____ a _____ život.

6. Sebereflexe - jak se mi dařilo plnit úkoly - svůj pocit vyjádři vybarvením jednoho smajlíka!

Pracovní list č. 3 – Podivný případ se psem

1. Prvočísla – nemáš je rád? Christopher je miluje. I kapitoly označil prvočíslly. Text čti a na chvíli se staň Christopherem. Začni rozumět prvočíslům a mít je rád. Postupuj přesně podle jeho pokynů – co do tabulky nepatří, zakřížkuj:

Kapitoly v knížkách jsou obvykle označeny základními číslovkami 1, 2, 3, 4, 5, 6 a tak dále. Já jsem se ale rozhodl, že svoje kapitoly označím prvočíslly 1, 3, 5, 7, 11, 13 a tak dále, protože mám prvočísla rád. A takhle prvočísla určíte. Nejdříve napíšete všechna celá kladná čísla na světě.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	atd.

Potom dáte pryč všechna čísla, která jsou násobkem dvou. Potom dáte pryč všechna čísla, která jsou násobkem tří. Potom dáte pryč všechna čísla, která jsou násobkem 4 a 5, 6 a 7 atd.

2. Pohlédni na svět očima Christophera – opakující se denní situace – neměnnost v rituálech, názory na život kolem sebe, možná i pověřivost:

A) „Když jsem jel druhý den ráno autobusem do školy, minuli jsme 4 červená auta v řadě za sebou, což znamenalo, že to je dobrý den... 4 červená auta v řadě za sebou znamenají dobrý den a 3 červená auta v řadě za sebou znamenají celkem dobrý den a 5 červených aut

v řadě za sebou znamená super dobrý den...”

B) „Příští den jsem cestou do školy viděl 4 žlutá auta v řadě za sebou, což znamenalo černý den, takže jsem v poledne nic nesnědl a celý den jsem seděl v koutě třídy.

A další den jsem zase cestou do školy viděl 4 žlutá auta v řadě za sebou, takže jsem s nikým nepromluvil a celé odpoledne jsem seděl v koutě v knihovně, sténal jsem a tiskl hlavu do rohu zdi, a tak jsem se uklidňoval a cítil se v bezpečí.

Ale třetí den jsem měl celou cestu do školy zavřené oči, dokud jsme nevstoupili z autobusu, protože když mám 2 černé dny za sebou, můžu tohle udělat.”

C) „Když chci občas být sám, zalezu do větrací skříně v koupelně a vmáčknu se vedle bojleru a pevně za sebou zavřu dvířka a sedím tam a celé hodiny přemýšlím a to mě uklidňuje.”

D) „S cizími lidmi já obvykle nemluvíím. Nerad mluvím s lidmi, které neznám. Není to kvůli cizím lidem, o kterých nás učí ve škole, kvůli těm, co vám nabízejí bonbóny nebo vás chtějí svézt zadarmo autem, protože chtějí mít s vámi sex. To mi starosti nedělá. Kdyby se mě nějaký neznámý člověk dotkl, praštil bych ho, a já dokážu praštit docela silně.”

E) „Tohle nebude zábavná knížka. Neumím vyprávět vtipy, protože jim nerozumím. Uvedu jako příklad vtip. Je to jeden z tátových. - Babička se večer ptá dědečka, jestli může zhasnout. „Můžeš, odpoví dědeček, ale lampu nech rozsvícenou.” - Proč to má být vtipné, vím. Ale kdybych se já pokusil říct vtip se slovem, které znamená dvě věci zároveň, bylo by to jako poslouchat dvě najednou, což je deklinující, zašmodrchané a není to příjemné. Je to jako když se dva lidé snaží mluvit na vás a každý říká něco jiného. A proto v téhle knížce nejsou žádné vtipy.”

Pracovní list č. 3 - Podivný případ se psem

Zamysli se a pokus se najít ve svém dni nějaký rituál, který vědomě, či nevědomě opakuješ. Stručně ho popiš:

3. Barvy - hlavní hrdina nesnáší hnědou a žlutou barvu. Ví přesně proč! Zde je příklad proč nesnáší **žlutou barvu**:

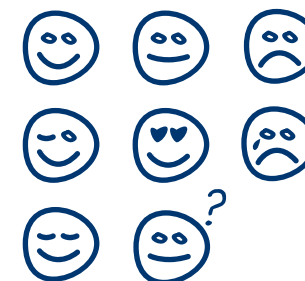
- vanilkový krém
- banány (banány navíc zhnědnou)
- dvojité žluté čáry
- žlutá zimnice (což je nemoc z tropické Ameriky a západní Afriky, což způsobuje vysokou horečku, akutní zánět ledvin, žloutenku a krvácení a je způsobena virem, který přenáší komár...)
- žluté květiny (protože mám sennou rýmu z pylu květin, což je jedním ze tří druhů senné rýmy, ...a mně potom není dobře)
- kukuřice (protože ji vykakáte, takže ji nestrávíte, takže ji vlastně nemáte jíst, tak jako trávu nebo listí)

Naopak **červenou barvu** miluje - má velmi citlivé vnímání.

Máš také barvu, kterou nemáš rád? Zdůvodni proč, vyjádři své pocity podobně jako Christopher:

4. Sebereflexe - vybarvi všechny smajlíky, kteří vyjadřují tvé pocity během vyplňování listu, namaluj vlastního smajlíka nebo smajlíky:

„Setkání s knihou“ Prašina

Autor knihy: Vojtěch Matocha
Autorka metodiky: Mgr. Kristýna Kahánková
Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice
Věková kategorie: 6. až 7. třída

Stručný obsah:

Prašina je tajemná čtvrt v Praze, kde nefunguje elektřina a mobilní telefony zde ztrácejí signál. Nejezdí tady tramvaje, autům selhávají brzdy, nehraje zde rádio a hodinky se zastavují. A taky tu žijí „divní lidi s obráceným myšlením“. Jedním z obyvatel je i děda Novotný, jehož vnuk Jirka se spolu se svými kamarády Anastázií (neboli En) a Tondou zcela náhodou zaplétá do stále nebezpečnějšího pátrání po příčinách náhlého rozpínání této „šedé“ čtvrti.

Postupně se dozvídají o vzniku a historii Prašiny a o kdysi významném prašinském vynálezci Hanuši Nápravníkovi. Pátrání je přivádí až k Nápravníkově největšímu vynálezu – monumentálnímu stroji, který je údajně nutné stále udržovat v chodu, aby se Prašina dále nerozpínala. Během dobrodružství, při němž jde třináctiletým dětem čelícím několika zákeřným a chamtivým dospělým mnohdy o život, však zjišťují, že vše je vlastně úplně jinak – nyní porouchaný stroj naopak Prašinu udržuje, aby nezakolabovala, tedy aby nepodlehla pokroku (za vším tehdy stála láska Nápravníka ke své snoubence, která si velmi přála, aby její milovaný domov na Prašině byl stále stejný – navzdory novým vynálezům té doby, navzdory modernímu pokroku).

Děti pochopí, že „Prašina byla domovem spousty lidí, že byla místem k životu, tichým, uzavřeným světem bez kanceláří a obchoďáků, koutem, kde lidé mohli nerušeně žít“, a Prašinu se jim i přes všechny nástrahy podaří nakonec zachránit.

O autorovi:

Vojtěch Matocha – se narodil v roce 1989, je to matematik, programátor, vývojář softwarů pro mobilní telefony, recenzent pro portál iLiteratura.cz. Prašina je jeho literární prvotina, na podzim roku 2018 měl už ale dopsán druhý díl, čeká se na jeho vydání.

Tato metodika obsahuje 3 série úkolů (pracovních listů) – námětů pro práci s knihou:

- 1. pracovní list** – je zaměřen na rozvíjení jazykového citu – pracujeme se Slovníkem spisovné češtiny (příležitost naučit děti s ním dobře pracovat) a internetem, přemýšlíme nad skrytými významy, snažíme se odhalit šifry skryté v textu, hrajeme si s jazykem.
- 2. pracovní list** – je zaměřen na rozbor některých motivů a postav – přemýšlíme nad kulisami v příběhu, sledujeme proměny postav, pokoušíme se o myšlenkovou mapu (příležitost seznámit děti s tímto nástrojem).
- 3. pracovní list** – kreativní úkoly – možno zadat slohovou práci, výtvarný projekt, prezentaci, práci ve dvojicích nebo ve skupinách.

Poznámky:

Pracovní list č. 1 – Prašina

1. Charakterizuj místo zvané Prašina. Co je na něm zvláštního? Chtěl bys tady žít?

 _____

2. Jaké významy ti evokuje Prašina? Co tě jako první napadlo při vyslovení tohoto slova?

 _____

3. Ve Slovníku spisovné češtiny vyhledej slova, která jsou Prašíně tvarově nejbližší a napiš jejich významy:

prášit¹ - _____

prášit² - _____

prášit³ - _____

prašivina - _____

prašivka - _____

prašník - _____

prašivý (pes) - _____

prašivá (ovce) - _____

Myslíš, že mohl autor využít některý z těchto významů pro pojmenování své čtvrti? Jak?

 _____

4. V češtině existuje mnoho slov, která mají stejně jako Prašina příponu -ina. Pokus se je roztrdit do jednotlivých kategorií a zapsat do následujícího přehledu:

huspenina proleženina žíravina pytlovina
čestina čmáranina zdechlina mokřina
vysočina drobotina hoblina zbořenina pohmožděnina
močovina smrčina výšina modřina vzteklina zřícenina
cizina bučina výbušnina jutovina uženina pilina
Frantina rybina skopovina kantořina patlanina
pevnina slabina zvěřina klukovina
mušina

Pracovní list č. 1 - Prašina

člověčina hořlavina japonština přípálenina
mazanina rakovina bublanina slátanina
vláknina kočičina Lucina omrzlina dědina
lihovina chudina blešina jalovčina kapalina
odřenina konina lysina zemina Anina
chamradina ševcovina angličtina zmrzlina ledvina
Stázina

Odpadky - hoblina, _____

Nemoci - vzteklina, _____

Výkaly - mušina, _____

Území - dědina, _____

Porosty - jalovčnina, _____

Zápachy - rybina, _____

Zaměstnání/činnost - klukovina, _____

Společenství osob - chamradina, drobotina, _____

Materiál/hmota - jutovina, lihovina, _____

Maso/kůže - skopovina, _____

Vlastnosti - kapalina, _____

Pokrmý - _____

Místa - mokřina, _____

Destruktivní jevy - zbořenina, _____

Chorá místa na těle - pohmožděnina, modřina, _____

Místa na těle - lysina, _____

Řeči/jazyky - _____

Látky - zemina, močovina, _____

Nehezké věci - slátanina, _____

Domácká jména - _____

5. Je podle tvého názoru možné, že autor mohl zamýšlet názvem Prašina náležitost k některé skupině nebo skupinám slov uvedených v přehledu, popřípadě k nějakému konkrétnímu slovu? Jak? Vysvětli:

Pracovní list č. 1 – Prašina

5. Vzpomeň si na jména hlavních hrdinů. Křestní jména mívají svůj význam – pracuj s internetem, vyhledej význam jednotlivých jmen a srovnej je s charakteristikami postav (jak postava vypadá, jaké má vlastnosti, jak jedná):

J _____

E _____

T _____

? _____

6. Autor knihy v jednom z rozhovorů řekl, že se při psaní Prašiny inspiroval Foglarovými Stínadly. Vytvořil podobně temnou čtvrt a svou hlavní dívčí hrdinku nazval En – podle postavy Em ze Záhady hlavolamu. Kdybys byl spisovatelem, jak bys postupoval při výběru jmen pro své hrdiny (nebo názvu knihy) ty?

7. A jméno Klement Hrouda? Vyhledej ve Slovníku spisovné češtiny heslo hrouda a najdi frázi, v níž se používá (ve slovníku je fráze označena symbolem ◆):

Knižně znamená _____

1. Prašina byla zvláštním, temným, obávaným místem, ale byla především domovem a místem k životu pro mnoho lidí (jak o tom hovoří Jirkův děda na str. 248). Kde je tvůj domov? Co pro tebe znamená?

2. Tajemnou atmosféru na Prašině vytvářejí křivolaké uličky s opuštěnými domy, ponuré dvory, temné průchody, starý kostel nebo divadlo, plesnivá zapomenutá sklepení... Je tady navíc tma, prach, vlhko. To vše v nás vyvolává určitý strach, úzkost, obavy, nepříjemné pocity. Jaké kulisy bys jako spisovatel použil, abys u čtenáře docílil opačného efektu?

tma, prach, vlhko, opuštěné domy, křivolaké uličky, vlhká sklepení, temné průchody, starý kostel, rozbořené divadlo ⇒ *strach, obavy, úzkost, nebezpečí, nepříjemné pocity*

⇒ *radost, štěstí, bezpečí, příjemné pocity*

3. Všimni si, jak dramatickost příběhu podkresluje počasí. Připomeň si na str. 22, jak počasí souvisí s rozpínáním Prašiny. Jaké počasí během Jirkova a Enina dobrodružství převládá? Jaké je roční období? Jakou náladu v tobě takové počasí vyvolává?

4. Vztah mezi Jirkou a En se během příběhu postupně mění – kamarádství přerůstá v lásku. Najdi na str. 215, jak Jirka vnímal okamžik, když ho En poprvé políbila:

5. A jak se proměnil vztah mezi Jirkou a Tondou? Proč byl Tonda na Jirku naštvaný a zradil ho? Myslíš, že by se Jirka s Tondou skutečně nekamradil, kdyby En nebyla Tondova sestřenice? Připomeň si jejich rozhovor na str. 236 až 238:

6. Hanuš Nápravník – velký vynálezce a obdivovatel pokroku vyrobil stroj, který pokrok paradoxně zastavuje, a to pro svou milovanou snoubenku. Anna Prašinu milovala a je to znát i v dopise, který napsala Hanušovi. Vyznač pasáže, které nejvíce svědčí o její lásce ke svému domovu:

„Když mi vyprávíš o pařížských bulvárech, vlnobití na moři a sněhem pokrytých horských průsmycích, připadám si, jako kdybych stála po tvém boku. Vidím před očima paláce, které navštěvuješ, cítím jiskřivě chladný vzduch vysoko v horách a s nepopsatelnou radostí prožívám spolu s tebou všechna tvá dobrodružství. (...) Když se ale večer začne

stmívat, chci slyšet zvony z kostela svatého Floriána, chci popřát dobrou noc Marii, starému Kopeckému a Lídě, chci se posadit u okna s hrníčkem mátového čaje a Macíčkem stočeným na klíně a chci se dívat, jak se nad Prašinou objevují první hvězdy. (...) Prašina je můj domov, můj bezpečný přístav. Nevyměnila bych ji za žádný zámek ze zlata a drahokamů. (...) Taková zkratka jsem a věřím, že takovou mě i miluješ.“ (str. 184)

Pro případy, kdy je žena hybatelkou všech zásadních změn, existuje francouzské přísloví *cherchez la femme* (vyslov šerše la fam).

Jeho české znění je – _____

7. Anna v jiném dopise Hanušovi vyjádřila také své obavy týkající se pokroku:

„Předvedli mi vaši novou elektrickou lampu (...) Vážím si tvé práce, milý Hanuši, ale poslední dobou z ní mám i strach. Kam až nás zavede tohle úžasné století? Budeme si povídat na dálku, jak říkáš, ale budeme se pak ještě vůbec setkávat tváří v tvář? Budeme se hřát u elektrických kamen, ale budou se v nich mihotat plameny jako ve skutečném krbu? Prozáříte svými novými lampami všechnu tmou, ale budou pak na nebi ještě svítit hvězdy?“ (str. 258)

Kam nás zavedlo naše století? Povídáme si na dálku běžně, ale setkáváme se tváří v tvář? Je jasné, že díky pokroku máme život v mnohém jednodušší, ale je možné, že nám pokrok taky něco vzal? Přemýšlej a doplň hesla ve své vlastní myšlenkové mapě.

„Setkání s knihou“

Tajemné Beskydy - mýty, pověsti, skutečnost

Autor knihy: Richard Sobotka

Autorka metodiky: Mgr. Kateřina Větrilová

Škola: ZŠ a MŠ Leoše Janáčka Hukvaldy

Věková kategorie: 6. až 9. třída

Stručný obsah:

Autor Richard Sobotka přibližuje čtenáři tajemná místa Beskyd, k nimž se vážou pověsti, legendy, pověry a mýty. Dozvíme se, že kolovaly krajem pověsti o podzemí hory Radhošť, kde se nacházejí podzemní prostory, kterými se dalo projít z frenštátské na rožnovskou stranu hory. V polovině 20. století provedli speleologové průzkum, který dokazuje, že jeskyně a chodby jsou výsledkem tektonických a svahových procesů, které pokračují v činnosti, a tím se podzemí neustále mění.

Ke každé citované pověsti či legendě je uvedeno mnoho poznatků nashromážděných za léta zkoumání a pozorování různých beskydských zákoutí. Otázky, které si kladli dřívější obyvatelé, jsou téměř stejné, jaké si klade dnešní generace turistů, kteří navštěvují překrásné pohoří na severovýchodě Moravy.

V knize jsou jen nepatrné náznaky a možnosti řešení těchto záhad, které podněcují čtenáře k zamyšlení a vlastnímu zkoumání oblasti zvané Beskydy.

Knihu je psána srozumitelným jazykem s řadou citací, které mohou zaujmout mladší i starší čtenáře. Texty jsou pro lepší představivost doplněny černobílými fotografiemi.

O autorovi:

Richard Sobotka – publicista, dramatik a spisovatel se narodil v roce 1935 v Zašové u Valašského Meziříčí. Mnoho let pracoval v Tesle Rožnov pod Radhoštěm a se stal velkým fanouškem techniky a technického pokroku. Během let se setkal se spoustou zajímavých lidských příběhů, které se staly inspirací pro jeho literární tvorbu.

Knižní debut si odbyl v roce 1979 dětskou knihou Příběhy toulavého kocoura. Stěžejním námětem většiny knih jsou pro Sobotku Beskydy, Valašsko a okolí.

Richard Sobotka psal pro časopis Červený květ, který vycházel v Ostravě, stále publikuje v tisku a spolupracuje s rozhlasem Ostrava, žije a tvoří v Rožnově pod Radhoštěm. Zde je organizátorem literární soutěže Rožnovský fejeton.

Za svou práci (povídky, reportáže, fejetony) získal mnohá ocenění a vítězství v literárních soutěžích, např. 1. cena v soutěži Povídka '93 za povídku Sám přes Atlantik, mimořádnou cenu Petra Jilemnického 2014 za knihu Bufajky, cenu E. E. Kische 2005 za knihu Hurá na medvěda.

Richard Sobotka je členem Obce spisovatelů, členem Klubu autorů literatury faktu, členem syndikátu novinářů České republiky.

Ukázka z knihy Richarda Sobotky Tajemné Beskydy str. 94 až 100:

Tajemství Zadních hor

Samotné označení „Zadní hory“ horaly osidlujícími Moravsko-slezské Beskydy může být matoucí. Pro osadníky Rožnovského údolí, položeného jižně od horského hřebene, táhnoucího se od Černé hory a Radhoště až po Čertův mlýn a Kněhyni, jsou jeho severní svahy prostě „Zadní hory“. Pro osídlence Frenštátské kotliny, severně od zmíněného Radhoštěského hřebene, však z jejich pohledu k „Zadním horám“ patří jižní radhoštěské svahy.

Ovšem také oblast Lysé hory je zmiňovaná jako „Zadní hory“.

Právě tyto Zadní hory jsou zmiňovány v pověstech, legendách, knihách i hudebních dílech o zbojníkovi Ondrášovi a ten je v nich nezdědka označován jako „Pán Zadních hor“.

Na téma zbojník Ondráš vznikla celá řada povídek. Slezský buditel dr. Fr. Sláma napsal o Ondrášovi knihu „Pán Lysé hory“, Čeněk Ostravický pak „Píseň o Ondrášovi“. Legendárního zbojníka ve svém hudebním díle určitě nenechal bez povšimnutí ani hukvaldský rodák a hudební génius Leoš Janáček.

Podle slovesnosti byl Ondráš, jak je zbojníkům všeobecně připisováno, hrdina, který bohatým bral a chudým dával. Prostí lidé takto v legendách o Ondrášovi vyjevili touhu po spravedlnosti a po odplatě za útisk ze strany pánů. Tyto legendy však obvykle vznikaly až dlouho po smrti zbojníka.

Za svého života nacházel zbojník Ondráš bezpečný úkryt v těžko přístupných skrýších Lysé hory. Skutečně se jeskyně v oblasti Lysé hory poblíž Lukšince nacházejí, dvě z nich jsou dokonce pojmenovány po zmíněném zbojníkovi. Větší Ondrášova jeskyně je 217 metrů dlouhá a 34,5 metrů hluboká. Malá Ondrášova jeskyně je hluboká pouhých 8 metrů.

Možná skutečně v případě ohrožení poskytovaly zemské pukliny a obtížně prostupné chodby zbojníkům bezpečný úkryt. Je však pravděpodobnější, že pohodlnější a neméně bezpečné úkryty zbojníci

spíš nacházeli na samotách mezi prostými lidmi, kteří se na jejich loupeživé činnosti podíleli a docela ochotně předávali zbojníkům zprávy o pohybu nejen trestného oddílu, ale i kupeckých povozů, ze kterých zbojníci vybrali, co sami potřebovali, o zbytek se podělili vesničané.

Legendou je patrně i vyprávěnka, že při vyslovení Ondrášova jména naskakovala pánům husí kůže. Hukvaldský hrabě Pražma údajně nechával každý schod svého zámku střežit husarem. A pokud se Ondráš objevil v některé dědině, poručil rozhoupat na poplach všechny kostelní zvony.

Ondráš prý rád vysedával nad Satinským vodopádem, odkud se zbojník ve chvílích pohody kochal pohledem na své „Zadní hory“. Zpod „Ondrášovy skály“ dodnes vyvěrá pramen vody. Existuje také zvěst o nikdy neobjeveném zbojnickém pokladu. Ondráš ho údajně zakopal na vrcholu Lysé hory právě v místě, kde byly roku 1933 položeny základy Bezručovy turistické chaty.

Příklon Ondráše ke zbojnickému údajně zapříčinilo uvěznění jeho otce v kasematech na Hukvaldech.

Šebesta, otec slavného zbojníka Ondráše, byl fojtem v Janovicích a mimo prvorozeného Ondry měl ještě dalších osm dětí. Když prý mínil provdat dceru Maryšku, nedostal svolení od hraběte Pražmy, který měl na sličnou pannu zálsk. Hrabě Pražma svatbu překazil, fojta dal zajmout a uvěznit na hukvaldském hradě. Ondráš, přestrojený za zámeckého panoše, se vydal svého otce vysvobodit. Ten však odmítl hrad opustit, pokud se neprokáže jeho nevina.

Ondrášova lest byla vyzrazena a Ondráš se zachránil tak, že se na posledním nádvoří spustil do bezedné studny a tajnou chodbou z hradu unikl.

Ondrášův otec prý zakrátko v hradním vězení zemřel.

Podle jiné pověsti se do studny spustili Ondráš i se svým otcem. Pomocí rumpálu se dostali až na dno a nepozorovaně unikli chodbou až k řece Ondřejnici.

Ondráš pak musel prchnout do hor, kde se svou chasou provozoval zbojnické řemeslo.

Zmínka o „bezedné“ studni na Hukvaldech však není pouhou pověstí, studna posledním hradním nádvoří existuje po dnes, jenže dnes už je z větší části zasypaná. Ale říká se, že když se někdo nad studnou nakloní a zaposlouchá se, může zaslechnout tikot zlatých hodinek, které před mnoha lety vyklouzly z kapsy neopatrnému turistovi, když se nad studnou nakláněl a zvědavě se díval, jak je hluboká.

Co přimělo majitele hradu Hukvaldy kopat „bezednou“ studnu?

Pro každý středověký hrad byla voda strategickou surovinou. Pokud byla o vodu nouze, jímali do cisteren dešťovou vodu ze střech, nebo ji na hrad dováželi v sudech. Hrad Hukvaldy je postaven na suchém kopci bez kapky vody. Vodu brali a na hrad dováželi z řeky Ondřejnice, která lemuje úpatí hradního vrchu. Také prý z lesního Bílého pramene na Zapadlisku, kde podle pověsti ústila krytá chodba z hradní studny.

Údajně bezednou studnu na posledním nádvoří hradu Hukvaldy rozhod nechat vyhloubit olomoucký biskup Stanislav Thurzo. Studna byla hloubena od roku 1580 po dva následující roky a její hloubení prý přišlo jen o jeden krejcar více, než jakou cenu měl celý hrad. O její důležitosti a nezbytnosti vypovídá výrok biskupa Stanislava Pavlovského, který si postěžoval, že „...pokud ta studně ke svému vykopání nepřijde ...“, prý mu bude hukvaldské panství vynášet pouze jeden zlatý ročně, namísto tří set zlatých.

Studna, 176 m hluboká, byla stále bez vody. Její dno se dostalo až na úroveň říčky Ondřejnice. S tou pak byla studna propojena podzemní chodbou a napouštěna.

Nad studnou stával dřevěný srub se šlapacím kolem pro obsluhu rumpálu při vytahování vody z velké hloubky. Srub v roce 1738 shořel, zapálila ho nepozorná obsluha rumpálu svíčkou při čerpání vody. Viník byl potrestán přísným vězením a kládou.

Jak to ve skutečnosti bylo s Ondrášovým zbojnicím?

Ondráš pocházel z rodu svobodných dědičných fojtů ve vsi Janovice. Narodil se 13. listopadu 1680 a byl prvorozeným synem Ondřeje a Doroty, takže úřad fojta i celým majetkem měl po otci převzít právě on. Takže nelze dost dobře předpokládat vzpouru

budoucího svobodného a bohatého dědice proti panskému útisku.

Záhadou zůstává, proč se vlastně prvorozený syn zámožného fojta a budoucí fojt stal zbojníkem. Snad kvůli mstě za nějakou křivdu, nebo furiantství. V tom případě pak šlo z jeho strany v podstatě o zboj. A jakmile si jednou toto „svobodné“ povolání zvolil, už pro něho nemuselo být cesty nazpět.

Patrně legendou je také údajně studium Ondráše na latinské škole v Příboře. A konečně i pověst, že osvobodil otce z vězení na Hukvaldech.

To všechno jsou jen dohady a skutečný důvod Ondrášova zbojnicení zřejmě navždy zůstane zahalen tajemstvím.

Nejvíce pravděpodobná je skutečnost, že vůbec prvního lupu se Ondráš dopustil na vlastním otci. Prostě mu ukradl kontribuční peníze, které měl fojt odevzdat na frýdeckém zámku. Zarážející zůstává, že Ondrášovo zbojnicení nepoškodilo otcovu pověst, protože ten fojtoval až do roku 1709.

Kolik let Ondráš zbojnicil, se lze jen dohadovat, ale jisté je, že časem i tato „zábava“ musela skončit.

Ondráš zahynul zradou svých zbojnických druhů, kteří zatoužili po odměně ve výši 100 zlatých. Měly být vyplaceny tomu, kdo Ondráše, vůdce zbojnické skupiny, která rabovala, dopouštěla se násilí a ukrutností, vydá panské spravedlnosti živého nebo mrtvého. Tehdy se pět Ondrášových druhů domluvilo na zradě svého velitele.

K vraždě Ondráše došlo někdy mezi 29. 3. a 1. 4. 1715 v Horákově hostinci-krčmě, či snad na gruntě, ve Sviadnově u Frýdku, poblíž dřevěné zvonice, ve velké „zemanské“ jizbě. Jeho mrtvolu odevzdali na zámku ve Frýdku, kde bylo Ondrášovo tělo rozčtvrceno a rozvěšeno pod zámek.

Ondrášovým vrahům sice byla odměna vyplacena, ale nepřinesla jim štěstí. Podle příslibu byli omilostněni a 2. května 1715 propuštěni na svobodu. Jenže zbojnické řemeslo nezatratili a ještě týž den se hned za Frýdkem opět dopustili silniční loupeže. Za tento přečin byli odsouzeni na galeje v Rijece. Jelikož však při zatýkání kladli Juráš Fuciman a Jura Polenda odpor, vzpírali se zatčení

a zranili při tom několik úředních osob, pak už se ovšem jednalo o věc hrdelní. Oba byli odsouzeni k smrti. Juráš byl údajně lámán kolem, Polenda oběšen.

Oběšení byli i později chycení dva zbojníci. Tři poslední byli dopraveni na galeje do Rijeky.

Takto neslavně skončila zbojnická historie Ondrášovy družiny. Co jiného mohli očekávat? Nakonec všichni zbojníci dříve či později skončili na popravišti.

Nové časy nakonec vymetly staré pořádky. Dědičné fojtství v Janovicích v roce 1891 vyhořelo. Na jeho místě stojí nynější hostinec „U Ondráše“. Pěkná pamětní deska připomíná, že jde o zbojníkovu rodiště.

Až dlouho po smrti se v lidové tradici proměnil zbojník Ondráš v legendu. Faktem je, že existoval, byl zbojníkem a zahynul zradou. Všechna romantika kolem jsou jen zkazky a fabulace básníků a spisovatelů.

Přesto Ondráš jako legenda podnes žije ve fantazii lidí. Jeskyně pána „Zadních hor“ obývají netopýři a místo ukrytých pokladů zasypává podzemní díry spadané listí.

Jako všechno s Ondrášem ve skutečnosti bylo, zůstává tajemstvím.

Divoká krása masivu Lysé hory však stále přetrvává.

První vyučovací hodina:

Motivace – znáte pověst o Ondrášovi, víte, kdo to byl a čím se stal známým? Se kterým místem je Ondráš spojován?

Samostatná práce – než začneme číst, pokuste se definovat slovo *zbojník* a uveďte příklady lidí, kteří se stali zbojníky. Odpověď si zaznamenejte.

Čtení ukázky – přečtěte si pozorně následující ukázkou z knihy Richarda Sobotky *Tajemné Beskydy*.

Metodické poznámky

Po přečtení ukážeme žákům knihu, aby se s ní mohli blíže seznámit.

Pracovní list

1. úkol – řešení:

a) 18. století, Moravskoslezské Beskydy, Lysá hora, Hukvaldy, Frýdek, Janovice, ...

d) Lysá hora, nejvyšší vrchol Moravskoslezských Beskyd, 1 323 m n. m.

2. úkol – řešení:

Legenda – literární útvar pojednávající o životě, smrti, mučení světce, přeneseně jiné známé osoby.

Zbojník – v 16. až 18. století označení člověka, který se zabýval loupením, přepadáváním, násilím, ...

Fojt, fojtství – rychtář, starosta, nebohatší sedlák s dědičnou hodností, soudní úředník; fojtova oblast působení.

Kasemata – chodby v opevnění hradů a pevností, sloužily jako sklady, ubytování vojáků, následně žaláře = vězení.

Kláda (trest) – středověký mučící nástroj.

Hrdelní zločin – vražda a jiné závažné trestné činy.

Fabulace – vymyšlený, smyšlený příběh, vyprávěný s přesvědčením, že se opravdu stal.

3. úkol – řešení:

1. Ondráš Šebesta – otec fojt, syn zbojník; existoval.
2. Dorota Šebestová – zbojníková matka; existovala.
3. Maryška Šebestová – zbojníková sestra; existovala.
4. František Sláma – buditel; existoval.
5. Čeněk Ostravický – novinář, básník, ... (1869-1912); existoval.
6. Leoš Janáček – hudební skladatel narozený v Hukvaldech (1854-1928), existoval.
7. Hrabě Pražma – vyženil panství Frýdek (1677-1731); existoval.
8. Stanislav Thurzo – olomoucký biskup (1496-1540); existoval.
9. Stanislav Pavlovský – olomoucký biskup (1545-1598); existoval.
10. Juráš Fuciman – zbojníkův kamarád, zrádce; existoval.
11. Jura Polenda – zbojníkův kamarád, zrádce, existoval.

5. úkol – řešení: cestopis, populárně naučná literatura.

Druhá vyučovací hodina:

Zadáme termín přečtení celé knihy. Následně můžeme prodiskutovat další zajímavé postřehy žáků z knihy, zadat náměty referátů nejzajímavějších a nejdiskutovanějších témat. Všechny práce vyvěsíme ve třídě k nahlédnutí všem.

Pracovní list - Tajemné Beskydy

1. Odpověz na základě přečteného textu:

a) Do jakého období a které oblasti spadá příběh o zbojníkovi Ondrášovi?

b) Jak si představuješ Ondráše - zbojníka, Ondráše - syna a bratra?

c) Jak hodnotíš počínání Ondrášových druhů?

d) Jak nazýváme Zadní horu Beskyd? Zjisti nadmořskou výšku:

2. Vysvětli pojmy (všechny jsou uvedeny v textu), pokud potřebuješ pomoc, najdi v různých zdrojích:

Legenda - _____

Zbojník - _____

Fojt, fojtství - _____

Kasemata - _____

Kláda (trest) - _____

Hrdelní zločin - _____

Fabulace - _____

Pracovní list - Tajemné Beskydy

3. Vyhledej v textu jména a zjisti, zda opravdu existovali lidé, kteří jsou citováni:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

4. Zjisti informace o autorovi Richardu Sobotkovi, uveď další knihy z jeho tvorby:

 _____

5. K jakému literárnímu útvaru přiřadíš knihu Tajemné Beskydy:

 _____

„Setkání s knihou“ Julie mezi slovy

*Autorka knihy: Petra Dvořáková
Autorka metodiky: Mgr. Pavla Třísková
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 2. až 3. třída*

Úvod – Julie mezi slovy

Stručný obsah:

Hlavní hrdinkou knihy je desetiletá Julie. Je to holka zvědavá, co se dostala ne vlastní vinou do potíží. Všem chce přijít na kloub. Navíc jí život komplikují nejrůznější dospělácká slova, kterým nerozumí. Julie mezi slovy je pohledem do nitra dětské duše. Dotýká se tématu rozvodu rodičů, rozpadu rodiny i vytváření citových vazeb k novým partnerům rodičů a jejich dětem. Odhaluje chyby nás o něco starších, kterých se dopouštíme v přesvědčení, že je to pro dobro těch malých – nezkušených.

Příběhy jsou doplněny působivými ilustracemi Kataríny Gasko.

O autorce:

Petra Dvořáková – se narodila 12. listopadu 1977, je to česká spisovatelka a scenáristka. Píše knihy pro děti, mládež i dospělé. Věnuje se nejrůznějším žánrům. Své knihy píše o mezních situacích (o zápasu anorexie, hledání cesty k návratu ženské duši, prvních láskách, o internetových úskalích...) Do podvědomí veřejnosti vstoupila svým debutem, knihou rozhovorů o víře *Proměněné sny*, za kterou v roce 2007 získala cenu Magnesia Litera. Za knihu *Julie mezi slovy* získala Zlatou stuhu a Cenu učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství. Pro Český rozhlas připravila sérii rozhlasových pohádek.

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Petra>)

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Představíme žákům knihu Julie mezi slovy. Sdělíme žákům, že velkou část hodiny budeme pracovat s klíčovými slovy a věnovat se práci s textem. Budou potřebovat nakopírovaný pracovní list (dle počtu žáků ve třídě), knihu, psací potřeby, pastelky, tabule, křídly.

Metodické poznámky

Učitel si sám určuje, kolik času je potřeba na splnění všech zadaných úkolů. Na začátku hodiny napíše na tabuli čtyři klíčová slova:

Julie, rozvod, nová rodina, teta

Žáci mají 5 minut na to, aby z klíčových slov vydedukovali obsah knihy. Učitel zajímavé myšlenky zapisuje na tabuli, ale zatím neprozrazuje, jestli žáci obsah uhodli správně.

Správné odpovědi

Julie – je hlavní hrdinkou příběhu,
rozvod – Juliini rodiče se rozvedou,
nová rodina – Julie rozvodem získá novou rodinu,
teta – novou rodinu založí s otcovou novou partnerkou.

Vyvolání žáci přečtou své dedukce k obsahu knihy.

Učitel rozdá připravené knihy a pracovní listy.

Žáci si přečtou ukázkou „Zakletá maminka“ str. 15 až 16.

Ukázky se čtou nahlas a žáci se střídají dle pokynů učitele.

Po přečtení ukázky se vždy celá třída zastaví u dílčích úkolů, které jsou součástí pracovního listu. Ve čtení se pokračuje až po jejich splnění.

Odpovědi vyhledávají v ukázce a zapíší do **pracovního listu č. 1**.

Žáci si čtou ukázkou „Teta“ str. 31.

Po splnění 1. až 5. úkolu se žáci vracejí na začátek ke klíčovým slovům a probíhá krátká diskuze o tom, jestli byl jejich odhad správný nebo ne.

Druhá vyučovací hodina:

V dnešní hodině se budeme věnovat přímo práci s textem knihy, objasňování cizích slov. Žáci budou plnit úkoly z pracovního listu.

Metodické poznámky

Úvod hodiny zahájíme v kruhu. Učitel vede s žáky diskuzi o tom, jaké výmluvy používají doma, aby se vyhnuli např. umývání nádobí, úklidu nebo jiným povinnostem. Zda se přiznají nebo raději zatloukají, když něco provedou.

Učitel rozdá knihy a v kruhu probíhá čtení ukázky.

Sdělíme žákům, že v následující ukázce se dočtou, jakou taktiku má Julie na své lumpárny.

Po přečtení ukázky „Vofuky“ str. 57 až 59 se žáci přemístí zpět do lavic.

Rozdáme **pracovní listy č. 2** a žáci odpovídají písemně na zadané úkoly.

Učitel seznámí žáky s jednotlivými úkoly:

1. Vypiš zadané „vofuky“, které Julie zkusila na tatínka a tetu.
2. Jaké rady dává Julie těm, kteří chtějí „vofuky“ používat?

3. Kdy se mohou „vofuky“ člověku vymstít?
4. Vymysli „vofuk“, který bys použil/a, abys nemusel/a vyplňovat tento pracovní list.
5. Žáci samostatně vyplní tabulku s názvem „Vofukovník“. V levé části mají slova, se kterými se Julie setkává v knize a nerozumí jim. Do pravé části tabulky žáci píšou správný význam slov. Při společné kontrole tabulky se pak mohou ptát spolužáků nebo učitele, co jejich „neznámé“ slovo znamená. Žáci mohou na tomto úkolu pracovat ve dvojicích, skupinkách. Záleží na rozhodnutí učitele.

Třetí vyučovací hodina:

Sdělíme žákům, co nás čeká.

Zopakujeme si informace, které víme o knize Julie mezi slovy.

Práce s počítačem – psaní emailu Julii (příprava).

Zhodnocení práce s knihou.

Metodické poznámky

Na začátku hodiny si učitel s žáky zopakuje informace, které se dozvěděli v předchozích hodinách o knize Julie mezi slovy. Aktivitu začíná učitel tím, že řekne první větu např. Hlavní postavou příběhu, je desetiletá Julie. Žáci by se měli vyjadřovat v celých větách.

Učitel během toho, když žák mluví, zapisuje informace na tabuli. Některé informace mohou uvést špatně. Učitel je zde jen v roli pozorovatele, takže čeká, až špatnou informaci někdo opraví, anebo jí sám opraví až na konci aktivity (5 až 7 minut).

Sdělíme žákům, že nyní budou pracovat s počítačem a internetem, psaní emailu Julii (15 až 20 minut) juliemezislovy@seznam.cz:

Vysvětlíme žákům postup při psaní emailu.

E- mail odesílatele: ...

Komu: juliemezislovy@seznam.cz

Předmět: ...

Text e-mailu: ...

Čtení vytvořených emailů.

Závěr hodiny sebereflexe (15 minut) – zhodnocení práce s knihou. Kresbou na **pracovním listu č. 3** nebo sdílením v kruhu. Záleží na rozhodnutí učitele.

Pracovní list č. 1 – Julie mezi slovy

1. Proč je maminka zakletá?

2. Co nakupovala maminka v obchodáku?

3. Kam odešla Juliina maminka? A proč?

4. Vysvětli, co znamená, že Julie a Ema mají Vítka s Jakubem za skorobráchy:

5. Nakresli členy Juliiny rodiny a členy rodiny nové partnerky.
Popiš postavy správnými jmény:

Pracovní list č. 2 – Julie mezi slovy

1. Vypiš dva „vofuky“, které Julie zkusila na tatínka a tetu:

2. Jaké hlavní rady dává Julie těm, kteří chtějí „vofuky“ používat?

3. Kdy se mohou „vofuky“ člověku vymstít?

4. Vymysli „vofuk“, který bys použil/a, abys nemusel/a vyplňovat tento pracovní list:

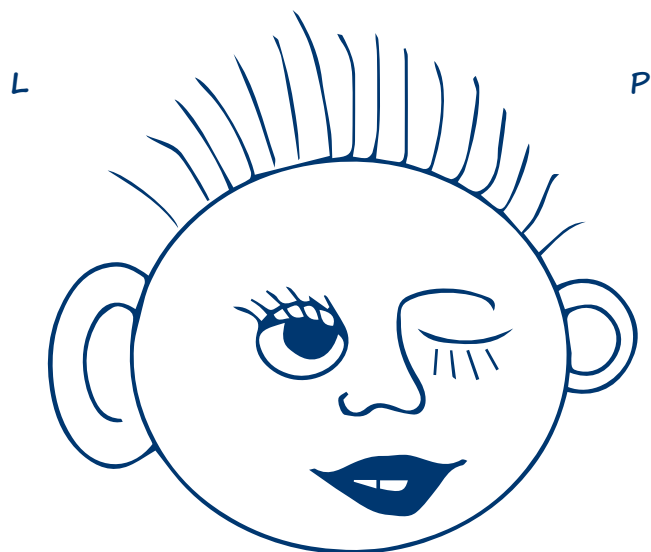

5. Julie má svůj sešit „Vofukovník“. Pomoz Julii objasnit slova, kterým nerozumíš. Pokud i ty máš slova, kterým nerozumíš, můžeš si je do tabulky zapsat:

<i>bižuterie</i>	
<i>amplion</i>	
<i>biozelenina</i>	
<i>dentální hygiena</i>	
<i>exekuce</i>	
<i>hysterčit</i>	
<i>akvarista</i>	

Pracovní list č. 3 - Julie mezi slovy

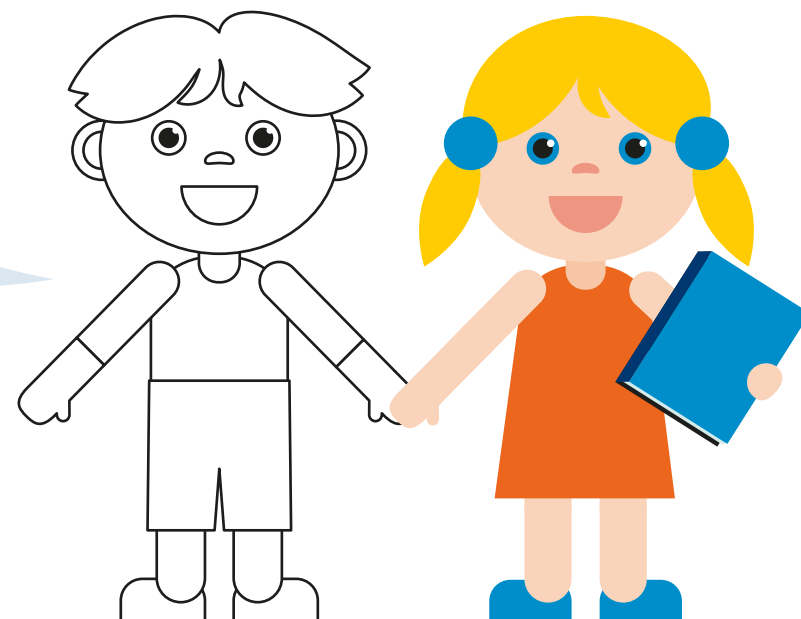
Nakresli obličej:

- Uši: Jak jsi dobře naslouchal-a? (pravé ucho)
Stála práce s knihou za poslouchání? (levé ucho)
- Oči: Jak se ti dařilo plnit úkoly? (pravé oko)
Rozumněl-a jsi všemu, co říkal učitel-ka? (levé oko)
- Ústa: Jak jsi byl-a spokojen-a s tím, co jsi věděl-a a říkal-a?
- Nos: Kolik nového jsi „vyčenichal-a“ pro své další vzdělání?
- Vlasy: Jak moc se ti při práci s knihou „zježily vlasy na hlavě,“ jak moc zvědavost, jak moc tě práce s knihou bavila?

„Setkání s knihou“ Zpověď Jonatána Papírníka

*Autorka knihy: Michelle Cuevas
Autorka metodiky: Mgr. Petra Strnadlová
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 6. až 7. třída*

Úvod – Zpověď Jonatána Papírníka

Stručný obsah:

Jedna z deseti nejlepších dětských knih podle časopisu TIME. Beletristická kniha určena pro děti od 10 let, doporučuji číst v 6. třídě.

Nevšední dobrodružství chlapce, který nečekaně zjistí, že existuje pouze v představách malé holky.

Jonatán Papírník je přesvědčený, že ho všichni nenávidí. Učitelé, spolužáci, jezevčík... a možná i rodiče! Jediný, kdo ho má opravdu rád, je jeho dvojče, sestra Florentýna.

Nevšímavostí svého okolí se Jonatán hodně trápí, ale pak jednoho dne potká v parku na kolečkových bruslích Kovbojku, která mu zcela změní pohled na svět... Díky ní, Ponožce Smraďošce, Všeckovi, panu Žalostňákovi, Strašáku strašlivému a Magickému Mořici začíná Jonatánovi zábavné hledání jeho pravého já.

O autorce:

Michelle Cuevasová – americká autorka knih pro děti, vystudovala obor tvůrčí psaní, kde získala možnost působit jako odborná asistentka, věnuje se také kreslení a malbě.

Zdroje:

<https://duha.mzk.cz>

<http://www.ctenarska-gramotnost.cz>

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Sdělíme žákům, že část této hodiny budou pracovat se slovníky a **pracovním listem**.

Metodické poznámky

1. Co znamená slovo imaginární?

Nejprve žáci napíší sami za sebe, co si pod tímto slovem představují (volné psaní v časovém limitu maximálně 2 minuty).

Pozn. Volné psaní je jedna z brainstormingových nebo reflexních metod, která dovoluje psát na papír vše, co jedince k danému tématu napadne, aniž by psaní podřizoval gramatickým požadavkům. Pomáhá objevit nečekané nápady, myšlenky a souvislosti.

Pravidla volného psaní:

- piš po celou stanovenou dobu cokoli, co tě napadne,
- piš souvislý text ve větách, ne jen hesla nebo body,
- nevracej se k napsanému, neopravuj ani nevylepšuj to, co jsi už napsal(a),
- pokračuj ve psaní, i když tě nic nenapadá (zapisuj pomocné věty typu „Teď mě nic nenapadá“, ale snaž se vrátit k tématu,
- nenech se brzdit pravopisem.

Svou představu konzultují žáci s kamarádem popř. ve skupince. Mohou svůj názor prezentovat také nahlas před třídou. Vyhledávání slova imaginární ve slovnících (podst. jméno, jeho význam popř. synonyma) – při následné práci s knihou najdou odpověď také na str. 25 až 26.

2. Vystříhni jednotlivá písmena a vytvoř z nich nová slova:

Žáci vytvářejí z jednotlivých písmen nová slova, např. mír, rána, apod. s tím, že mohou použít pouze písmena, která mají k dispozici (nemohou použít 2 x písmeno M, když ve slově imaginární se vyskytuje pouze 1 x).

3. Jaký by asi byl tvůj imaginární kamarád? Popiš ho, nakresli ho a vymysli mu jméno:

Žákům přečteme nejprve ukázkou z knihy str. 32 a pak je necháme samostatně tvořit. Musíme stanovit limit, maximálně 15 minut.

„Můj imaginární kamarád má srdce z květiny. Kolem hlavy mu neustále bzučí včely a často se na slunci i v dešti promenuje s otevřenou pusou, protože doufá, že to prospěje jeho srdci.“

„Můj imaginární kamarád je obr. Žongluje Zemí a ostatními planetami, a proto se všechny točí. Zeměkouli skoro vždycky chytí, ale když se mu to výjimečně nepovede, padají z ní anglické čajové šálky a z afrických leopardů flíčky.“

Po této činnosti můžeme nabídnout těm, kteří mají zájem, aby svého imaginárního kamaráda popsali (přečetli jejich popis). Můžeme si udělat výstavu imaginárních přátel.

4. Neexistující slova:

Aktivita na závěr hodiny - na pruh papíru napíše každý žák neexistující slovo. Učitel může slova číst a žáci vymýšlet, co by asi ve skutečnosti mohlo toto slovo znamenat, přiřadit či vymyslet nějaký význam.

Dle času můžeme využít také jinou formu „trojitého zápisníku“, kdy do prvního sloupce se napíše neexistující vymyšlené slovo, do druhého sloupce myšlenku žáka, který toto slovo vymyslel a do třetího sloupce napíše komentář spolužák.

Druhá vyučovací hodina:

V této hodině se budeme pracovat s knihou a čtenářskou strategií – předvídáním.

Co můžeme vyčíst z obalu knihy?

Která vodítka nám nabízí?

Co můžeme podle obálky a názvu knihy očekávat?

V názvu knihy se objevuje slovo zpověď a jméno postavy, můžeme tedy předpokládat, že vypravěčem knihy bude Jonatán Papírník. Je možné, že k nám bude promlouvat v první osobě. A možná se s námi bude chtít podělit o svůj příběh. Čtenáře by také mohlo zaujmout příjmení hlavního hrdiny Papírník. Bude si nejspíše klást otázku, jestli bílá postava bude hlavním hrdinou Jonatánem Papírníkem, a co vyplyne z toho, že chlapec i titul knížky jsou takoví bílí a holčička je vybarvená. Můžu z toho, že ona ho drží za ruku, odhadovat, že půjde o přátelství, nebo to budou spíše sourozenci? V tuto chvíli nezbývá čtenáři než doufat, že mu kniha přinese odpovědi na jeho otázky.

Metodické poznámky

Předvídat znamená vyvodit ze skrytých vodítek a našich vlastních zkušeností, co se stane v příběhu... Předpokládá se také, že budeme své předpovědi zpětně potvrzovat, nebo odmítat, popř. měnit v závislosti na průběhu děje. Tato strategie nám poskytuje motivaci ke čtení, protože se přirozeně chceme dozvědět, zda jsme správně odhadli nastávající události.

I přes popularitu předvídání a jeho zdánlivou jednoduchost je třeba žákům vysvětlit, že se nejedná pouze o věštění/hádání.

Tento proces v sobě ve skutečnosti skrývá mnoho dalších myšlenkových operací. Např. je nutné si uvědomit, co už o tématu vím, doplnit nebo upravit své dosavadní znalosti, porozumět jak tomu, co je v textu přímo řečeno, tak i skrytému významu textu, shrnout si dosavadní smysl textu. Proto je dobré nutit žáky své předpovědi zdůvodňovat. Pomáhá nám obal knihy, obrázky, nadpisy, podnadpisy, obsah, naše zkušenosti s podobnými texty a vlastními prožitky, ale samozřejmě především samotný děj příběhu.

K nácvičku předvídání můžeme využít několik aktivizačních metod. Cílem je však samozřejmě to, aby žáci předvídali naprosto spontánně i bez vybidnutí učitelem.

Cílem četby s předvídáním je podnítit vnitřní zájem o text a zvědavost číst aktivně.

Postup: text se rozdělí na kratší úseky (doporučuje se úseky očíslovat), po přečtení každého úryvku žáci předvídají, co se pravděpodobně stane v další části, předpověď je třeba opřít o to, co se v úryvku uvádí.

Žákům přečteme ukázkou a necháme je volným psaním psát pokračování. Můžeme vyzvat dobrovolníky k tomu, aby svou ukázkou přečetli. Další možností je, že si svou ukázkou přečtou ve dvojicích, ve čtveřicích apod.

Kapitola 22 – Krátký, leč smrdutý příběh ponožky Smradošky, str. 62-64

1. „Já jsem,“ prohlásila pyšně fusekle, „imaginární kamarádka toho největšího šmudly na světě. A ten nepořádník má ke své smůle nanejvýš pořádkumilovné rodiče.“

„Nikdy jsi nic takového nezažil. Jeho máma plyšové zajíčky jen neoprašuje. Loví je. Likviduje je. A táta? K jídlu dovoluje servírovat jen to, co ladí k rodinnému šatníku. Zelené v pondělí. Červené ve středu. A nejméně oblíbené UHO v neděli. Z písniček jsou povoleny jen pochody – žádné jazzové improvizace ani divoká sóla na bicí zničehonic zprostřed skladby. Ten kluk, můj kámoš, dělá neustále binec a rodiče ho v jednom kuse hubují. Někdy si říkám, že to proto spolu tak dobře vycházíme.“

„Jakmile jsme se poznali,“ pokračovala ponožka...

2. Byli jsme nezastavitelní. Všude jsme dělali nechutný páchnoucí brajgl, jaký si ani nedovedeš představit – odpudivý svinčík pod jídelním stolem, v prádelníku a dokonce na dně máminy kabelky. Co je to tady za puch?! Hulákali rodiče pořád dokola. Smrdí to jako velrybí říhanec a drobky ve vousech. Jako vyčpělé sny a zplesnivělá omáčka. Smrdí to jako... jako špinavé fusekle! A my s klukem jsme se jen smáli jak pomínutí. Poněvadž já jsem sice pro oči neviditelná, ale čurbes, který jsme všude napáchali, všichni dozajista postřehli nosem. Pech je v tom, že nakonec nás s mým kamarádem rozdělily práce ty naše smradlavé lumpárny.

3. Jeho pořádkumilovní rodiče prostě nedokázali žít v domě, kde to v jednom kuse zavání. Tak sbalili kufry i kluka a odjeli tak rychle, že mě v tom smrdutém baráku nechali. Zůstala jsem stát ve dveřích, na nichž nechali přibitou cedulku s nápisem – NEOBYVATELNÉ. A můj kámoš? Smutně mi mával přes zadní sklo toho nejlesklejšího a nejlépe naleštěného auta na celém širém světě. Jeho rodiče si mysleli, že se mě zbavili, a měli z toho děsnou radost.

4. V tom novém domě jsi klidně mohl jíst kremrole z podlahy a nenašel bys na nich nalepené ani smítko prachu. Ale pak jsem tam jednoho dne dorazila. Dokázala jsem to. Trvalo mi to měsíce, ale byla jsem zpátky a po té cestě jsem páchla ještě víc než kdy jindy. A tak jsme skončili tady u psychiatra: kluk, jeho imaginární ponožka a dva rodiče posedlí hygienou na pokraji nervového zhroucení.

neexistující slovo

moje myšlenka

*komentář
spolužáka/spolužačky*

„Setkání s knihou“

Dobrodružství pana Wellingtona

Autorka knihy: Hana Bergmannová Klímová

Autorka metodiky: Mgr. Romana Zmijová

Škola: ZŠ Fryčovice

Věková kategorie: 4. až 5. třída

Úvod - Dobrodružství pana Wellingtona

Stručný obsah:

Hlavním hrdinou knihy je vojenské letadlo pan Vickers Wellington, již vysloužilý britský bombardér, který bojoval za 2. světové války ve Velké Británii u 311. československé bombardovací peruti.

Své prožité válečné vzpomínky vypráví pan Wellington okřídleným kamarádům v hangáru: letadlům Čmelák, Andula, Vosa, Sokol, Sirius, vrtulníku Kolibřík a také dvěma desetiletým klukům. Chlapci jménem Eda a Tonda, synové pilotů aeroklubů, si v jeho trupu vybudovali skrýš „bunkr“. Když si však jednoho dne hrají s Morseovým telegrafem a jeho prostřednictvím navážou rádiové spojení s panem Wellingtonem, začne se rozvíjet napínavý příběh plný pohádkových zázraků ale i drsné reality. Kluci mají totiž za úkol pátrat po poslední ztracené osádce československých letců a zároveň shání nový motor pro veterána Wellingtona. Rozhodnou se, že bombardér opraví, aby mohl po šedesáti letech zase vzlétnout.

O autorce:

Hana Bergmannová Klímová – se narodila roku 1963. Knihu napsala, ale i ilustrovala a kvůli jejímu vydání si založila vlastní nakladatelství.

Zdroje:

Internetové stránky: <https://www.detskestranky.cz/parasutista-ba-revne-pocitani-pro-tretaky/>

Sudoku: dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785, financovaného z ESF a státního rozpočtu ČR. Provozováno Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze.

Knihy: *Dětské křížovky a doplňovačky*.

První vyučovací hodina:

Všechny děti se již s knihou seznámily, mají ji přečtenou. Můžeme pracovat ve skupinách. Používáme **pracovní list č. 1**.

Metodické poznámky

V úvodu se žáků zeptáme na otázky:

Letěl někdo z vás letadlem? Jaké jste při létání měli pocity?

Znáte nějaké druhy letadel?

Víte, co je NATO?

1. úkol – můžeme s dětmi vytvořit pojmovou mapu, kde píší pojmy, které souvisí se slovem LETADLA. Vedeme společnou diskuzi.

2. úkol – ve druhé kapitole mají žáci vyhledat názvy letadel. Každé letadlo se představuje svým jménem. **Řešení:**

Kolibřík	- vrtulník
Sokol	- dolnoplošník - vyhlídkové letadlo
Andula	- dvojplošník Antonov An-2 – létá s turisty
Vosa	- větroň
Sirius	- ultralight
Čmelák	- dolnoplošník – letadlo, které práškuje pole
Pan Wellington	- britský bombardér

3. úkol – řešení např.:

2 1 5 7 1	- Hubený pes štěkal u vrat.
1 8 1 5 7 2 1	- Eda a Tonda vystoupili v malé stanici.
7 1 5 2 1 8 2 1	- V aeroklubu létá hodný Eda a milý Tonda.

Druhá vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 2**.

Metodické poznámky

1. úkol – Úkolem je umístit do tabulky číslice od 1 do 9 tak, aby byly splněny tyto tři podmínky:

žádná číslice se nesmí v jednom řádku opakovat,
žádná číslice se nesmí v jednom sloupci opakovat,
žádná číslice se nesmí ve čtverci 3 x 3 opakovat.

Řešení:

4	7	9	3	6	8	5	2	1
8	3	2	1	9	5	7	6	4
1	5	6	4	2	7	8	3	9
5	6	8	2	4	3	1	9	7
9	1	3	7	8	6	2	4	5
2	4	7	5	1	9	6	8	3
7	2	5	6	3	4	9	1	8
6	9	4	8	7	1	3	5	2
3	8	1	9	5	2	4	7	6

Třetí vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 3**.

Metodické poznámky

1. úkol – řešení: hledané slovo je TELEFUNKEN, je to rádio a používá se k poslechu hudby.

Můžeme žákům přečíst úryvek ze str. 43, aby vyhledali a doplnili do věty:

A rádio Telefunken tehdy vysílalo: „Větrem s mraky poslali k nám američtí agenti škůdce. Žravou pruhovanou ... (mandelinku bramborovou)“

2. úkol – řešení: hledané slovo je FONENDOSKOP, je to jednoduchý lékařský nástroj k poslechu a vyšetření pacienta. Používá se nejčastěji k vyšetření srdce (šelesty, tlukot srdce), plic (dýchání), při sledování střevních pohybů.

3. úkol – řešení: hledané slovo je REMOSKA, je to malá elektrická přenosná trouba s ohřevem shora. Její hlavní částí je víko se zabudovaným elektrickým odporovým topným drátem, se zaskleným kruhovým okénkem a otvory pro únik páry. Teplo z víka sálá shora a je též rozváděno po stěnách hrnce (nedochází k připalování odspodu). Původní Remoska byla velmi jednoduchá, bez regulace výkonu a bez vnější tepelné izolace hrnce.

4. úkol – řešení: hledané slovo je HINDENBURG, byla to německá vzducholod, která byla zničena požárem 6. května 1937 při přistávání na letišti Lakehurst v New Jersey. Z 97 osob na palubě při této katastrofě zahynulo 13 pasažérů a 22 členů posádky, navíc zemřel jeden člen pozemního personálu. Celkem si katastrofa vyžádala 36 životů.

5. úkol – hledané sousloví je ADOLF HITLER. Charakteristické vlastnosti: zlý, zákeřný, mocichtivý.

Žáci mohou slovo nacismus vyhledat na internetu.

Poté můžeme žákům pustit video z druhé světové války a osvobození: <https://www.youtube.com/watch?v=6LWRYnT9XEg>
<https://www.youtube.com/watch?v=Yv5CFjHQgbk>

Všechna slova můžeme s dětmi vyhledat na internetu.

6. úkol – řešení: 66, 657, 785, 274, 232, 245, 174, 229, 25, 137, 173, 180.

Čtvrtá vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 4**.

Metodické poznámky

1. úkol – řešení: jména pilotů: Josef Mazánek, Alois Malý, Pavel Berger, Rudolf Kauders, Richard Červenka, Karel Boubín

2. úkol – řešení: hledané slovo je PARAŠUTISTA. Žáci slovo vyhledají na internetu. Můžeme vést diskuzi. Historie padáku, složení, vývoj, střih, parašutistické disciplíny. Co je Parašutismus? Posléze si zpracují úkol BAREVNÉ POČÍTÁNÍ.

Křížovka pro radost – tajenka: Buckingham palace.

Pracovní list č. 1 – Dobrodružství pana Wellingtona

1. Napiš pojmy, které souvisí se slovem LETADLA:

2. Spoj čárou jména s názvy letadel:

<i>Kolibřík</i>	<i>dolnoplošník – vyhlídkové letadlo</i>
<i>Sokol</i>	<i>větroň</i>
<i>Andula</i>	<i>dolnoplošník – letadlo, které práškuje pole</i>
<i>Vosa</i>	<i>vrtulník</i>
<i>Sirius</i>	<i>dvojplošník Antonov An-2 – létá s turisty</i>
<i>Čmelák</i>	<i>britský bombardér</i>
<i>Pan Wellington</i>	<i>ultralight</i>

3. Vyber si dle náročnosti ČÍSELNÝ KÓD (znázorňuje slovní druhy) a vymysli VĚTU, která musí souviset s knihou:

2 1 5 7 1 - _____

1 8 1 5 7 2 1 - _____

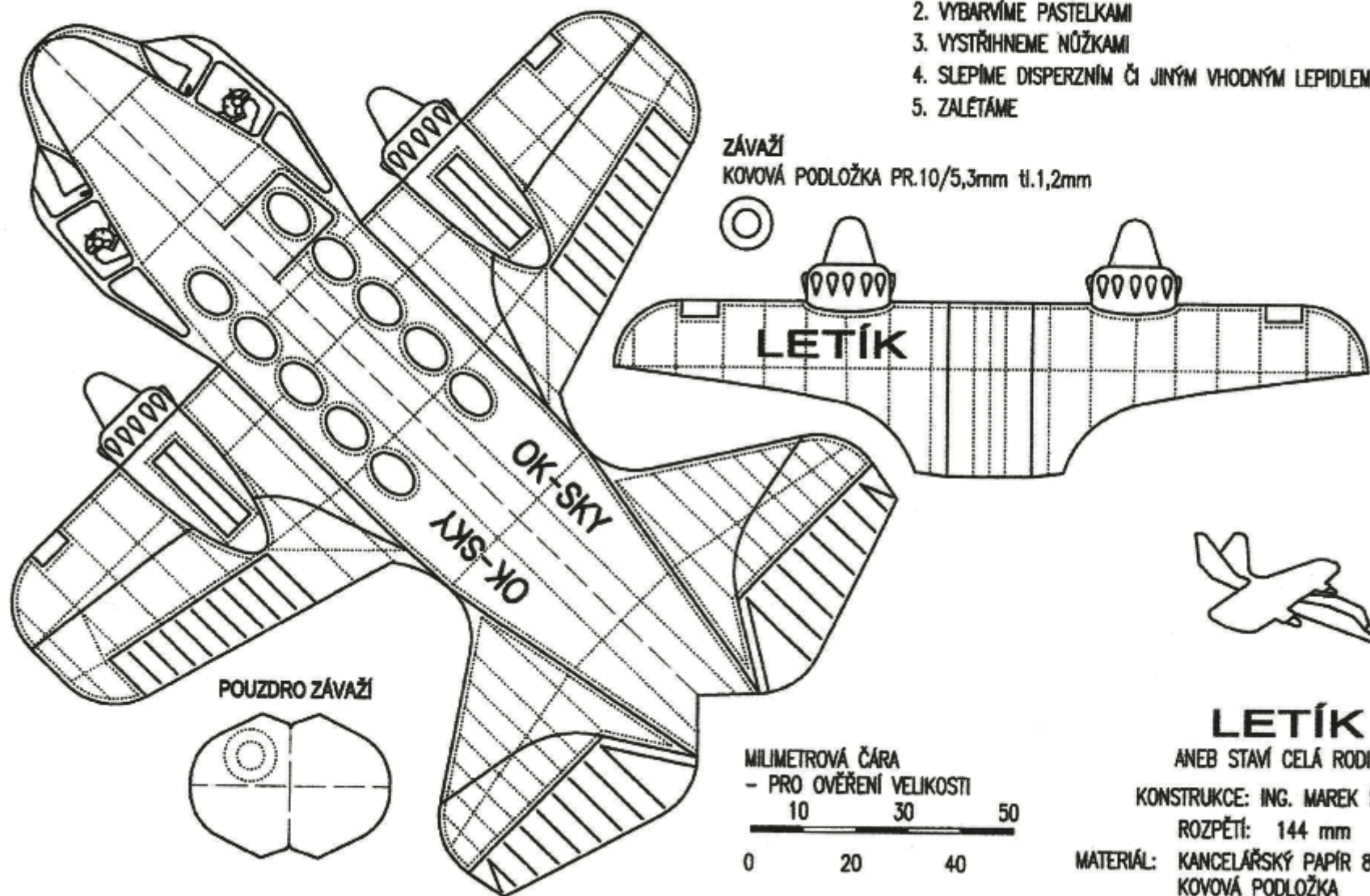
7 1 5 2 1 8 2 1 - _____

Slož si letadlo:

STAVEBNÍ POSTUP:

1. OFOTÍME NA KANCELÁŘSKÝ PAPIR
2. VYBARVÍME PASTELKAMI
3. VYSTŘÍHNEME NŮŽKAMI
4. SLEPÍME DISPERZNÍM ČI JINÝM VHDNÝM LEPIDLEM
5. ZALETÁME

ZÁVAŽÍ
KOVOVÁ PODLOŽKA PR.10/5,3mm tl.1,2mm

LETÍK

ANEB STAVÍ CELÁ RODINA

KONSTRUKCE: ING. MAREK ŠTEFAN

ROZPĚTÍ: 144 mm

MATERIÁL: KANCELÁŘSKÝ PAPIR 80 g/m²
KOVOVÁ PODLOŽKA

Pracovní list č. 2 – Dobrodružství pana Wellingtona

1. Z knihy jsou vypsána slova. Urči slovní druhy v tabulce A a zapiš je číslicí na stejné místo do tabulky B. Vylušti SUDOKU. Podle vyluštěného SUDOKU doplň do tabulky A správné slovní druhy z knihy:

Tabulka A

šest	za			nově	nebo		nový	
i	to		knihy			pod	tam	
osádka			dva	malé	do	protože		
myji			psí		náš	úcta		
	radost	tyto	ve	a	dnes	noční	dvanáct	
Edův			sedíte	předpisy				váš
z	oblečený			oni			papírek	
		tříkrát	ale	nad	ráno	někdo	ožila	malého
		remoska		vrčí			k	

Tabulka B

Morseova abeceda

Písmeno	Kód	Pomocná slova	Písmeno	Kód	Pomocná slova
A	. -	akát	N	- .	národ
B	- . . .	blýskavice	O	----	ó náš pán
C	- . - .	cílovníci	P	. - - .	papírníci
D	- . .	dálava	Q	-- . -	kvílí orkán
E	.	erb	R	. - .	rarášek
F	. . - .	Filipíny	S	. . .	sobota
G	-- .	Grónská zem	T	-	tón
H		hrachovina	U	. . -	učený
CH	----	chléb nám dává	V	. . . -	vyvolený
I	. .	ibis	W	. - -	dvojté vé
J	. - - -	jasmín bílý	X	- . . -	Xénokratés
K	- . -	krákorá	Y	- . - -	Ýkar mává
L	. - . .	lupíneček	Z	-- . .	zrádná žena
M	--	mává			

1. Pomocí kódu vytvoř slovo - / . / .- / . / .- / ..- / - / -.- / . / -.
Co znamená vyluštěné slovo? A k čemu se používá? Nakresli:

 _____

2. Pomocí kódu vytvoř slovo ..- / --- / - / . / - / - / -.. / --- / ... / -.- / --- / ..-.
Vyhledej, co znamená? A k čemu se používá? Kdo ho používá?
Nakresli:

 _____

Pracovní list č. 3 - Dobrodružství pana Wellingtona

3. Pomocí kódu vytvoř slovo .- / . / -- / --- / ... / -.- / .-
Vyhledej, co znamená? A k čemu se používá? Nakresli:

4. Pomocí kódu vytvoř slovo / .. / - / -.. / . / - / -... / ..- / .- / --.
Vyhledej, co to bylo, k čemu se používala? Nakresli:

5. Pomocí kódu vytvoř poslední sousloví .- / -.. / --- / -.. / ..-
.... / .. / - / -.. / . / -.. Ve třetí kapitole se dozvídáme charakteristické
vlastnosti. Zkus je vypsát a také zjistit, ze které země pocházel a jak
se jmenovalo zlo, které šířil:

6. Spojuj správné výsledky podle pořadí příkladů:

Letecká akrobacie:

198 : 3 =	1971 : 3 =	2355 : 3 =	822 : 3 =
①	②	③	④
928 : 4 =	980 : 4 =	870 : 5 =	1145 : 5 =
⑤	⑥	⑦	⑧
175 : 7 =	822 : 6 =	1038 : 6 =	1260 : 7 =
⑨	⑩	⑪	⑫

„Setkání s knihou“ 40 dní pěšky do Jeruzaléma

Autor knihy: Ladislav Zibura
Autor metodiky: Mgr. Lukáš Bolek
Škola: ZŠ a MŠ Palkovice
Věková kategorie: 8. až 9. třída

Stručný obsah:

Hlavní hrdina Ladislav Zibura se ve svých dvaceti letech rozhodne podniknout pěšky čtyřicetidenní pouť do Jeruzaléma (o dva roky dříve již podnikl 900 km dlouhou trasu do Santiaga de Compostela a o rok později došel z Českých Budějovic do Říma), přičemž se rozhodl vyrazit pěšky od bulharsko-tureckých hranic do Antalye a pak se letecky přepravit přes Středozemní moře na sever Izraele, odkud plánoval dokončit trasu opět pěšky.

Mezi největší úskalí poutě patřila letní vedra, pokračující válka v Sýrii a Izraeli a právě probíhající postní měsíc ramadán. Ale aby toho nebylo málo, Ladislav si odmítl předem zjišťovat informace o místech, která chystal navštívit, a cestu plánoval podniknout zásadně bez map.

Knihu se autor rozhodl pojmut jinak, než jak vnímal klasický cestopis. Snažil se sepsat svůj příběh, nic nezatajovat, a protože byl v té době studentem žurnalistiky, použil formu strohému novinářského slohu bez lyrických popisů a dojemných líčení, pro jeho knihu je typická stručnost, úsečnost a sarkasmus. Kniha je sepsána s humorem, ale nutno podotknout, že terčem jeho žertů nejsou jen lidé, které potkával, ale často i on sám.

O autorovi:

Ladislav Zibura – se narodil 15. června 1992 v Českých Budějovicích. Po absolvování osmiletého gymnázia studoval obor mediální studia na Univerzitě Karlově a poté žurnalistiku a hospodářskou politiku na Masarykově univerzitě.

Zásadním obratem v jeho životě bylo, když se ve svých čtrnácti letech rozhodl zbavit se své „bestiální“ nadváhy a postavit se k životu aktivně. Vyústěním bylo naplňování jeho cestovatelských

tužeb nejdříve v okolí svého rodného města, později i za hranicemi země.

O prázdninách po maturitě se vydal pěšky na svou první delší cestu/pouť do španělského Santiaga de Compostela (třetího nejvýznamnějšího poutního místa křesťanského světa), další rok podnikl cestu z Českých Budějovic do Říma a v roce 2014 uskutečnil 1 400 km dlouhé čtyřicetidenní putování od bulharsko-tureckých hranic do Jeruzaléma, které se stalo podkladem k sepsání této knihy. Mezi jeho další místa, které procestoval a sepsal o nich knihu, patří země jako Nepál, Čína, Arménie či Gruzie. Cestovat ovšem nepřestal, a tak se jeho příznivci mohou těšit na další knihy. Zatím byly vydány 40 dní pěšky do Jeruzaléma (2015), Pěšky mezi buddhisty a komunisty (2016) a Už nikdy pěšky po Arménii a Gruzii (2017). V současnosti se chystá sepsat své zážitky z cestování autostopem napříč Evropou (od severu k jihu). Jeho cestopisy se nezaměřují na popis místa, přírody atp., ale zajímají ho hlavně lidé, se kterými si povídá a naslouchá jejich příběhům (zejména při svých cestách autostopem).

V současnosti pracuje jako copywriter (copywriting je psaní marketingových a reklamních textů za účelem prodeje výrobků či služeb) a organizuje přednášky/diskuze o svých cestách po Česku.

(https://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Zibura)

První vyučovací hodina:

Hodina bude zahrnovat práci s internetem (nejlépe na počítačích), kdy budou žáci vyhledávat informace týkající se obsahu knihy. Cílem je vést žáky k práci s textem, využívat zdrojů internetu k řešení úkolů a rozšíření jejich poznání. Zadání sdělíme žákům ústně, příp. jim ho napíšeme (či promítneme) na tabuli.

Metodické poznámky

1. Najdi v textu, jak cestovatel nejčastěji nocoval. Na internetu se podívej, jak hamaka vypadá (slovo hamaka neprozradíme dřív, než jej žáci v textu vyhledají).

2. Vyhledej na mapách (např. mapy.cz), přes které město ležící zároveň v Evropě i Asii Ladislav putoval. Zjisti i další údaje a pro představu srovnej s naším hlavním městem (poznámka: Istanbul není hlavní město Turecka)

	Istanbul	Praha
Rozloha města	5 461 km ²	496 km ²
Počet obyvatel	cca 14 mil.	cca 1,3 mil.

3. Snad nejznámější budovou, kterou Ladislav navštívil, byl chrám Hagia Sofia, jedna z nejznámějších památek na světě. Původně křesťanský chrám, později změněn na muslimskou mešitu a později opatřen minarety. Vyhledej (pokud nevíš), co je mešita a minaret.

4. Prohlédni si budovu zblízka na google.com/maps nebo i zevnitř na mapstreetview.com

5. Ladislav cestoval zásadně bez mapy. Ty ale použij web mapy.cz, vlevo nahoře změň mapu na turistickou a zkus naplánovat Ladislavovi trasu, kudy by mohl jít. Název města, ze kterého vyšel, najdeš v první kapitole, jeho posledním tureckým místem bylo letiště Antalya:

a) Naplánuj turistickou trasu a porovnej ji s nejkratší trasou. O kolik kilometrů se liší? (910 km a 763 km, tedy o 147 km).

b) Kterou trasu bys doporučil a proč? (Turistická mimo hlavní silniční tahy).

c) Pokud bychom denně ušli 40 km, za jak dlouho by se dala trasa přibližně zvládnout? K výpočtu použij kalkulačku v počítači (910 km : 40 km = cca 23 dnů).

d) Plánovač ukazuje nejen vzdálenost v kilometrech, ale odhaduje i čas, za jak dlouho se dá trasa ujít. Spočítej, jak dlouho by cestovatel denně šel, pokud by chtěl ujít 40 km? (275 hodin : cca 23 dnů = cca 12 hodin denně).

Druhá vyučovací hodina:

Druhá hodina bude mít několik částí. V první si žáci vyzkoušejí efektivnost neverbální komunikace a vlastní schopnost jejího použití. V další části budou žáci vyplňovat **pracovní list**, do kterého zaznamenají, jak se úspěšně orientují v textu a jsou schopni co nej přesněji pochopit autorovo sdělení. Ve třetí, které je možno využít pro nejrychlejší žáky, po vyplnění křížovky zjistí, jak se jmenuje jedno z nejvýznamnějších míst Izraele.

Metodické poznámky

1. úkol – Ladislav putoval především Tureckem a v mnoha věcech byl odkázán na pomoc místních obyvatel. Turecky však neuměl téměř nic (některá slovíčka si osvojoval v průběhu cesty) a většina lidí zase neuměla anglicky. Vyzkoušejte si formou hry, jak byste na jeho místě obstáli. Zkuste požádat spolužáka o určitou službu či informaci, aniž byste použili český (slovenský, polský) jazyk a nejlépe ani anglická slovíčka. Ke komunikaci můžete použít gesta, gestikulaci, mimiku, ukazování, zvuky atp. Níže uvedené situace jsou reálné a Ladislav se s nimi musel vypořádat.

Vyberte (nejlépe dobrovolně) dvojice, z nichž jedna zůstane ve třídě, ostatní dvojice půjdou za dveře. Vítězem bude pár, který ve stanoveném čase (např. 2 minuty) uhádne co nejvíce úkolů (jeden z dvojice předvádí, druhý se snaží uhádnout, na co se ptá – nemusí mu tedy odpovídat stejným způsobem). Jednotlivé úkoly promítáme postupně na stěnu/tabuli, aby je viděli ostatní kromě hádajícího. Formu soutěže ale můžeme libovolně upravit.

Situace:

- chcete u někoho přespat, protože má v noci pršet
- zeptejte se, jak je to daleko do dalšího města
- zeptejte se, kudy se dostanete do nejbližší nemocnice
- zjistěte, kde se ve městě nachází internetová kavárna
- zjistěte, kde ve městě najdete bankomat

2. úkol – některé kapitoly obsahují pro dokreslení či objasnění souvislostí podrobnější (vysvětlující) informace. Ty jsou napsány v turecké části putování, resp. v izraelské části. Najděte v textu odpovědi na otázky a zaznamenejte je do příloženého pracovního listu.

Turecká část – řešení:

1. NE – 30 mil. Kurdů je dohromady ve více státech, v Turecku je jich jen část.
2. NE – nosil pouze max. dva litry, aby předešel bolesti zad.
3. NE – lidé, kteří nemají peníze nebo sílu jsou zbaveni této povinnosti.
4. ANO
5. NE – znamená to „mír i s tebou.“
6. NE – do mešity vstupují muslimové vyzutí.
7. NE – konto se jmenuje SOS Sýrie

Izraelská část – řešení:

1. c) 2. a) 3. d) 4. b) 5. d)

Křížovka - řešení:

1.	Z	I	B	U	R	A				
2.	J	E	R	U	Z	A	L	É	M	
3.	Z	E	Ř							
4.	I	N	T	E	R	N	E	T		
5.	N	Á	R	O	D					
6.		Ř	E	K	A					
7.	P	Ě	Š	K	Y					
8.		M	Ů	R	A					

Turecká část

Je níže uvedená informace naprosto správná? Odpovídá autorovu podání? Zatrhni správnou odpověď:

1. Kurdové, kterých je v Turecku 30 miliónů, jsou v této zemi neoblíbení, protože chtějí svůj vlastní stát. ANO NE

2. V horkých dnech spotřebuje tělo hodně tekutin, proto s sebou nosil Ladislav někdy osm litrů vody. ANO NE

3. Každý muslim musí alespoň jednou za život vykonat pouť do Mekky, rodiště proroka Mohameda. ANO NE

4. Prvním tureckým prezidentem byl Mustafa Kemal Atatürk, jenž ze země vyhnal sultána, zaváděl západní poměry a neměl v lásce islám. ANO NE

5. Na tradiční muslimský pozdrav se odpovídá „wa alejkum salam“, což se dá přeložit jako „dobrý den.“ ANO NE

6. Muslimové musejí před vstupem do mešity pečlivě očistit (omýt) svou obuv, a to hned třikrát. ANO NE

7. Cestovatel s vděčností za tureckou pohostinnost odeslal finanční příspěvek na konto SOS Turecku. Na toto konto poslal i část svého honoráře. ANO NE

Izraelská část

1. Stát Izrael je rozdělen na:
 - a) severní Izrael a jižní Izrael,
 - b) izraelskou, palestinskou a tureckou část,
 - c) izraelskou část a palestinskou část, která se dále dělí na Pásmo Gazy a Západní břeh,
 - d) Pásmo Gazy a Západní břeh.
2. V Izraeli se domluvíte:
 - a) anglicky téměř všude,
 - b) anglicky, ale jen v izraelské části; Palestinci moc anglicky neumí,
 - c) anglicky, ale jen ve městech,
 - d) jen hebrejsky.
3. Zvláštní skupinou obyvatelů Izraele jsou drúzové. Platí o nich:
 - a) vyznávají křesťanské náboženství,
 - b) jsou to Palestinci, nemají rádi Izrael a chtějí založit svůj stát,
 - c) jsou to ateisté (tzn. nevěří v žádného boha),
 - d) jsou loajální (tzn. věrní, oddaní) státu Izrael.
4. Sever a jih Izraele spojuje 940 km dlouhá cesta,
 - a) kterou využívají vojáci k bezpečnostní kontrole nad státem,
 - b) která slouží jako poznávací trasa nejvýznamnějších míst izraelské historie,
 - c) kudy se dostanete nejrychleji ze severu na jih,
 - d) kterou vyhledávají zejména mladí lidé dříve, než nastoupí na vojnu.
5. Co je v Izraeli checkpoint?
 - a) kiosek (stánek) s občerstvením,
 - b) místo, kde jsou poutníci kontrolováni, zda se nesnaží propašovat výbušninu,
 - c) celnice, kde se platí clo za převážené zboží,
 - d) místo, kde vojáci kontrolují procházející osoby a zda nepřeváží zbraně.

„Setkání s knihou“ Herkules na zámku

*Autorka knihy: Alžběta Dvořáková
Autorka metodiky: Mgr. Hana Štychová
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 2. až 5. třída*

Úvod - Herkules na zámku

Stručný obsah:

Napínavý příběh se strašidelnými prvky je volným pokračování knížky Herkules a strašidla.

Hlavními hrdiny jsou opět kocour Herkules a kočka Komtesa, kteří se tentokrát se svými majiteli Martou a Janem přestěhují na zámek, kde Marta restauruje staré obrazy.

A je to vskutku podezřelý zámek, ve kterém se však brzy začnou dít prapodivné věci. Vzácné knihy ohrožuje armáda drzých myší, ve studni se začne kazit voda, stará stolička mluví a dožaduje se odpovědí na své hádanky, dračí hodiny začnou samy od sebe jít a postavy na obrazech ožívají. Rozhodně se tu děje něco nekalého...

Zdá se, že zámku hrozí nebezpečí, které mohou odvrátit pouze Herkules a Komtesa – a také potkanka jménem Jasmína.

O autorce:

Alžběta Dvořáková – překladatelka, redaktorka a lektorka pro cizince, autorka pohádek Nanukova dobrodružství a Herkules a strašidla, spoluautorka knihy Cesta z mlčení.

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 1**. S tímto pracovním listem je možné pracovat v hodině hudební výchovy. I když se jedná o známé lidové písničky, je vhodné si je předem s dětmi zopakovat a případně ty, které neznají, naučit.

Metodické poznámky

Úkol – k názvu písničky z prvního sloupce přiřadí žáci správný úryvek, který k ní patří. Do tabulky pak doplní písmeno, které je napsáno za ním. Po vyluštění se dozví správný titul knihy.

Tajenka – STRAŠIDLA

Druhá vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 2**.

Metodické poznámky

Příklad řešení:	K	-	kravata
	O	-	okno
	M	-	moře
	T	-	tabule
	E	-	eso
	S	-	sklo
	A	-	auto

Úkol můžeme ztížit tím, že konkrétně zadáme – podstatná jména, vlastní jména, zvířata, věci, ...

Třetí vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 3**. S tímto pracovním listem lze pracovat i v hodině českého jazyka.

Metodické poznámky

Nejprve s dětmi zopakujeme, co jsou to synonyma a uvedeme příklady, na které pak už žáci sami navazují. Zaměříme se i na ta slova, která se v češtině už běžně nevyskytují, ale jsou známá z pohádek (případně vysvětlíme jejich význam).

Ke sloům z prvního sloupce přiřadí správné synonymum. Do tabulky pak doplní písmeno, které je napsáno za ním.

Příklad: 1. statečný – chrabrý. Do tabulky pod č. 1 napíšeme A.

Tajenka – POTKANKA JASMÍNA

Čtvrtá vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 4**.

Metodické poznámky

Úkol č. 1 – str. 11, žáci doplní názvy knih, které ležely na regále.

Řešení: Nebezpečné obludy v Čechách a na Moravě
Pojednání o přípravě žlutkových věnečků
Život a doba hraběte Alfréda
Naše vodní zdroje

Zjistíme, zda žáci rozumí slovu regál: regál = polička.

Metodika – Herkules na zámku

Úkol č. 2 – názvy dvou knih, které mají žáci doma ve své knihovně, lze zadat za domácí úkol. Nejoblíbenější knihu z knihovničky mohou donést ukázat do školy.

Úkol č. 3 – žáci oddělí jednotlivá slova v souvětí a zkontrolují podle textu v knize, případně větu mohou opsat do sešitu.

Řešení: Potkan/si/Komtesu/dlouze/změřil/a/nalistoval/si/v/knižce/barevný/obrázek/ kočky/domácí.

Pátá vyučovací hodina:

Používáme **pracovní list č. 5**.

Metodické poznámky

Úkol č. 1 – str. 35 až 37, žáci zakroužkují každé druhé písmeno a zjistí, jak se jmenovala stolička, která má místo nohou lví tlapy.

Řešení: HÁDANKOVEC

Přeložení Hádankovcova jazyka:

Nazdar kočičky!
Co je nového?
Hádanku, kocoure!
Víš, co umí čas?
Neuhádli jste!

Úkol č. 2

Řešení: MYŠ, DIKOBRAZ

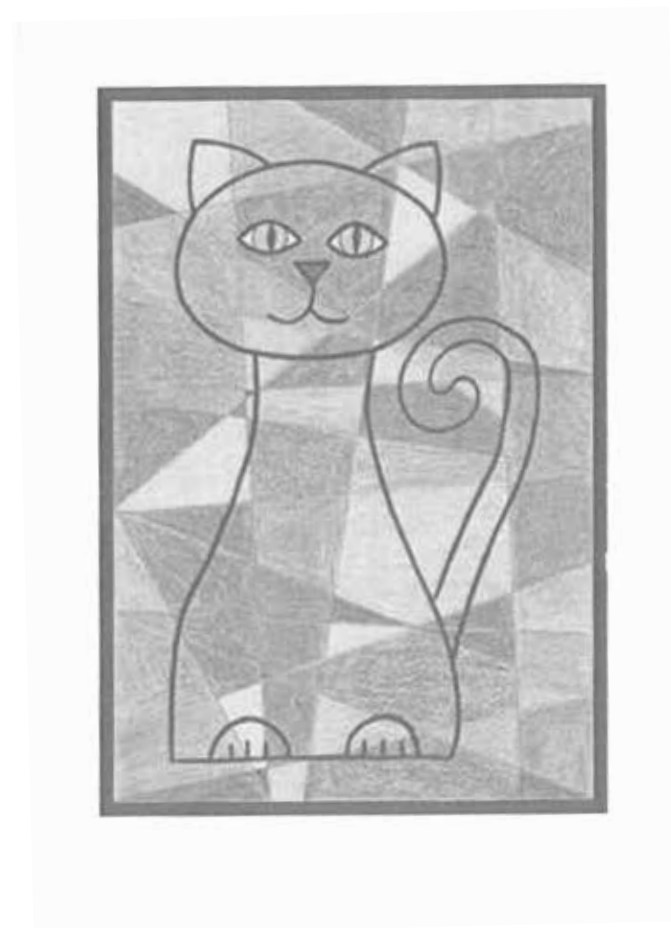
Poznámky:

Metodika - Herkules na zámku

Přílohy: V hodinách pracovních činností si děti mohou vyrobit Herkula z keramiky (kombinace světlé hlíny s tmavou hlínou tzv. šlikrem), nebo použitím tvrdého výkresu, pastelek a barevného papíru (kornout, tlapy, ocas, hlava dle fantazie).

V hodině výtvarné výchovy si nejprve plochu rozdělí pravítkem na menší části, nakreslí a zvýrazní kocoura a zbytek vybarví voskovkami, barvami dle fantazie.

Pracovní list č. 1 – Herkules na zámku

Víš, že spisovatelka Alžběta Dvořáková napsala ještě jednu knihu s podobným názvem?

Jmenuje se HERKULES A _____.

K názvu písničky z prvního sloupce přiřaď správný úryvek, který k ní patří. Do tabulky pak doplň písmeno, které je napsáno za ním. Po vylučštění se dozvíš správný titul knihy:

1. Když jsem já sloužil	sto ovec	Š
2. Okolo Frýdku	já umím hráti	I
3. Já mám koně	v malé zahrádce	A
4. Holka modrooká	černú košulku máš	D
5. Kdybys měla, má panenko	v potoce se voda točí	A
6. Já jsem muzikant	a na ní se zelená travička	T
7. Beskyde, Beskyde	a to kuře	S
8. Čížečku, čížečku	když já jim dám ovsu	R
9. Okolo Hradce	aj tak, tak sejou mák	L

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
S								

Pracovní list č. 3 – Herkules na zámku

Popletená synonyma – synonyma jsou slova, která různě znějí, ale mají stejný význam. Ke sloům z prvního sloupce přiřaď správné synonymum. Do tabulky pak doplň písmeno, které je napsáno za ním (pozor, ke správnému číslu):

1. statečný	nabroušený	Í
2. placatý	tenký	J
3. těžký	nemotorný	A
4. ohavný	záhadný	M
5. krásný	chrabrý	A
6. hlasitý	plochý	O
7. nešikovný	ošklivý	N
8. hebký	obtížný	S
9. smutný	všímavý	K
10. ostrý	tmavý	A
11. pozorný	spanilý	N
12. tajemný	neradostný	K
13. temný	hlučný	T
14. hubený	jednoduchý	A
15. snadný	jemný	P

8. 2. 6. 9. 15. 4. 11. 1.

								A

14. 7. 3. 12. 10. 5. 13.

Kdo tvoří tajenku? _____

Pracovní list č. 4 – Herkules na zámku

1. Doplň názvy knih, které ležely na regále:

Nebezpečné _____ v Čechách a _____

Pojednání o přípravě _____ věnečků

Ž _____ a d _____ h _____ A _____

Naše v _____ z _____

Víš, co znamená slovo regál?

Regál je _____

2. Napiš alespoň názvy dvou knih, které máš doma ve své knihovně:

3. Odděl jednotlivá slova v souvětí a zkontroluj podle textu v knize:

*PotkansiKomtesudlouzezměřilanalistovalsivkníž-
cebarevnýobrázekkočkydomácí.*

4. Nakresli obrázek kočky:

Pracovní list č. 5 - Herkules na zámku

1. Vyškrtáním správných písmen zjistíš, jak se jmenovala stolička, co má místo nohou lví tlapy:

X H W Á X D W A X N W K X O W V X E W C X

Přelož jeho řeč do češtiny:

Na držky očička! _____

Hnoje ovocé? _____

Dáhanku, cokoure! _____

Učivo smočíš? _____

Hlasitě nejdu! _____

(řešení najdeš v knize na str. 35 až 37)

2. Odpověz na Hádankovcovu hádanku:

Šedé zvíře mizí v díře. _____

Znáš odpověď i na Herkulovu hádanku?

Který obraz píchá? _____

(řešení najdeš v knize na str. 55)

3. Vymysli a napiš jinou hádanku. Můžeš napsat i tu, kterou znáš:

„Setkání s knihou“ Můj anděl se umí prát

*Autor knihy: Roman Brat
Autorka metodiky: Mgr. Petra Strnadlová
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 4. až 5. třída*

Úvod – Můj anděl se umí prát

Stručný obsah:

Hlavním hrdinou knihy je žák páté třídy Oskar, který je menší, hubené postavy, nosí brýle a je ještě ke všemu chytrý a slušný. Vyrůstá v rodině s mladší sestrou Ankou a rodiči – táta je novinář, máma malířka.

Vzhled a jednání Oskara vybízí dva silnější a nahlouplé kamarády ze třídy k tomu, aby ho šikanovali a ponižovali.

Oskar zásadně nežaluje a snaží se tuto situaci vyřešit sám. Každý večer se zovídá svému bájnému kamarádovi andělu strážnému, Oskarielovi, který se zpočátku neprojevuje, ale postupně vnukne Oskarovi myšlenku k tomu, aby se uměl ubránit. Oskar se přihlásí do kroužku karate.

V knize se promítá také vztah k nové spolužačce Zuzce či platonic-ká láska k učitelce Monice.

O autorovi:

Roman Brat – je slovenský prozaik, scénárista, publicista a překladatel ze a do španělštiny, píšící jak pro děti, tak pro dospělé. Za svou tvorbu získal na Slovensku řadu významných ocenění.

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Sdělíme žákům, že část této hodiny budou pracovat s počítačem – s internetem, podle zadání úkolů. Budou potřebovat psací potřeby a **pracovní list č. 1**.

Metodické poznámky

1. úkol – řazení slov podle abecedy se žáci učí již ve 2. třídě, proto by to pro ně neměl být problém.

Řešení: Anka, Michal, Monča, Oskar, Oskariel, Pifka, Tudor, Zuzka.

2. úkol – jméno Tudor je v ČR neobvyklé, ale opravdu se vyskytuje.

Řešení: Od roku 1945 se narodily dvě děti, které takto rodiče pojmenovali. Svátek slaví 30. listopadu.

(<https://www.babyweb.cz/tudor-40172>)

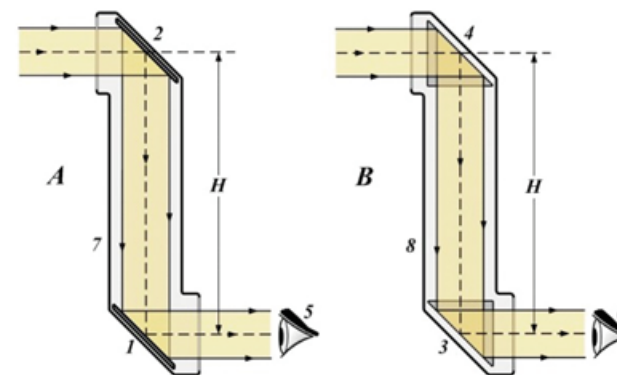
3. úkol – periskop je optické zařízení, které umožňuje výhled ze zakrytého místa. Název periskop pochází z řeckého slova znamenajícího „obhlížím“. Periskop umožňuje boční posun přijímaného světelného paprsku a využívá odrazu světelných paprsků na rovinných zrcadlech. Periskop funguje na principu vertikálního tubusu na koncích opatřeného zrcadly nakloněnými v 45° úhlu tak, aby navzájem odrážel vnější obraz. Paprsek se tak odráží od prvního zrcadla ke druhému a od něj pak k pozorovateli. Obraz není stranově převrácený, protože převrácení od jednoho zrcadla se vyruší odrazem od druhého. Nejjednodušší periskop je tvořen dvojicí zrcadel, z nichž první odráží světelný paprsek kolmo k původnímu směru a druhé zpět do původního směru, jen posunutý o vzdálenost zrcadel.

Použití periskopu – používá se především ve vojenství, kde umožňuje výhled, aniž by byl pozorovatel vystaven přímé střelbě. Je důležitou součástí vybavení ponorek a bojových vozidel, používá se ale i v mnoha dalších oborech.

Princip periskopu:

- A** – Periskop se dvěma rovinnými zrcadly
- B** – Periskop se dvěma hranoly

- 1 - 2 – Zrcadla
- 3 - 4 – Hranoly
- 5 - 6 – Oko pozorovatele
- 7 - 8 – Tubus
- H – Optická výš

(https://www.vedanasbavi.cz/orisek-280-zs-vnb-v-13-periskop?ID_mesta=2&IDp=36)

V rámci pracovních činností se mohou žáci pokusit o výrobu periskopu.

Druhá vyučovací hodina:

V této hodině se budeme zabývat tématem „šikana.“ Je možné, že toto téma bude vyžadovat vyšší časovou dotaci než 45 minut (2 vyučovací hodiny).

Skupinky po 3 až 4 žácích zkouší vymyslet konkrétní příklady na téma „šikana“ a možnosti, jak jí předcházet. Každá skupina si zvolí mluvčího a svůj příklad přednesou ostatním. Na závěr získané informace zpracují do hesel či sousloví se šikanou spojených a napíší je na **papír formátu A3**, vyvěsí je ve třídě.

Žáci mohou situaci také zdramatizovat.

Dále žáci pracují s **pracovním listem č. 2**.

Metodické poznámky

1. úkol – řešení:

Oskar je průbojný a nebojácný chlapec. – NE

Oskar nikomu nežaluje. – ANO

Oskar se umí prát. – NE

Oskarovi se líbí jeho spolužačka Zuzka. – ANO

Oskar je rychlý v chytání padající tužky. – ANO

Oskar si vystavěl svůj bunkr v lese. – NE (postavil ho na louce)

Oskar se přihlásil do atletického kroužku. – NE (přihlásil se do karate)

3. úkol – vrátíme se tematicky ke knize, můžeme rozebrat jednotlivé situace z knihy, na které si žáci vzpomenou, vyhledají je a znovu nahlas přečtou.

str. 12 až 13

„Čas od času na louku přece jen nějací kluci přijdou a přinutí mě, abych před nimi utíkal. Tvrdí, že jsou vězeňští dozorcí a já uprchlý mukl. Dají mi náskok někdy i padesát metrů, ale stejně mě pokaždé chytí. A pak mě mučí, prý za to, že jsem zdrhl z vězení. Naštěstí se jejich trýznění dá vydržet. ... Když mi cpou stébla trávy do nosu nebo do ucha, ječím, že je to slyšet až na sousedním sídlišti. ... Některý z nich mě obvykle ještě kopne, ale nic víc.“

str. 14

„Schytil bych kokosy nebo stříšky. Víš, co jsou to stříšky? To se spojí dlaně jako při modlení a rozpojí se úderem shora o tvou hlavu.“

4. úkol – nenutíme žáky mluvit. Necháme prostor pouze dobrovolníkům, ty slovem oceníme za odvahu se projevit.

5. úkol – připomeneme žákům, že ve škole existuje schránka důvěry (pokud se nechtějí svěřit dospělé osobě) a pokud mají problém, nemají si ho nechávat pro sebe.

Šikana není správně!!!

Pracovní list č. 1 - Můj anděl se umí přát

1. V knize se vyskytují jména: Oskar, Monča, Anka, Zuzka, Tudor, Pifka, Oskariel, Michal. Seřaď je dle abecedy:

2. Jméno Tudor je v ČR neobvyklé, ale opravdu se vyskytuje. Zkus na internetu zjistit, kolik dětí bylo takto pojmenovaných a kdy mají svátek:

3. Najdi na internetu, co je to periskop. Zkus nakreslit, jak by se dal vyrobit a jak by podle tebe vypadal:

Pracovní list č. 2 - Můj anděl se umí prát

1. Zaškrtni správnou odpověď:

Oskar je průbojný a nebojácný chlapec. ANO NE

Oskar nikomu nežaluje. ANO NE

Oskar se umí prát. ANO NE

Oskarovi se líbí jeho spolužačka Zuzka. ANO NE

Oskar je rychlý v chytání padající tužky. ANO NE

Oskar si vystavěl svůj bunkr v lese. ANO NE

Oskar se přihlásil do atletického kroužku. ANO NE

2. Zkus Oskara charakterizovat, když už znáš celou knihu. Jaký je?

3. Zamysli se nad tím, kdo a co dělá v příběhu špatně:

4. Zamysli se nad tím, zda jsi i ty někdy někomu ublížil. Jak by se to dalo napravit?

Pracovní list č. 3 – Můj anděl se umí prát

1. Oskar vymyslel tajné písmo pro komunikaci se Zuzkou. Spočítávalo v tom, že každému písmenu v abecedě přiřadil číslici, kterou vynásobil dvěma. Zkus vyluštit tajnou zprávu:

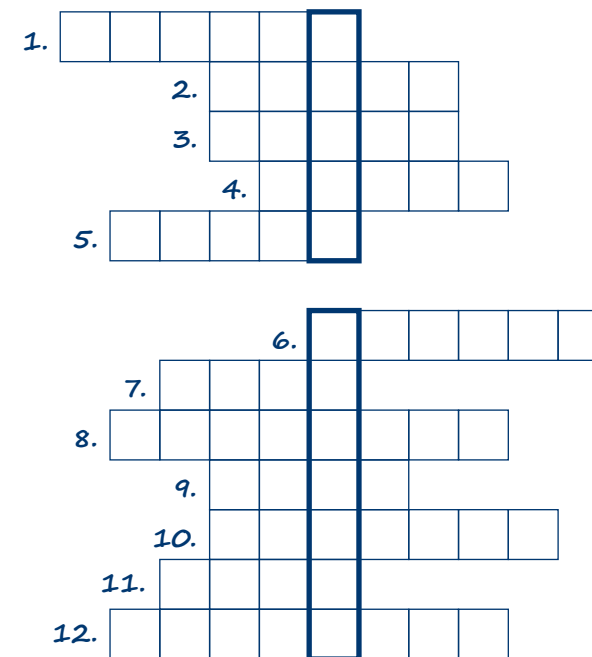
34 – 24 – 28 – 10 – 64 / 34 – 24 – 28 – 38 – 32 – 56 / 34 – 14 – 56 –

4 – 30 – 24 – 68 – 56 – 26 //

2. Vylušti křížovku:

1. Jméno Oskarovy učitelky
2. Místo na louce, kde se Oskar mohl ukrývat
3. Jméno jednoho z propadlíků
4. Napiš 7. slovo 2. odstavce na str. 90
5. Jiným slovem „duben“
6. Název poslední kapitoly
7. Příjmení autora knihy
8. Jméno Oskarova anděla
9. Poslední slovo názvu knihy
10. Jméno maminy sestry (Oskarovy tety)
11. Poslední slovo poslední kapitoly
12. Náhradní surovina pro výrobu řízků

Tajenku je možno nakreslit, pokus se o to. Jak si ho představuješ, jak by mohl vypadat:

„Setkání s knihou“ Půlnoční gang

*Autor knihy: David Walliams
Autorka metodiky: Mgr. Hana Ulčáková
Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice
Věková kategorie: 4. až 5. třída*

Stručný obsah:

Dobrodružství čeká někdy tam, kde bychom ho nejméně čekali. Určitě to nečeká ani hlavní hrdina knihy Tom Charper, který je odvezen do londýnské nemocnice Lorda Funta, protože dostal v tělocviku ránu do hlavy kriketovým míčkem.

Tom je chlapec, jehož rodiče pracují v dalekých zemích, a on je díky tomu umístěn v Internátní chlapecké škole svatého Willeta. Je jisté, že tam přímo trpí, není tam vůbec šťastný. Ale pak se ocitne v nemocnici, kde se ze všeho nejdříve setká s příšerně vyhlížejícím zřízcem, který ho strašně vyděsí (že má zlaté srdce zjistí mnohem později). Má pocit, že už nemůže být hůř, ale v tu chvíli mu do cesty vstoupí ďábelsky zlá vrchní sestra na dětském oddělení. Zde po operaci mandlí leží tlouštík George, slečna Amber, která má všechny končetiny v sádře, muzický mladík Robin, který je po operaci očí, a velmi nemocná dívka Sally – děti netuší, co jí je, ví jen, že je vážně nemocná.

Půlnoc je čas, kdy všechny děti obvykle tvrdě spí, samozřejmě až na děti na dětském oddělení. Tady totiž vládne Půlnoční gang. Co gang dělá, kdo může být jeho členem, vše je přísně tajné! Tom se stává jeho součástí, i když zpočátku není vůbec jisté, že ho děti za člena přijmou. A pobyt v nemocnici se může změnit na supertajnou misi! Tom se tak vydá na nejpříjemnější cestu ve svém životě.

V Půlnočním gangu jde o to, že tenhle gang si namísto páchání zločinů (s podporou nemocničního zřízence) raději plní své sny plné fantazie...

Resumé: Humorný i dojemný příběh o nejpříšernější nemocnici, kde se plní ty nejlepší sny.

O autorovi:

David Edward Walliams – se narodil 20. srpna 1971 a je to anglický spisovatel, komik, herec, televizní osobnost a aktivista. Jeho knihy se staly celosvětovým fenoménem, byly přeloženy do 53 jazyků. Jen ve Velké Británii se prodalo přes deset milionů výtisků. Literární kritici ho označují za nového Roalda Dahla. Jeho vypravěčsky brilantní příběhy s překvapivou pointou a černým humorem dávají tomuto označení za pravdu.

Knihy (vydáno v Česku):

Babička drsňačka – 2012
Pan Smraďoch – 2012
Kluk v sukních – 2013
Malý miliardář – 2013
Krysburger – 2014
Ďábelská zubařka – 2014
Příšerná teta – 2015
Půlnoční gang – 2017
Nejhorší děti na světě – 2017
Táta za všechny prachy – 2018
Nejhorší děti na světě 2 – 2018

Vše je koncipováno jako metodický materiál sloužící k motivaci před předčtením knihy – k chuti přečíst si knihu celou!

Žáci dostanou postupně k plnění 8 úkolů – jejich rozložení do lekcí je zcela v kompetenci učitele. Úkoly lze dle potřeby různě kombinovat, i když snahou při tvorbě metodiky bylo zachovat posloupnost danou textem knihy, postupné seznamování čtenáře s obsahem. Úkoly nejsou zpracovány do klasických pracovních listů, jsou spíše návodným materiálem pro zadávání úkolů učitelem.

Sebereflexe – každý úkol má „svůj obrázek“, který je symbolem úkolu. Jeden obrázek = jeden úkol. Po splnění každého úkolu vybarví žák jeden obrázek (barvu si vybere sám) následujícím způsobem:

- pokud žáka úkol bavil, vybarví celý obrázek,
- pokud příslušný obrázek vybarví napůl, znamená to, že ho úloha bavila částečně,
- pokud obrázek nevybarví vůbec – úkol žáka nebavil.

Obrázky k sebereflexi jsou uvedeny na posledním listu. Je možné je vybarvovat postupně, vždy po zadání a splnění úkolu.

Pro práci si žáci společně pod vedením učitele hned v první lekci mohou vytvořit „**gangový**“ deníček (portfolio žáka), sloužící pouze pro práci s touto knihou: Obal deníčku (možno použít obal knihy jako vzor) = barevný papír formát A4 přeložit napůl, vložit několik listů, které budou žákům sloužit k postupnému vypracovávání zadaných úkolů, popř. lepení již splněných úkolů, či dopisování všeho potřebného.

1. úkol – seznámení se s knihou

Skupinová práce žáků, počty ve skupině záleží na počtu knih, které máme k dispozici – první seznámení se s knihou (žáci si knihu „osahají“), získají základní údaje o knize, informace si poznamenají do čtenářského deníčku, popř. do sešitu čtení.

A) Název knihy, autor knihy, rok vydání, nakladatelství, ilustrátor, ISBN (vyhledat na internetu, co tato značka znamená).

Ukázka z knihy – možno použít ke společnému zamyšlení a motivaci: *„Že život je cenný. Každý okamžik je cenný. Měli bychom na sebe být hodní. Dokud je ještě čas.“*

B) Vyhledání základních údajů o spisovateli na internetu, zápis do deníčku.

C) Název knihy – co může skrývat spojení obou slov?

2. úkol – proč název knihy Půlnoční gang?

Učitel seznámí žáky s hlavním hrdinou knihy, jeho příchodem do nemocnice lorda Funta, s kým se zde setkává: str. 27 až 35, kapitola první – Strašidlák (učitel může žákům kapitolu přečíst, žáci si mohou číst také ve skupinkách – postupně si knihu předávají a předčítají, určitě lze najít i jiné možnosti, jak se seznámit s textem).

Pak učitel zadá žákům úkol – co se asi bude v nemocnici dít? Žáci si zapíší své představy do vytvořeného deníčku, pak se se svými představami podělí s ostatními žáky – vysvětlit a dodržovat pravidla diskuze.

3. úkol – Tom

Hlavní hrdina se jmenuje Tom. Položit žákům otázku, zda si myslí, že je více mužských jmen začínajících na T? Kolik jich asi je? Žáci vyhledávají na internetu mužská jména dle úkolu a zapisují je. Která se vyskytuje nejčastěji?

4. úkol – ztráta paměti

Žákům je předložena otázka, co se v životě člověka může stát, aby nevěděl, aby zapomněl, jak se jmenuje? Je to možné? Může nastat taková situace? Se svými názory se žáci podělí s ostatními spolužáky – požadovat souvislé vyjadřování celými větami.

Po vyjádření názorů žáků přečte učitel dětem, že i náš hlavní hrdina se ocitl v podobné situaci – str. 36 až 38. S přečteným textem může učitel pracovat podrobněji.

5. úkol – Tom vzpomíná na školu

Str. 48 až 49: Tom ve své nobl internátní škole, kterou navštěvuje, trpí. Ale nikdo z učitelů, kteří měli nešťastný vzhled a kterým žáci právě kvůli tomu vymysleli přezdívky, nevypadal tak strašidelně jako zřízenec v nemocnici. Ve škole učili třeba – viz příloha k úkolu č. 5 (žáci mají za úkol vymyslet, proč učitelé dostali přezdívky uvedené pod jejich portrétem).

6. úkol – Tomovy trapasy ve škole

„To byl tedy trapas“ – každý z nás se s tím vyjádřením setkal, možná ho i vyslovil. Žáci hledají vysvětlení na internetu, ideální by byla diskuze mezi žáky, která bude vyhledání pojmu předcházet. Trapas = trapná situace, během které se člověk stydí za něco, co

udělal, trápení = utrpení, duševní bolest, ubližování jiným).

Ve škole se i Tomovi staly trapasy, otázka pro žáky: „Stal se trapas i tobě?“ „Jsi ochoten o něm hovořit?“ Text na str. 68 až 72, způsob čtení zvolí učitel, jde o úsměvný text.

7. úkol – dětské oddělení

Obrázek dětí, které leží na oddělení rozstříhat – viz příloha k úkolu č. 7. Žáci obrázek složí, nalepí do deníčku a pak popisují děti s jejich jmény přiřazují k jednotlivým „postelím“ s ležícími dětmi.

Amber – dívka s černými, nakrátko ostříhanými vlasy a kulatými brýlemi. Obě ruce i nohy měla v sádře. Všechny čtyři končetiny jí ve vzduchu přidržoval složitý systém kladek. Vypadala jako loutka na nitích.

George – baculatý kluk ve starém flekatém pyžamu, které mu bylo malé. Listoval ohmatanou obrázkovou knížkou o helikoptérách a potajmu ujídal čokoládové bonbóny, které měl schované pod dekou.

Robin – malý hubený kluk s pečlivě učesanými rezavými vlasy. Asi mu operovali oči, protože na nich měl obvazy. Tolik obvazů, že rozhodně nemohl nic vidět. Na nočním stolku měl CD přehrávač a hromadu cédéček s vážnou hudbou. Chlapcovo pyžamo bylo mnohem hezčí než pyžamo druhého chlapce a měl ho pečlivě pozapínané až nahoru.

Sally – holčička, jejíž věk nebylo možné odhadnout, tak moc ji oslabil nemoc. Na hlavě měla jen pár tenkých pramínků vlasů.

Po přiřazení jmen k jednotlivým dětem může vést učitel diskuzi s dětmi na téma, které poskytnuté informace byly důležité k rozpoznání pacienta a které ne.

8. úkol – co nás čeká, budeme-li knihu číst dále?

Co žáky čeká? „**Nepovedené**“ scrabble. Děti dostanou obálku s rozstříhanými slovy na jednotlivá písmena – viz příloha k úkolu č. 8 (pozor – „u“ a „n“ otočeně vypadají stejně, proto upozornit žáky, že ve slovech žádné u není).

Jejich úkolem je poskládat slova, která budou žáky motivovat k zamyšlení se nad dalším, prozatím neznámým obsahem knihy. Na tabuli předepíše učitel první a poslední písmeno slova a počet písmen ve slově. Postupně může přidávat písmena další, která budou v případě potřeby pomáhat slovo správně složit. Slova si pak děti lepí do svého deníčku.

Použitá slova: balonky, létání, mraznička, sny, čokoláda, medvěd, princ.

Zápis na tabuli:

b _ _ _ _ y	(7 písmen)
l _ _ _ í	(6 písmen)
m _ _ _ _ _ a	(9 písmen)
s _ y	(3 písmena)
č _ _ _ _ a	(8 písmen)
m _ _ _ d	(6 písmen)
p _ _ _ c	(5 písmen)

Sebereflexe

A teď už jen vzít knihu do ruky a číst!

Poznámky:

Paní Králíková

Bleška Pleška

Chciplá myš

Chlupatej trpajzlík

Paní Vykulená

Doktor Chobotnice

Pan Tlápota

Dinosaurus

Paní Friřáková

Profesor
Přehazovačka

Příloha k 7. úkolu - Půlnoční gang

b a l o n k y l
é t á n í m r a
z n i č k a s n
y č o k o l á d
a m e d v ě d p
r i n c

b a l o n k y l
é t á n í m r a
z n i č k a s n
y č o k o l á d
a m e d v ě d p
r i n c

b a l o n k y l
é t á n í m r a
z n i č k a s n
y č o k o l á d
a m e d v ě d p
r i n c

b a l o n k y l
é t á n í m r a
z n i č k a s n
y č o k o l á d
a m e d v ě d p
r i n c

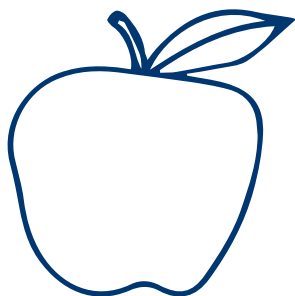
Jak tě jednotlivé úkoly bavily?

Pokud tě úkol **bavil**, vybarvi celý obrázek.

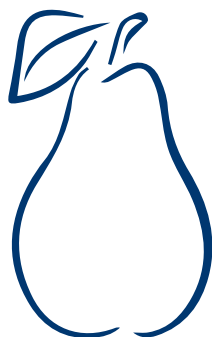
Pokud obrázek vybarvíš napůl, znamená to, že tě úkol **bavil částečně**.

Pokud obrázek nevybarvíš vůbec – úkol tě **nebavil**.

úkol č. 1

úkol č. 2

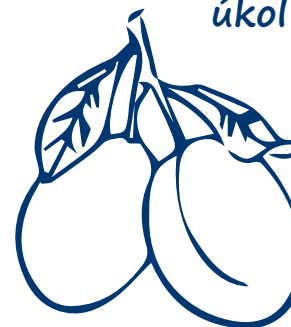
úkol č. 3

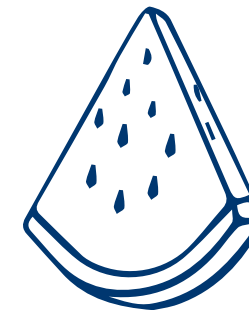
úkol č. 4

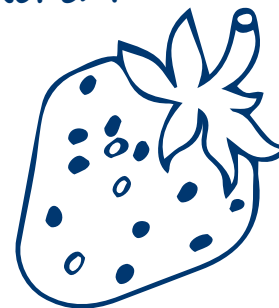
úkol č. 5

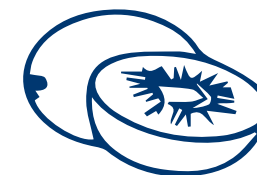
úkol č. 6

úkol č. 7

úkol č. 8

Závěrem napiš nadřazené slovo k vybarveným obrázkům:

„Setkání s knihou“

Šifra mistra Leonarda (vyd. pro mládež)

Autor knihy: Dan Brown
Autorka metodiky: Mgr. Hana Ulčáková
Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice
Věková kategorie: 8. až 9. třída

Stručný obsah:

Vražedné tajemství zakódované do nejznámějšího Leonardova obrazu poslední večeře sahá až do dnešních dnů... Ve hře není nic menšího než Svatý grál!

Robert Langdon, uznávaný harvardský profesor symbologie, pobývá služebně v Paříži, když v jeho hotelovém pokoji zazvoní telefon. Správce uměleckých sbírek, Jacques Saunière, byl ve Velké galerii v Louvru zavražděn. Nález tajemné a nevysvětlitelné šifry u těla zavražděného rozpoutá řetěz záhadných událostí souvisejících s řádem Převorství sionského, jehož členem byl i Leonardo da Vinci, a sahá až k mystickému Svatému grálu. Profesor s půvabnou Sophií Neveuovou, francouzskou kryptoložkou, se při luštění šifry a hledání tajuplného pokladu věků ocitnou na útěku a zažijí spolu mnohá dobrodružství. Na světlo vycházejí další záhadné souvislosti, naznačující spojení zavražděného s elitní společností, tajným řádem zvaným Převorství sionské. Obětoval život, aby ochránil nejposvátnější tajemství, které bylo tajné společnosti svěřeno, totiž místo, kde se nachází Svatý grál.

Nastává bezdechá honba Paříží i Londýnem, zatímco nepřátelé beze jména a bez tváře se snaží všechno překazit. Pradávné tajemství, jehož zveřejnění by znamenalo přepsání lidských dějin, má zůstat navěky skryto... Spletitý a košatý děj obšírného románu je spojením historických faktů a autorovy nedozírné fantazie.

Vydání pro mládež – svůj veleúspěšný bestseller autor sám zkrátil, přepracoval, to vše s ohledem na -náctiletou čtenářskou skupinu. Co ho k tomu vedlo? Sám Dan Brown k tomu říká: *„Mnozí moji přátelé mají dospívající děti. Některé z nich zhlty dospěly verzi Šifry mistra Leonarda a ohromně se jim líbila; některým však připadaly jisté aspekty románu příliš dospělé a odrazovala je i délka.“*

Když už Dan Brown, tak toto...

„... Po přečtení jedné knihy si říkáte, že Dan Brown umí psát svižně a napínavě, po přečtení dvou a více jeho knih zjistíte, že píše stále totéž, stejné zápletky a typy postav. Pokud si však od D. B. chcete něco přečíst, tak doporučuji tuto knihu. Autor úžasně umí hrát na strunu spiknutí, je to napínavé, pořád se něco děje, ba i na poučení dojde, tak co si přát víc?“

O autorovi:

Dan Brown – se narodil v roce 1964 a je autorem několika světových bestsellerů, včetně Šifry mistra Leonarda, který se stal nejen jedním z nejprodávanějších románů všech dob, ale také předmětem intelektuálních debat mezi čtenáři a odborníky. Mezi jeho další tituly patří Anděl a démoni, Počátek nebo Inferno. Ze všech zde zmíněných titulů vznikly stejnojmenné filmy s Tomem Hanksem v hlavní roli. Brownovy romány vychází v 56 jazycích po celém světě a už bylo vydáno přes 200 milionů výtisků. V roce 2005 byl Brown magazínem Time jmenován jedním ze 100 nejvlivnějších lidí na světě.

Pracovní listy i jednotlivé úkoly na sebe navazují, nedoporučuji tedy měnit jejich pořadí. Jde o postupné seznamování se s pojmy, které se v knize objevují, a následně úvodní vtažení žáka do děje. Vše by mělo vést k motivaci dětí číst knihu čist.

Kryptologie je věda o šifrování (kryptografie) a dešifrování (kryptoanalýza). Její název vychází z řeckého slova „kryptos“ (skrytý) a vyjadřuje, co je jejím cílem – nikoliv utajování samotné existence zpráv, ale skrytí jejího významu. Aby nešlo zprávu přečíst, je otevřený text (zpráva před zašifrováním) podle pravidel předem dohodnutých příjemcem a odesilatelem změněn v šifrový text (zpráva po zašifrování), který je bez této úpravy nečitelný. Pokud taková zpráva padne do ruky nepříteli, je pro něj odhalení jejího obsahu bez znalosti přesných pravidel použitých k jejímu dešifrování jen velmi obtížné nebo dokonce zcela nemožné.

Ústředním pojmem kryptologie jsou kódy a šifry. Pojem kód má v běžném jazyce velmi široký význam a často se používá obecně pro jakoukoliv metodu komunikace. Ve skutečnosti je však význam tohoto slova velmi specifický. V rámci kódu se slovo či fráze nahrazuje jiným slovem, číslem či symbolem. Například tajní agenti mají svá krycí (kódová) jména chránící jejich identitu, tedy slova používaná namísto skutečných jmen.

Svatý grál – pohár či nádoba, ze které údajně pil Ježíš Kristus při Poslední večeři. Jako svatý grál bývají v přeneseném významu označovány nedosažitelné předměty nebo myšlenky, které se snaží člověk vyzkoumat nebo rozluštit, čímž by měl dosáhnout zásadního pokroku.

Symbol (mnohoznačné slovo):

- znak, značka, znamení,
- předmět nesoucí hlubší (skrytý) význam.

Šifra (mnohoznačné slovo):

- znak, značka se skrytým významem, heslo, kód;
- zkratka jména.

První vyučovací hodina:

V dnešní hodině budeme používat **pracovní list č. 1**.

Metodické poznámky

1. úkol – řešení: Svatý grál – týsva lárq.
Šifra – fraši.
Symbol – bolsym.

2. úkol – řešení: Hlavní hrdinové knihy – Langdon a Sophie.

Odkazy na použité šifry:

http://sifry.sourceforge.net/bmp/sff_symbol_sg.1.png

https://u.smedata.sk/blogidnes/article/4/59/599474/599474_article_photo_g8mw6eb_600x.jpeg?r=27bq

Druhá vyučovací hodina:

V dnešní hodině budeme používat **pracovní list č. 2**.

Metodické poznámky

1. úkol – ukázka z knihy je ze strany 12.

Ich-forma (německy „já“) – je psaní v první osobě. Příběh nejčastěji vypráví hlavní hrdina. Popisuje, co jeho hrdina vidí, prožívá, vnímá jeho pocity. Výhodou této formy je, že se dají lépe vyjádřit pocity, duševní stavy, myšlenky hrdiny. Často se to děje pomocí vnitřního monologu.

Er-forma (německy „on“) – autor je vypravěčem celého příběhu, píše ve třetí osobě. Popisuje hrdinu zvenčí, není omezen místem ani postavami, ví, co bude dál. Svě názory nebo pocity vyjadřuje zpravidla během dialogů.

2. úkol – plánek a text – příloha č. 1.

3. úkol – jako **pentagram** se označuje pěticípá hvězda nakreslená pěti přímými tahy. Je prastarým magickým a ochranným znamením. Slovo pentagram pochází z řeckého slova πεντάγραμμον (pentagrammon), znamenajícího přibližně pět prímek.

Výklady významu pentagramu:

Symbolika čísla 5 (penta), které přesahuje sílu čtyř základních živlů, pátým živlem je vesmírná energie (život) nebo také éter. Čísla v závorkách označují síly živlů. Pět je nejsilnější. Živly jsou: voda (5), Země (4), vzduch (3), oheň (2) a vesmírná energie (1).

Každý jeho cíp představuje jedno období života (zrození, zrání, dospělost, stárnutí, smrt).

Symbol Venuše, bohyně matky (planeta Venuše opíše na obloze za osm let pětiúhelník).

Jakožto uzavřená forma byl také někdy symbolem Krista (pět cípů mohlo symbolizovat pět svatých Kristových ran).

Symbol směrů vpřed, vzad, vlevo, vpravo a vzhůru (podle postavení planet Jupiteru, Merkuru, Marsu, Saturnu a Venuše).

Označuje 5 údů člověka: hlava, dvě ruce a dvě nohy.

Pentagram zakreslený v kruhu má ochranný význam.

Jen pro informaci: Pentagram otočený vzhůru nohama, čili stojící na jednom cípu, a do něj vložená hlava kozla, se nazývá Bafometova pečeť a používá se jako symbol satanismu a ďábla.

Kryptologie – to, že umíme číst a psát považujeme za zcela běžné. Nemusí tomu tak vždy být. Víš, kdo je analfabet? Ten, kdo neumí číst, psát a počítat.

Ale co když chci napsat něco tajně? Aby tomu rozuměl jen ten, komu je vzkaz určen? K tomu slouží KRYPTOLOGIE, což je věda o šifrování – velmi jednoduše řečeno „tajné písmo“ – „šifrované psaní.“ Její název vychází z řeckého slova kryptos (skrytý) a vyjadřuje, co je jejím cílem – nikoliv utajování samotné existence zpráv, ale skrytí jejího významu. Základem jsou symboly, kódy a šifry. Šifry, kódy, symboly si může vymyslet každý. I já, mám pro tebe úkol.

1. Najdi slova ukrytá v mé šifře, budou pro tebe hodně důležitá, souvisí s obsahem knihy:

týsva lárq - _____

fraši - _____

bolsym - _____

Pokud neznáš význam rozšifrovaných slov, vyhledej je na internetu. U druhého a třetího slova také zjistíš, zda jde o slovo jednoznačné nebo mnohoznačné. Význam/y slov zapiš:

2. Když rozšifruješ můj další vzkaz, dozvíš se o knize důležitou informaci.

Ihiliaivinií ihiridiinioivié ikiniihy – iLiainigidioin a iSioipihiiie.

A o šifrách, kódech, symbolech, tajemných hádankách a záhadách, kde se historie propojuje se současností, je celá kniha. Proto pokračujeme dál ve stejném duchu!

3. Máš zde 2 ukázky, jak může hotová šifra vypadat. Nyní se z tebe na chvíli stává kryptolog – budeš šifrovat. Zašifruj slovo **LOUVRE** (muzeum v Paříži):

A	
B	
C	
D	
E	
F	
G	

H	
I	
J	
K	
L	
M	
N	

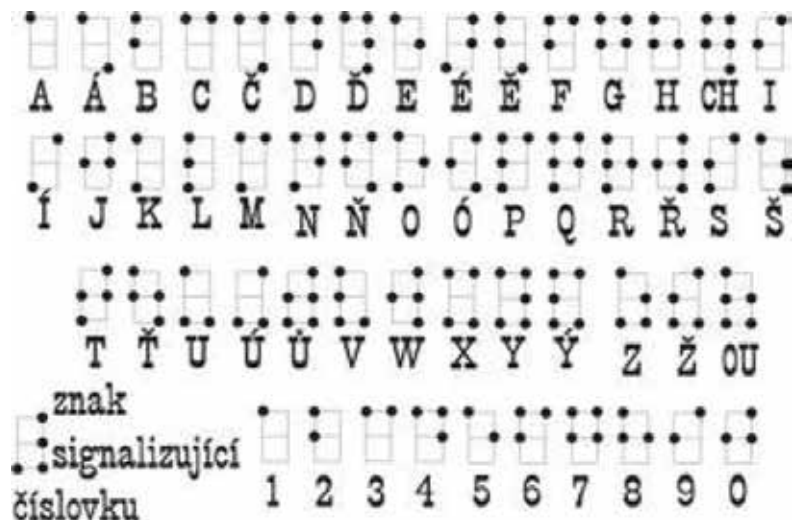
O	
P	
Q	
R	
S	
T	
U	

V	
W	
X	
Y	
Z	

Pracovní list č. 1 – Šifra mistra Leonarda

Další šifra ti poslouží k zašifrování slova a času – **PAŘÍŽ 22.46**
(město, kde se odehrává většina děje knihy, a čas, kdy vše začíná):

Bonusové úkoly pro „rychlíky“

Obraz Poslední večeře hraje v knize důležitou roli – vyhledej autora obrazu a zjisti, které muzeum musíš navštívit, abys obraz mohl vidět. Odpověď zapiš:

Leonardo da Vinci – slavná historická postava, hraje v knize významnou roli. Tušíš jakou? Napiš svůj postřeh, popř. zkus hledat v informačních zdrojích:

A přidavek pro ty nejrychlejší

Vymysli vlastní šifru, vlastní symboly a zašifruj zprávu pro své spolužáky – k šifrování použij některý z pojmů nebo informací, se kterými jsi dnes pracoval (Dan Brown, kryptologie, Šifra mistra Leonarda, Svatý grál, Leonardo da Vinci...):

1. Ich nebo er?

Pozorně si přečti ukázkou z Prologu knihy (prolog = úvodní část, úvod, předmluva), kde tajemný a dobrodružný detektivní příběh začíná.

Muzeum Louvre, Paříž 22.46

„V tom okamžiku si správce uvědomil celou hrůzu situace. Jestli zemře, pravda bude navěky ztracena. Snažil se dolézt do nějakého úkrytu. Ozval se výstřel a správce ucítil vlnu horka, jak mu kulka vnikla do žaludku. Padl k zemi a snažil se bojovat s bolestí. Pomalu se otočil a zahleděl se skrz mříže na útočníka.“

„Muž mu právě pečlivě mířil na hlavu. Sauniére zavřel oči. V hlavě mu vířila bouře strachu a lítosti. Chodbou se rozlehlo klapnutí úderníku do prázdné komory. Správce oči zase rychle otevřel.“

Ukázka je psána er-formou. Existuje však ještě jiná forma psaní: ich-forma. Na internetu vyhledej, co která forma znamená, a získanou informaci zapiš:

ich-forma je _____

er-forma je _____

Tvým úkolem je text psaný v er-formě přepsat do ich-formy:

V tom okamžiku jsem si uvědomil _____

2. Cesta do Louvru

Máš před sebou plánec důležitých památek v centru Paříže. Také máš k dispozici text z knihy str. 19 až 22. Ukázku si pozorně přečti a vyhledej v pláncu objekty – památky, o kterých se v textu píše a zakroužkuj je.

Vyhledej si na internetu informace o objektech, které jsi našel v pláncu, a seznam se s nimi blíže. Který z nich je pro tebe nejzajímavější, popř. který bys jednou rád navštívil? Napiš proč:

Úkol pro odvážné

Severní vstup do slavných Tuilerijských zahrad – výchozí bod v textu, se kterým jsi doposud pracoval a který pro tebe bude důležitý. Pokus se zakreslit cestu policejního auta, které veze Langdona, hlavní postavu knihy, do Louvru, kde se má seznámit s podrobnostmi vraždy Sauniéra. Do pláncu zakresli památky, které cestou mohl vidět (hledej v textu názvy a popis jejich umístění). Máš-li chuť a čas, vyhledej je na internetu a podívej se, jak vypadají:

Severní vstupní brána – Tuilerijské zahrady

↓

3. Pentagram

Přečti si pozorně následující ukázkou z knihy. Langdon je ve Velkém sále v Muzeu v Louvru a seznamuje se s místem činu.

„Jak se Langdon přibližoval k tělu, roztřásl ho najednou chlad. Jeho očím se naskytl jeden z nejpodivnějších výjevů, jaké kdy viděl. Bledé tělo Jacquese Sauniéra leželo na parketové podlaze přesně jako na fotografii, rovnoběžně s hlavní osou široké chodby. Paže i nohy měl doširoka roztažené, jako když děti dělají ve sněhu obtisk anděla či motýla, a vedle sebe měl úhledně složené šaty. Přesně pod jeho hrudní kostí prozrazovala krevní sraženina místo, kudy mu do těla vnikla kulka. Rána krvácela překvapivě málo a zanechala jen malou kaluž zčernalé krve. Sauniére měl taky krvavý levý ukazováček – správce jej zjevně namáčel ve vlastní ráně, aby vytvořil ten nejvíce zneklidňující aspekt svého hrůzného úmrtního lože. Krev použil jako inkoust a nahé břicho jako plátno. Na tělo si načrtl jednoduchý symbol: pět rovných čar, které se protínaly tak, aby vytvořily pěticí-pou hvězdu.“

„Pentagram. Langdonovo znepokojení se ještě více prohloubilo. Udělal si to sám.“

Tvým úkolem je zjistit, co je pentagram:

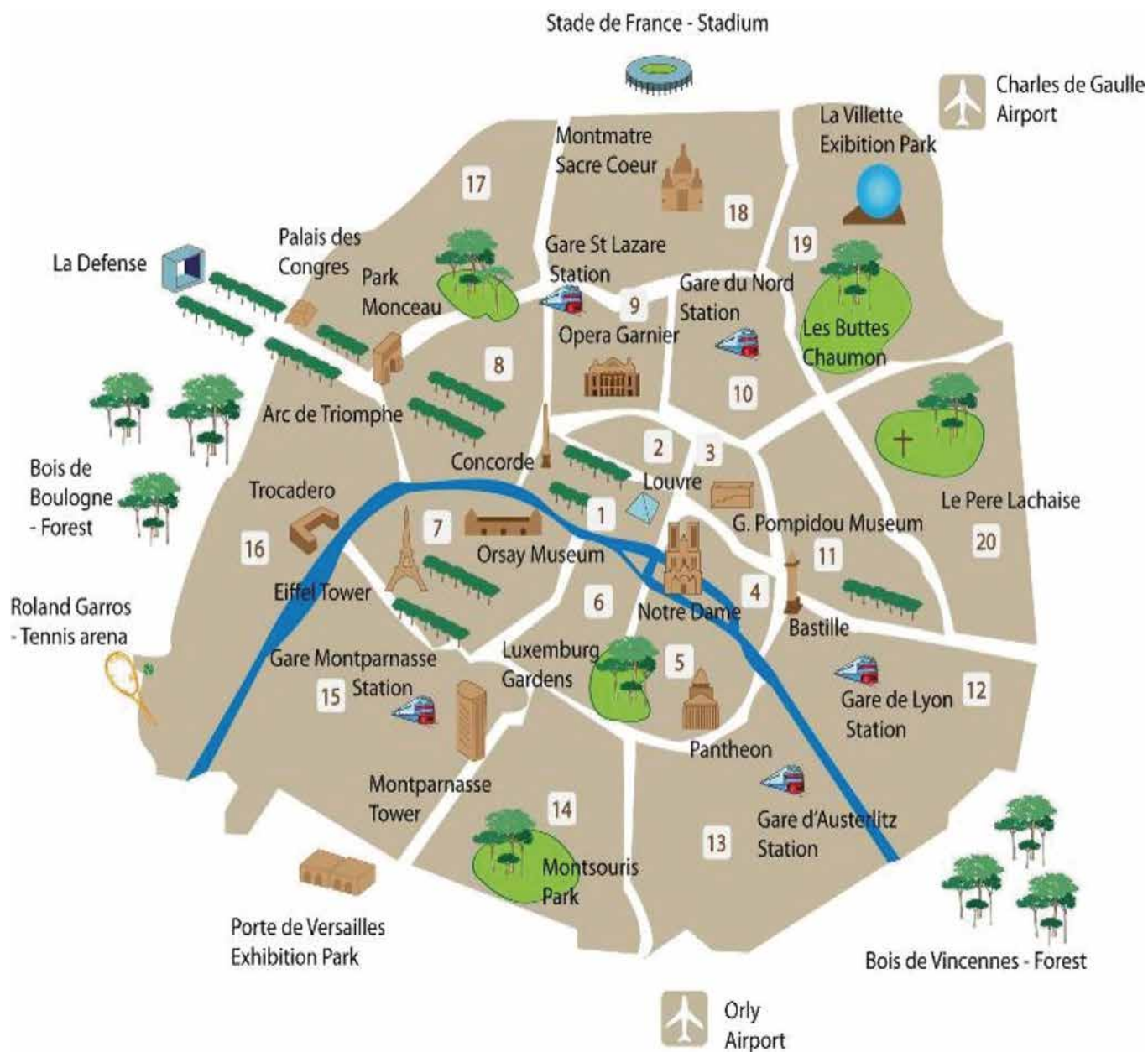

A nyní pentagram nakresli:

Začátek děje knihy znáš, další si musíš přečíst sám!

Vyjádři svůj názor na knihu. Označ křížkem variantu, která ti nejvíce vyhovuje:

- Chci si knihu přečíst.
- Možná si knihu přečtu.
- Číst ji určitě nebudu, nezaujala mě.

„V Paříži? Neuvěřitelné. Je to až příliš jednoduché.“

Silas shrnul události toho večera... jak mu všechny čtyři oběti těsně před smrtí svěřily své tajemství: že úhelný kámen je důmyslně ukryt na určitém místě uvnitř jednoho ze starobylých pařížských kostelů – v Saint-Sulpice.

„V příbytku Páně!“ zvolal učitel. „Jaký výsměch!“

„Vysmívají se nám už celá staletí.“

Učitel se odmlčel, jako kdyby si chtěl náležitě vychutnat svůj triumf. Konečně pravil: „Prokázal jsi Bohu velkou službu. Musíš pro mě ten kámen získat. Okamžitě. Dnes v noci.“

A vysvětlil mu, co je třeba udělat.

Když Silas zavěsil, celé tělo ho brnělo očekáváním. *Jedna hodina*, řekl si, vděčný, že mu jeho učitel poskytl čas k nezbytnému pokání před tím, než vstoupí do domu Páně. *Musím svou duši očistit od dnešních hříchů.*

Bolest je dobrá, zašeptal.

3. kapitola

Otevřeným okénkem policejního vozu projíždějícího Paříží se dovnitř dral svěží dubnový vzduch. Robert Langdon se na sedadle vedle řidiče snažil utřídit si myšlenky. Po rychlé sprše a oholení už sice vypadal poměrně upraveně, ale úzkost se mu zatím zahnat nepodařilo. Jeho mysl se neustále zaobírala děsivým obrazem správce těla.

Jacques Saunière je mrtev.

Langdon si nemohl pomoci – od okamžiku, kdy se o správce smrti dozvěděl, na něj doléhal pocit velké ztráty. Přestože měl Saunière pověst samotáře, jeho oddanost umění z něj činila obdivovanou osobnost a Langdon se na setkání s ním velice těšil.

Město pomalu utichalo – bylo vidět poslední pouliční prodavače kandovaných mandlí s jejich pojízdnými vozíky, číšníky z restaurací,

kteří právě vynášeli pytle s odpadky, párek pozdně nočních milenců tulících se k sobě, aby se zahřáli ve vánku provoněném jasmínovými květy. Citroën majestátně projížděl okolním chaosem a jeho nelibozvučná siréna prořezávala provoz jako nůž.

„*Le capitaine* byl potěšen, když se dozvěděl, že jste pořád v Paříži,“ řekl policista a vrátil se do severní vstupní brány slavných Tuilerijských zahrad. Langdon je vždy považoval téměř za posvátnou půdu. Tady Claude Monet experimentoval s formou i barvami a doslova vdechl život impresionistickému hnutí.

Policista vypnul kvílející sirénu a Langdon vydechl. Užíval si náhlé ticho. Citroën uhnul doleva a pokračoval centrální cestou parku směrem na západ. Objeli okrouhlé jezírko a opuštěnou stezkou dojeli na široké čtverhranné prostranství. Langdon nyní spatřil konec Tuilerijských zahrad s obří kamennou bránou.

Arc du Carrousel.

Toto místo uctívají všichni milovníci umění, protože odsud lze vidět čtyři z nejkrásnějších muzeí umění na světě, každé na jiné světové straně. Přes pravé okénko směrem na jih spatřil Langdon působivě nasvícenou fasádu starého vlakového nádraží – nyní proslulého Musée d'Orsay. Vlevo mohl rozeznat vrchol ultramoderního Centre Pompidou, v němž sídlí Muzeum moderního umění. Na západ za ním se nad stromy zvedal starověký Ramsesův obelisk označující Musée du Jeu de Paume, Míčovnu.

Přímo před ním, na východě, se ale za obloukem tyčil renesanční palác, který se stal nejslavnějším muzeem na světě.

Musée du Louvre.

Louvre, který má při pohledu shora tvar koňské podkovy, je nejdější stavba v Evropě – měří víc než tři Eiffelovy věže položené za sebou. Na pozadí pařížského nebe připomíná pevnost – majestátní budovu s devíti hektary otevřeného prostranství mezi oběma křídly. Langdon kdysi celý Louvre obešel kolem dokola – a byla to procházka dlouhá neuvěřitelných pět kilometrů.

Návštěvník by podle odhadů potřeboval nejméně pět týdnů, aby mohl důkladně obdivovat krásu 65 300 uměleckých děl, proto se

turisté většinou spokojí se zkrácenou verzí prohlídky, kterou Langdon označoval jako „Let Louvrem“, a absolvují rychlý sprint mezi třemi nejslavnějšími objekty muzea: Monou Lisou a sochami Venuše z Mélu a Niké Samothrácké.

Řidič vzal z palubní desky vysílačku a promluvil do ní rychlou francouzštinou. „*Monsieur Langdon est arrivé. Deux minutes.*“ Otočil se k Langdonovi. „S kapitánem se setkáte u hlavního vchodu.“ Přidal plyn a ostře vyjel přes obrubník. Teď už bylo v dálce vidět hlavní vchod.

La Pyramide. Tento vchod – třiadvacet metrů vysoká neomodernistická skleněná pyramida navržená americkým architektem čínského původu I. M. Peiem – se stal téměř stejně slavným jako muzeum samo, byť zároveň kontroverzním.

„Líbí se vám naše pyramida?“ zeptal se policista.

Langdon se zamračil. Věděl, že to je záludná otázka. Pokud připustíte, že se vám líbí, budete vypadat jako člověk bez vkusu, a vyjádříte-li nechuť, urazíte tázajícího se Francouze.

„Mitterand byl velice odvážný muž,“ odpověděl Langdon, čímž rozřezal gordický uzel. Tento zesnulý francouzský prezident, který výstavbu pyramidy zadal, prý trpěl „faraonským komplexem“. Jen díky němu je v Paříži tolik egyptských obelisků, artefaktů a umění vůbec.

„Jak se jmenuje váš kapitán?“ změnil Langdon raději téma.

„Bezu Fache,“ odpověděl řidič. „Říkáme mu *Le Taureau*.“

Langdon se na něj podíval. „Býk?“

Policista povytáhl obočí. „Vaše francouzština je lepší, než připouštíte, monsieur.“

Moje francouzština stojí za houby, pomyslel si Langdon, *zato docela dobře znám znamení zvěrokruhu.* Astrologie je víceméně stejná po celém světě a „taurus“ je vždycky Býk.

Policista zastavil a ukázal mezi dvěma fontánami na velké otočné dveře v boku pyramidy. „Mám příkaz vás tu nechat. Musím plnit jiné úkoly. Hodně štěstí, monsieur.“

Langdon si povzdechl, vystoupil z vozu a vykročil k hlavnímu vchodu. Auto hned odjelo. Langdon zvedl ruku, aby zabušil na sklo, ale z temnoty uvnitř se vynořila postava a zamířila po točitém schodišti ke

dveřím. Byl to podsaditý snědý muž se širokými rameny a krátkýma, silnýma nohama. Pokynul Langdonovi, ať vstoupí.

„Jsem Bezu Fache,“ představil se, když Langdon vešel otočnými dveřmi. „Kapitán z Centrálního ředitelství kriminální policie.“ Jeho hlas se k němu hodil – připomínal dunění, jako by se už měla strhnout bouře.

Langdon mu podal ruku. „Robert Langdon.“

Facheova tlapa ji s drtivou silou stiskla. „Pane Langdone.“ Kapitánovy ebenové oči se vpily do Langdonových. „Pojďte.“

4. kapitola

Kapitán Bezu Fache se opravdu nesl jako rozzlobený býk, se širokými rameny staženými dozadu a bradou skloněnou na prsa.

Langdon ho následoval po slavném mramorovém schodišti do atria zanořeného pod skleněnou pyramidou. Během sestupu minuli dva ozbrojené policejní strážce se samopaly. Jejich poslání bylo jasné: Nikdo dnes v noci nesmí projít dovnitř ani ven bez požehnání kapitána Fache.

Langdon bojoval s rostoucím znepokojením. Fache zrovna neoplýval vlídností a v Louvru vládla v tuto noční hodinu téměř pohřební atmosféra. Schodiště bylo, podobně jako uličky v temném kině, ozářeno světélky uloženými v každém schodu. Langdon slyšel, jak se zvuk jeho kroků odráží od skla nad ním. Když vzhlédl, spatřil slabě nasvícené pruhy vodní tříště z fontán, které se pomalu rozplývaly nad průhlednou střechou.

„Líbí se vám to?“ zeptal se Fache a trhl širokou bradou vzhůru.

Langdon vzdychl a odpověděl, příliš unavený na to, aby něco předstíral: „Ano, vaše pyramida je nádherná.“

Fache si odfrkl. „Jízva na tváři Paříže.“

Jedna nula. Langdon vycítil, že jeho společníka hned tak něco neuspokojí. Přemítal, jestli Fache ví o tom, že tuto pyramidu na výslavný

„Setkání s knihou“ Transport za věčnost

*Autor knihy: František Tichý
Autorka metodiky: Mgr. Alexandra Filarová
Škola: ZŠ Fryčovice
Věková kategorie: 6. až 7. třída*

Stručný obsah:

Kniha je inspirována skutečnými událostmi druhé světové války (v knize vystupují skutečné postavy – Josef Jan Kratochvíl, Petr Ginz, Hanuš Hachenburk a další). Popisuje válečné události z pohledu party dvanáctiletých chlapců. Vypráví příběh klučičího přátelství, které ustálo velmi těžkou zkoušku. Příběh se odehrává v letech 1940-1943 v Praze a později v židovském ghettu v Terezíně.

Hlavní postavou příběhu je Honza, dvanáctiletý student pražského gymnázia, který se kamarádí s několika dalšími hochy. Jejich studentský život rozruší zatčení Honzova otce a zákazy a příkazy týkající se židovského obyvatelstva. V třetí části knihy se dostáváme do ghetta v Terezíně, vstoupíme do ubikace v chlapeckém domově a dostaneme se mezi kluky, kteří se tam nedobrovolně ocitli. Honza (ačkoliv není židovského původu) do ghetta nepovolně pronikne a zažívá s jeho obyvateli „všední“ události.

Ke konci knihy je autorovo vysvětlení, co z románu jsou skutečné události a co fikce.

O autorovi:

František Tichý – se narodil 5. dubna 1969 v Praze a je to český pedagog a spisovatel, tvůrce originálního výchovného systému kolektivní výchovy Přírodní škola, ředitel Gymnázia Přírodní škola v Praze, autor knih o pedagogice a tvorbě mládeže v terezínském ghettu za druhé světové války.

Od svých 16 let pracoval s dětmi a mládeží v rámci oddílu nebo jako vedoucí letních táborů. Po prvních pedagogických zkušenos-

tech v roce 1993 spolu s přáteli založil malé nestátní Gymnázium Přírodní škola, kde se pokusil aplikovat své pedagogické zkušenosti a kde působí dodnes.

Vznik Přírodní školy a pedagogické zkušenosti popsal v roce 2011 ve své první knize Přírodní škola – Cesta jako cíl. Od roku 2010 se věnuje tématu tvorby mládeže v terezínském ghettu za druhé světové války. Spolu se studenty založil iniciativu Terezínská štafeta. Editoricky se podílel na vydání sbírky básní čtrnáctiletého Hanuše Hachenburga Hned vedle bílá barva mráčků a zpracování pozůstalosti po odbojáři a zakladateli rozhlasových rozcviček Josefu Janu Kratochvílovi Dopisy z dále. Několik let připravoval a shromažďoval materiály pro monografii o Petru Ginzovi, která vyšla v Praze v roce 2014 pod názvem Princ se žlutou hvězdou. Kniha v roce 2014 získala ocenění Zlatá stuha. Kniha Transport za věčnost, nejprve vydaná v roce 2012 samizdatově, vyšla v roce 2017 v nakladatelství Baobab. Kniha, která získala cenu Magnesia Litera 2018 v kategorii „Litera za knihu pro děti a mládež“, čtenáři přibližuje na příběhu několika kamarádů život dětí v protektorátní Praze a terezínském ghettu. Svě dosavadní pedagogické zkušenosti a inspirační zdroje shrnul v knize Výchova jako dobrodružství.

Aktivita č. 1

1. úkol – žáky s knihou na počátku neseznámíme, ale řekneme jim, že budou pracovat s úryvkem – viz příloha text č. 1. Jejich úkolem bude text dokončit na základě vlastního výběru (nebo můžeme žáky pomocí lístečků rozdělit do skupin tak, aby byly zastoupeny všechny žánry) jako:

- a) detektivka,
- b) SCI-FI,
- c) fantazy,
- d) moderní pohádka.

Pokud žáci žánry neznají, je potřeba je před zahájením práce s nimi seznámit (alespoň se základy). Po dokončení práce následuje sdílení ve dvojici, pak dobrovolníci přečtou text všem (pokud jsme žáky nechali losovat, vytvoří skupinu „detektivek“ apod., přečtou si práce ve skupině a vyberou jednu, kterou pak vybraný žák přečte všem).

2. úkol – řešení: Schnell.

3. úkol – řešení: Vteřina, dvě, tři.

Aktivita č. 2

Žákům stále knihu neukážeme, necháme je přečíst text č. 2 z přílohy a odpovědět na otázky. Opět bude následovat sdílení ve dvojici, pak s celou skupinou.

Aktivita č. 3

Seznámení s knihou – ukážeme titulní stranu. Žáci si ji prohlédnou a zamyslí se, jestli by nyní obsah knihy, který napsali, upravili. Pokud ano, pokusí se zdůvodnit proč. Následuje diskuse na téma transport, Davidova hvězda, věčnost.

Aktivita č. 4

Budeme pracovat s texty č. 2 a č. 3 z přílohy. Úkolem žáků je oba texty porovnat a zapsat pomocí Vennových diagramů, co mají společné a co je rozlišuje.

Vennovy diagramy

Grafický organizér, nástroj zobrazující dvě či více množin, jež se svým obsahem zčásti překrývají. Bývá používán pro přehlednější popsaní jedinečností či podobností různých témat.

Popis metody – učitel zadá žákům 2 a více témat, jež mají do Vennova diagramu zahrnout. Žáci si vytvoří grafické schéma určené počtem témat. Do průniků zapisují heslovitě pojmy a skutečnosti, které mají tato témata společné, mimo průniky zapisují informace platné pouze pro jedno z témat. Metoda vede efektivně žáky k analýze témat, jejich porovnání, vymezení společných rysů, uvědomění si odlišností.

Aktivita č. 5

1. úkol – od 19. září 1941, kdy vstoupilo v platnost policejní nařízení, museli Židé nosit na levé straně hrudi našitou žlutou židovskou hvězdu velikosti dlaně s nápisem „Jude“. Toto označení museli mít jak na svrchním tak spodním oděvu – saku, svetru, vestě.

(<https://www.holocaust.cz/zdroje/dokumenty/protizidovske-zakony-a-narizeni/protizidovska-narizeni-tykajici-se-oznacovani/oznacovani-zidu-davidovou-hvezdou/>)

2. úkol – Davidova hvězda je šesticípá hvězda, symbol židů. Symbolizuje souhvězdí, pod kterým se čeká na Mesiáše, a také šest pracovních dní, kde střed znamená šabat. Symbol jako takový znamená rovnováhu.

(<http://historie.lusa.cz/druha-svetova-valka/likvidace-zidu/zidovska-hvezda/>)

3. úkol – námět na práci v pracovním vyučování: Narýsuj na (nejlépe žlutou) látku šesticípou hvězdu velikosti dlaně, vystříhni ji a přišij na jiný kousek látky. Jak dlouho ti přišívání trvalo? Hvězdu vypárej a přišij znovu. Byla doba přišívání kratší? Pokud ano, zamysli se proč.

Aktivita č. 6

Práce s textem na str. 63 až 71. Úkolem žáků je zaznamenat, co všechno Židé nesměli. Po přečtení celé první a druhé části knihy mohou doplnit i další zákazy.

Řešení:

Str. 64: Nesmí do Stromovky a do žádného parku; mohou k Vltavě, ale ne všude.

Str. 66: Musel se vyhnout rohu parku, hlavní ulici, dětskému parku, průchodu podél kina; v tramvaji mohou jezdit jen v druhém vagoně.

Str. 70: Od osmi zákaz vycházení.

Aktivita č. 7

1. úkol - řešení: Vedem byl český literární časopis vytvářený skupinou židovských chlapců v terezínském koncentračním táboře v letech 1942–1944. Psali ho a ilustrovali výhradně chlapci mezi dvanácti a patnácti lety žijící v bloku „L417“ neboli „1. chlapecském domově“, o kterém se zmiňovali jako o „Republice Škid“ (podle knihy o „Škole imjeni Dostojevskogo“ – Škid – při chlapecském sirotčinci v Petrohradě) počátkem dvacátých let dvacátého století. Obsah časopisu Vedem tvořily básně, eseje, vtipy, dialogy, literární kritiky, povídky a kresby. Jednotlivé exempláře se ručně opisovaly a četly po ubikacích každý pátek v noci. Po nějaký čas byl časopis také vyvěšován v ubikacích na nástěnkách, posléze však bylo rozhodnuto od toho upustit pro nebezpečí v případě inspekce SS.

Aktivita č. 8

Podvojný deník – popis metody: základem metody podvojný deník je čistá stránka rozdělená uprostřed vodorovnou čarou. Učitel vyzve žáky, aby na levou stranu vypsali doslova z textu nějakou pasáž či obraz, který na ně silně zapůsobil. Například jim připomněl nějaký zážitek nebo je pro ně z nějakého důvodu záhadný, či s nějakou pasáží nesouhlasí nebo je zaujal autorův styl či technika, zaujala je zajímavá myšlenka. Napravo od čáry si zaznamenají souvislým textem komentář ke zvolené pasáži: Co je přiměřelo zaznamenat si právě ji? Co jim připomněla? Jaké otázky v nich vyvolala?

Žáci by si v průběhu četby měli vypsát alespoň tři citace a komentáře k nim. Výpisky si dělají hned při prvním čtení textu. Následně učitel prochází popořadě text a vyzývá žáky, aby doslovně přečetli své zápisy z podvojného deníku. Na komentáře navazuje a ptá se ostatních, zda i oni si pasáže všimli a jaké k tomu mají poznámky. Učitel může upozornit na shody a rozdíly a následně podnítit diskusi.

Aktivita č. 9

Životabáseň pomáhá: formulovat city, pocity a vjemy; vyjadřovat postoje; zvolit z mnoha možností jen některou; vcítit se do jiné osoby; myslet empaticky; reflektovat téma.

Životabáseň je možné zadávat dvojím způsobem:

a) Čteme a zároveň píšeme na tabuli postupně instrukce nebo začátky veršů a pokaždé počkáme, až si „verš“ všichni doplní vlastním textem.

b) Rozdáme žákům předtištěný pracovní list, do něhož dopíší své verše (tato verze někdy svádí k mechanickému vyplňování typu doplňovačka).

Žáky upozorníme, že nejde o rýmy a nejde ani o poezii. Při sdílení životabásní si žáci mají uvědomit svou originalitu, podobnost nebo jinakost, neexistuje „správně“ – „špatně“.

Aktivita č. 10

Stolpersteine: česky též kameny zmizelých, doslova „kameny, o které je třeba klopýtнуть“ (zavazit pohledem), jsou dlažební kostky s mosazným povrchem vsazené do chodníku před domy obětí holokaustu a nacistického režimu. Filosofie projektu říká, že kdo si chce text přečíst, musí se před obětí sklonit.

V Česku bylo prvních deset kamenů zmizelých umístěno v říjnu 2008 na pražském Josefově. Postupně dochází k instalaci Kamenů zmizelých i v dalších městech; k roku 2011 jsou tyto památníčky k vidění například v Brně (umístěny roku 2010 a 2011), Kolíně, Neratovicích, Ostravě, Třeboni, Olomouci, Kroměříži, Krnově či Teplicích. V roce 2017 již bylo po celé ČR instalováno několik set těchto kamenů ve více než 35 lokalitách. V Praze je nyní 320 těchto kamenů. V září roku 2019 se Spolek chystá položit 40 kamenů Stolpersteine v Praze, 8 kamenů v Jičíně a ve spolupráci s dobrovolníky 11 kamenů v Českých Budějovicích.

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Stolpersteine>)

Pracovní list - Transport za věčnost

Aktivita č. 2

Přečti si text č. 2 v příloze a odpověz na následující otázky:

1. Jaký nadpis bys zvolil pro ukázkou?

2. Napiš jména chlapců, kteří tvořili partu:

3. Jak se jmenuje hlavní hrdina?

4. Napiš třemi větami stručný obsah knihy (o čem asi kniha bude):

Aktivita č. 4

Tvým úkolem je porovnat texty č. 2 a č. 3 z přílohy a zapsat pomocí Vennových diagramů, co mají společné a co je rozlišuje:

Aktivita č. 5

1. Zjisti, od kterého data museli Židé nosit v Protektorátu Čechy a Morava přišitou žlutou židovskou hvězdu. Jaká byla její velikost?

2. Co symbolizuje Davidova hvězda?

Aktivita č. 6

1. Práce s textem v knize na str. 63 až 71. Tvým úkolem je zaznamenat, co všechno Židé nesměli. Po přečtení celé první a druhé části knihy můžeš doplnit i další zákazy:

Aktivita č. 7

1. Zjisti, co znamenají slova VEDEM a REPUBLIKA ŠKID:

2. Podívej se na www stránky <http://www.vedem-terezin.cz/>; prohlédni si je, zahraj si některou hru.

3. Domluvte se spolužáky a pokuste se vydat alespoň jedno číslo třídního časopisu, vymyslete jeho název, obsah.

Pracovní list - Transport za věčnost

Podvojný deník

Pracovní list – Transport za věčnost

Aktivita č. 9

Napiš životabáseň:

Jsem: Petr / Honza (jednoho si vyber)

Doplň přídavné jméno: _____

Doplň ještě jedno přídavné jméno: _____

Zařazení (pracovní, společenské...): _____

Přeji si být: _____

Sním o: _____

Chci: _____

Bojím se: _____

Moje oblíbená barva je: _____

Nesnáším: _____

Aktivita č. 10

Zjisti, co to jsou Kameny zmizelých. Kde je můžeme najít? Při návštěvě některého z měst se pokus Kameny zmizelých objevit.

text č. 1

.... Chlápek vpředu rozrazil dveře, do domu vniklo několik zažloutlých paprsků odpoledního slunce. Vyklonil jsem se ještě víc a přesně v té chvíli se i táta na chvíli zastavil a otočil hlavu. Zdálo se mi, že se podíval mým směrem, už už jsem na něj chtěl zavolat...

„Schnell!“ ostře ho pobídl muž za ním a popostrčil ho ke vchodu. Vteřina, dvě, tři. Dveře se za ním s bouchnutím zavřely a já zůstal zase ve tmě. Dech se mi zastavil, na okamžik mi v hlavě nezůstala jediná myšlenka, jak dlouho to trvalo vlastně nevím. Pak jsem sebou trhnul a jako ve zrychleném filmu se rozběhl ven. Auto právě mizelo v sousední ulici.

„Tati!“ chtěl jsem zavolat, ale vyloudil jsem ze sebe jen přidušené zachroptění. Byli pryč.

text č. 2

„Tátu zatkli asi proto, že něco organizoval proti Němcům, moc o tom nevím, ale... Viděl jsem, jak mi visí na rtech, všichni ještě o krůček zmenšili náš kruh. „Každopádně si mohou přijít i pro mě...“ doplnil jsem skoro šeptem.

„To snad ne, je ti teprve dvanáct,“ přerušil mě překvapeně Matouš, ale já pokračoval: „Mohlo by to být pro vás hodně nebezpečný.“

„Co jako?“ zajímal se Kuba.

„No, kdyby vás se mnou viděli ...“

„To se na tebe jako teď máme vykašlat?“ odpověděl skoro vyčítavě Petr a obrátil se na ostatní kluky. Matouš přikývl a Jakub lapidárně uzavřel: „Jasně, na Němce seru.“

„Hele, Honzo, vím, že je to hrozný,“ podíval se mi Petr zpříma do očí.

„Ale pro nás je tvůj táta ...“ Chvilí se zarazil, jako by hledal vhodné slovo. „Hrdina.“

text č. 3

„Ty bláho!“ pozdravil jsem na dálku Petra a překvapeně jsem si prohlížel žlutou šesticípu hvězdu na jeho sáčku. I když jsem věděl, že nařízení dnes vešlo v platnost, teprve teď mi to opravdu došlo. Uplynul už víc než rok, co s námi nemohl chodit do školy. Během celé té doby jsme se vídali pořád míň a míň. A to jsme se všichni poctivě snažili. Problém byl nejen v tom, že protektorátním nařízením bylo pod trestem zakázáno Židům pomáhat nebo se s nimi přátelit, a tak nebylo nejlepší ukazovat se na veřejnosti společně...

„Dostal jsem skvělejší nápad!“ hlásil nám Matouš už zdálky. „Teda možná...“ Pak sáhl do kapsy a otevřel dlaň. Ležely na ní tři plátěné pěticípe hvězdy. „Co jako?“ zeptal jsem se nechápavě a podíval se na Petra, který ironicky poznamenal: „To jsou jako rezervní, nebo co?“

„Ne,“ vysvětloval Matouš rozčileně z toho, že ho hned nechápeme. „Ale takhle budeme moct chodit spolu v klidu ...“

„To jako že si taky přišijeme hvězdu?“ začínalo mi svítat.

„Setkání s knihou“ Cestovatelské pohádky

*Autorka knihy: Jitka Severinová
Autorka metodiky: Mgr. Miroslava Žídková
Škola: ZŠ a MŠ Palkovice
Věková kategorie: 2. až 3. třída*

Úvod - Cestovatelské pohádky

Stručný obsah:

Hlavním hrdinou knihy je malý trpaslík. Jmenuje se Honzík a nechce spát. Vyrůstá v české rodině s maminkou, tatínkem a babičkou. Pozor, všichni jsou trpaslíci. Bydlí v útulném domečku se zahrádkou a je jim spolu dobře.

Honzík nechtěl spinkat a to byl problém. Vymyslel si, že spaní není důležité a že raději půjde do světa. Rodiče se báli, ale Honzík si sbalil batůžek, babička mu dala buchty s mákem a s tvarohem a Honzík šel. Protože nevěděl kudy, cestou mu poradila lípa. Ta ho naučila kouzelné zaklínadlo, které ho vždycky přemístilo do jiné země. A tak prožil pohádku Českou, Eskymáckou, Indiánskou, Japonskou, Australskou a Africkou.

Neposedný trpaslík Honzík se seznamuje prostřednictvím kouzelného zaklínadla s prostředím jiných zemí a jejich obyvateli, specifickými odlišnostmi národů.

O autorce:

Jitka Severinová – pohádky, příběhy i básničky vytvářela již před lety pro své dvě děti a později začala spolupracovat se Stanislavou Korcovou, která je začleňuje do vzdělávacího programu pro mateřské školy. Její laskavé příběhy jsou u dětí velmi oblíbené. Některé z nich vyšly ve formě pracovního sešitu pro děti předškolního věku a Cestovatelské pohádky jsou dalším pokračováním její práce.

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Sdělíme žákům, že v této části hodiny si budou číst básničky. Rozeznávat prózu a poezii. Pracovat se vzorky listnatých a jehličnatých stromů. Jejich názvy řadit podle abecedy.

- 1. úkol** – v knize se vyskytují v první České pohádce 4 názvy listnatých stromů. Zeleně podtrhni, které to jsou: vrba, lípa, jedle, dub, kaštan, smrk, bříza.
- 2. úkol** – seřaď pak všechna jména stromů podle abecedy, přiřaď správně k jejich vzorkům.
- 3. úkol** – hra na „Listnaté stromy“ (obdoba hry „Ovocný koš“). Děti sedí v kruhu na židličkách. Jeden žák uprostřed přebývá. Rozdá jména listnatých stromů. Děti střídavě vyvolávají názvy stromů a mění podle toho místa.
- 4. úkol** – hra na „Obíhající flipy“. Na čtyři flipy se napíšu jména listnatých stromů. Každá skupinka na flip napíše, co ví svou barvou fixu. Po 10 minutách se flipy posunou. A tak to dojde až ke skupince, která na flipu začínala. Nastává shrnutí – prezentace získaných informací.

Metodické poznámky

Řazení slov podle abecedy je učivo 2. třídy. Názvy napíšeme na tabuli, děti pracují na tabulce. Společně opravíme, individuálně si každý zhodnotí metodou P, CH, Z.

- 1. úkol – řešení:** vrba, smrk, bříza a lípa.
- 2. úkol – řešení:** bříza, dub, jedle, kaštan, lípa, smrk, vrba.

3. úkol – řešení: dáme židle do kruhu a rozdáme názvy (vrba, lípa, bříza, smrk). Děti si střídají místa, podle názvu stromu, který řekne dítě uprostřed, které nemá židli.

V závěru hodiny si společně uděláme **myšlenkovou mapu** na téma stromy. Na balicí papír – společně přemýšlíme, konzultujeme a sdílíme, co víme.

Dramatizace – na závěr si vymyslíme pár postav, které nás napadnou, v souvislosti se stromy, cestováním. Ty namalujeme na kartičky. Následně se rozdělíme do skupinek a každá vymyslí část příběhu, který se stal. Příběh zdramatizujeme.

Druhá vyučovací hodina:

Skupinová práce na téma: **doplňovačky – přísloví**. Každá skupinka pracuje ve čtveřici dle svých sil. Vzájemně si pomáháme, můžeme si radit. Párová výuka. Výsledek zveřejníme a zkontrolujeme na tabuli. Body navíc získá skupinka, která si připraví svoje přísloví, jako hádanku pro ostatní – pantomimou. Používáme **pracovní list**.

Metodické poznámky

3. úkol – řešení: lidové rčení „Všude dobře, doma nejlépe.“
Řešíme doplňovačku – ke každému obrázku je dáno číslo, podle počtu hlásky ve slově ji správně doplníme hůlkovým písmem. Na závěr přepíšeme ještě jednou hůlkovým a pak psacím. Uvědomíme si jej a povíme si o jeho významu v běžném životě, co koho napadne ze života.

Třetí vyučovací hodina:

Cílem bude práce s říkadlem, dramatizace s prvky hudební výchovy, výtvarné zpracování.

*„Čtyři skoky doprava,
čtyři skoky doleva,
do kruhu se zatočit
a nakonec vyskočit.“*

Metodické poznámky

Říkadku nejdříve pečlivě přečteme, rozebereme s dětmi, vysvětlíme a pohybově vyjádříme, naučíme se ji.

Pak třídíme hlásky. Zeleně vyznačíme krátké samohlásky, žlutě dlouhé. Počet krátkých samohlásek v říkance napíšeme na konci přepisu veršů do zeleného kolečka.

Napíšeme na lístečky souhlásky z básničky a třídíme do sloupečků na tabuli: tvrdé, měkké, obojetné. Zároveň pracujeme při třídění s měkkými a tvrdými kostkami, kartičkami.

Na závěr ke shrnutí projektu použijeme k tématu **DOMOV – metodu Pětílístek**. Děti dostanou lístečky, na které napíšou správná slova, z nich uděláme na tabuli shrnutí, společně probereme:

Na prvním řádku napiš slovo, které tě napadne při vyslovení slova domov.

Na druhý řádek napiš slova, která odpovídají na otázku, jaký je pro tebe domov?

Na třetí řádek napiš 3 slova, která vyjadřují, co se v domově dělá.

Na čtvrtý napiš větu o domově, která má 4 slova.

Na závěr napiš slovo, které se ti vybaví, když se řekne domov. Můžeš ještě na tuto kartičku namalovat něco, co je k tomuto tématu vhodné, co tě napadne.

Čtvrtá vyučovací hodina:

Pracujeme s **Eskymáckou pohádkou**, kterou nejdříve dětem (nebo společně s nimi) přečteme.

Nejdříve se pozdravíme eskymáckým pozdravem – dotkneme se navzájem nosy, pak tvoříme ve skupinové práci: návštěvu Honzíka v Grónsku, iglú, Eskymáky a ledové kry – v rámci mezipředmětových vztahů.

Závěr projektu: sdílení zkušeností, hodnocení na přímce postojů.

Zdroje: Obrázkové doplňovačky pro 1. – 4. ročník základní školy
Příslloví a lidová rčení, Mgr. Hana Sedláčková, Martinice, škola hrou.

Pracovní list – Cestovatelské pohádky

1. Nakresli obrázek, jak si představuješ lidová rčení:

Ševče, drž se svého kopyta.

Kupuje zajíce v pytli.

2. Líbí se ti tyto věty? Uprav je do správné podoby a pak je přepiš pečlivě do řádků:

Sýkorky vyrábějí chlapcům budku.

Na mlýně klape potok.

Ulita nosí hlemýždě.

Zasloužený výprask byl potrestán synem.

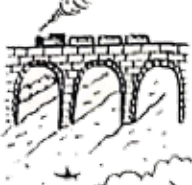
U dobytka se pase les.

Kůň okoval kovářovi kopyta.

Doma nejlépe všude dobře.

Pracovní list - Cestovatelské pohádky

3. Vyřeš doplňovačku dle pokynů učitele:

3	5	3	4	2	3	5	4	3
7	3	3	5	3	3	5	3	5
2	4	7	3	3	3	3	4	4

Vyškrtni všechna T (6 x)!

„Setkání s knihou“ Co mají na práci myšky a myšáci

Autor knihy: Robin Král
Autorka metodiky: Mgr. Miroslava Kubalová
Škola: ZŠ a MŠ Palkovice
Věková kategorie: 2. až 3. třída

Úvod – Co mají na práci myšky a myšáci

Stručný obsah:

Kniha Co mají na práci myšky a myšáci, se snaží formou bajek seznámit předškolní děti a děti mladšího školního věku se světem kolem nás. V bajkách vystupují zvířata, která se chovají a jednají jako lidé. Ukazují práci různých řemesel, zábavu, sportování nebo chování v různém prostředí.

Na každé dvojstraně čeká na děti veršovaný příběh doplněný veselým obrázkem plným různých činností vztahující se k ději. Po přečtení příběhu mohou děti odpovědět na otázky za bajkou. Kniha má děti vést k rozvoji řečových schopností, fantazie, poznat různá prostředí a to vše s humornou nadsázkou.

O autorovi:

Robin Král – narozený 1981, je básník, textař a překladatel. Vystudoval obor estetika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a obor tvorba textu a scénáře na Vyšší odborné škole při Konzervatoři Jaroslava Ježka.

Píše knihy pro děti i dospělé, básničky, skládá poezii a věnuje se i písňovým textům. Spolupracuje s Divadlem Spejbla a Hurvínka a kapelou Toxique. Přispívá do dětských časopisů Sluníčko, Můj vláček. Nyní působí jako lektor tvůrčích a literárně teoretických předmetů na Konzervatoři Jaroslava Ježka.

Za svou práci získal již řadu ocenění:

- Magnesia Litera 2016 (litera za knihu pro děti a mládež),
- Zlatá stuha 2016 (naučná literatura pro děti a mládež),
- nominace Zlatá stuha 2012 (překlad beletrie pro děti a mládež).

Poznámky:

Žáci budou v hodinách pracovat s vybranými kapitolami.

První vyučovací hodina:

Seznámení dětí s knihou, její prohlédnutí. Vysvětlení, jak budou s knihou pracovat. Po přečtení kapitoly **Mlýn** si prohlédnou obrázek u článku a mohou odpovídat na otázky spojené s obrázkem:

Kolik pytlů s moukou je na obrázku?

Na jaký hudební nástroj hraje myška?

Kolik bochníků chleba je nachystáno na pečení?

Po zodpovězení otázek žáci vyplní 1. pracovní list. Po přečtení článku Mlýn odpovídají na otázky v **pracovním listu č. 1**.

- 1. úkol – řešení:** Vařila myšička kašičku.
- 2. úkol – řešení:** mlýn.
- 3. úkol – řešení:** pečivo - veka, vánočka, rohlík, chleba, koláč, ovoce - jablko, švestka, hruška, třešně, meruňka.
- 4. úkol – řešení:** Princezna ze mlýna.
- 5. úkol – řešení:** vodní mlýn, větrný mlýn.
- 6. úkol – řešení:** oves, pšenice, ječmen, žito.
- 7. úkol – řešení:** louka, město, hotel.
- 8. úkol – řešení:** mele mouku.
- 9. úkol – řešení:** vánočka se peče na Vánoce, mazanec na Velikonoce.
- 10. úkol – řešení:** $8+2=10$.

Po vyplnění pracovního listu si mohou zahrát **hru Jak klape mlýn**. Žáci si sednou do kruhu, učitel rozdává ozvučná dřívka, žáci ťukají v různém rytmu.

Druhá vyučovací hodina:

Učitel pustí na začátku hodiny písničku Včelka Mája. Žáci si přečtou kapitolu s názvem **Včelí jesle**. Na obrázku vyhledávají:

Kolik včel si hraje na písku?

S jakými hračkami si hrají včelky v herně?

Najdi včelku, která čte pohádku.

Jaké ovoce trhají včelky na stromě?

Po krátkém rozhovoru o včelách mohou začít žáci vyplňovat **pracovní list č. 2**.

- 1. úkol – řešení:** v úlu.
- 2. úkol – řešení:** opylovat rostliny, snášet med.
- 3. úkol – řešení:** královna.
- 4. úkol – řešení:** hledají nový domov.
- 5. úkol – řešení:** šest.
- 6. úkol – řešení:** med, opylují, 3 až 5 let.
- 7. úkol – řešení:** vrací se do úlu.
- 8. úkol – řešení:** píchne žihadlo.
- 9. úkol – řešení:** včela.
- 10. úkol – řešení:** sto.

Po vyplnění pracovního listu si mohou zahrát **hru Včelky**. Ve třídě jsou rozmístěny bubínky, včelky – žáci, běhají kolem bubínků a zabubnují na ten, kolem kterého právě běží.

Metodika – Co mají na práci myšky a myšáci

Třetí vyučovací hodina:

V úvodu hodiny se žáci naučí říkanku: Zima, zima už je tady,
radosti je plno všady.
Postavíme sněhuláky,
bambulaté pajduláky.

Doplní hádanku: Co je to? Přišel k nám bílý kůň, zalehl nám celý dvůr...

Po přečtení článku **Na horách** společně hledají odpovědi na obrázku:

Které zimní sporty dělají medvědi?

Kolik medvědů hraje hokej?

Najdi medvěda s batohem na zádech.

Kolik medvědů jezdí na bobech?

Po zodpovězení otázek budou děti vyprávět o tom, co dělají v zimě, jaké sporty znají, jak se chovají na horách. Pak následuje vyplnění **pracovního listu č. 3**.

- 1. úkol – řešení:** sáňkování, lyžování, lední hokej.
- 2. úkol – řešení:** Bílý jako sníh. Studený jako led.
- 3. úkol – řešení:** bunda, rukavice, šála, svetr.
- 4. úkol – řešení:** krasobruslení, lyžování, lední hokej, sáňkování.
- 5. úkol – řešení:** olympijské hry.
- 8. úkol – řešení:** zlomená ruka, noha.
- 9. úkol – řešení:** zima - bunda, sníh - led, čepice - hokejka.
- 10. úkol – řešení:** brusle, hokejku, puk, branku, led.

Po vyplnění pracovního listu si mohou zahrát **hru Koulovaná**. Žáci si vyrobí papírové koule, rozdělí se na dvě družstva, vprostřed je namalovaná čára, na znamení začnou házet koule na soupeřovu polovinu, po ukončení hry se spočítají koule na každé straně, vítězí družstvo, které hodilo více koulí na soupeřovu stranu.

Poznámky:

Pracovní list č. 1 – Co mají na práci myšky a myšáci

1. Znáte říkadlo, kde vystupují myšky?

2. Co se vám vybaví, když uslyšíte slova:

voda + kolo + mouka + chleba

3. Rozděl slova na pečivo a ovoce. Pečivo podtrhni hnědě, ovoce zeleně:

veka jablko vánočka rohlík švestka

hruška chleba třešně koláč meruňka

4. Znáš pohádku, která má ve svém názvu slovo mlýn?

5. Podtrhni správné názvy mlýnů:

vodní mlýn podvodní mlýn větrný mlýn zemní mlýn

6. Vylušti názvy obilí:

VESO _____

MENJEČ _____

ŠEPCENI _____

OTIŽ _____

7. Vymysli rým na slova:

mouka - _____

těsto - _____

pytel - _____

8. Co dělá mlynář? Zatrhni správnou odpověď:

- vymetá komín
- mele mouku
- peče chleba
- mele maso

9. Doplň správné slovo do věty (nápodoba: Velikonoce, Vánoce):

vánočka se peče na _____

mazanec se peče na _____

10. Mlynář upekł osm housek a dva rohlíky. Kolik pečiva upekł celkem?

+ =

1. Kde bydlí včely? Zatrhni správnou odpověď:

- na květinách
- v kurníku
- ve stáji
- v úlu

2. Co umí včely? Zatrhni správné odpovědi:

- opylovat rostliny
- snášet med
- zalévat květiny
- sadit rostliny

3. Která včela umí naklást vajíčka? Zatrhni správnou odpověď:

- dělnice
- trubec
- královna

4. Co znamená rojení? Zatrhni správnou odpověď:

- včely se veselí
- hledají nový domov
- opravují si svůj domov
- zvětšují své obydlí

6. Kolik má včela nohou? Zatrhni správnou odpověď:

- dvě
- osm
- šest
- čtyři

6. Doplň slova – vyber správnou odpověď:

3–5 let, opylují, med, mléko, zalévají, 6–10 let

Včela umí snášet _____ .

Při přelétání z květu na květ je _____ .

Královna žije _____ let.

7. Co udělá včela, když nesvítlí slunce? Zatrhni správnou odpověď:

- začne létat rychleji
- vrací se do úlu
- usedne na květinu

8. Co udělá včela, když se cítí ohrožena? Zatrhni správnou odpověď:

- ulétne do úlu
- píchne žihadlo
- spadne na zem
- přestane létat

9. Doplň přirovnání (nápověda: vos, včela, motýl, vážka):

pilný jako _____

10. Kolik květů musí navštívit včela, aby naplnila medový váček? Zatrhni správnou odpověď:

- 10
- 100
- 50

Pracovní list č. 3 – Co mají na práci myšky a myšáci

1. Zatrhni pouze zimní sporty:

☐ rybaření	☐ lyžování
☐ sáňkování	☐ fotbal
☐ jízda na kole	☐ lední hokej

2. Doplň přirovnání:

bílý jako _____ (mléko, vločka, sníh, ovce)

studený jako _____ (med, led, nanuk, voda)

3. Vylušti názvy oblečení na zimu:

DABUN _____ LAŠÁ _____

CEKAVIRU _____ VESTR _____

4. Doplň názvy zimních sportů:

brusle - _____

lyže - _____

hokejka - _____

sáňky - _____

5. Jak se nazývají hry, které se konají jednou za čtyři roky?

6. Namaluj, jaký zimní sport máš nejradši.

7. Znáš jméno sportovce, který soutěží v zimních sportech ?

8. Jaký úraz se může stát při zimních sportech ?

9. Najdi slova se stejným počtem slabik a spoj je:

zima	led
sníh	hokejka
čepice	bunda

10. Podtrhni, co potřebuje hokejista :

brusle lyže hokejku puk hůlky
sáně boby branku led

„Setkání s knihou“ Hanácké pohádky a pověsti

Autor knihy: Bohumír Štěgr
Autorka metodiky: Mgr. Ivana Zdarsová
Škola: ZŠ a MŠ L. Janáčka Hukvaldy
Věková kategorie: 3. až 5. třída

Úvod – Hanácké pohádky a pověsti

Stručný obsah:

Kniha obsahuje celkem 48 pověstí, jejichž děj je zasazen na Moravu – oblast jižní Haná a Lipenské Záhोří. Čtenář se seznámí s místním nářečím, zvyklostmi, mentalitou postav a v některých i s historickými událostmi. Součástí knihy je i místopisný rejstřík a poznámky k textu, kde lze najít spoustu zajímavých údajů o jednotlivých obcích a postavách zmíněných v pověstech.

O autorovi:

Bohumír Štéger – pracoval desítky let jako finanční úředník, v 50. letech byl inspektorem pro kulturu u Okresního národního výboru Kojetín. Poté byl zaměstnán na zámku v Tovačově – nejprve na pobočce přerovského muzea J. A. Komenského, později na odloučeném pracovišti Státního okresního archivu Přerov. Vrcholem jeho tvorby bylo literární zpracování desítek pověstí, především z Hané a Záhोří. V roce 1957 vyšly dvě knihy těchto povídek (Hanácké pohádky a pověsti, Pověsti o hradech a zámcích). Roku 1973 byla vydána kniha Zázračná slunečnice. Posmrtně byl vydán soubor Kam až dohlédneš z věže tovačovského zámku (2001).

(zdroj: <https://www.databazeknih.cz>)

O knize:

Předkládaná kniha po delší době znovu představuje sběratelskou práci a vypravěčské umění Bohumíra Štégera (1908 až 1985). Některé z jeho pověstí a pohádek již byly publikovány několikrát, jiné však naopak vůbec. Snahou tohoto vydání je uspořádat Štégerovo dílo a vydat zvláště pověsti o hradech a zámcích, zvláště

pověsti a pohádky ze Sudet vč. prací místopisně neurčených a Pověsti a pohádky z Hané a Záhोří. Velká část pohádek a pověstí byla publikována jen jednou, a to přibližně před 60 lety. Květnaté dílo pana Štégera s řadou nářečných výrazů může oslovit děti i dospělé. Pro některé povídky z této knihy vycházejí poprvé, jiné už byly zveřejněny ve sbírkách v roce 1957. Knihu doplňují půvabné ilustrace mladé kreslířky Pavly Baštanové.

(zdroj: <https://www.databazeknih.cz>)

Kniha byla zařazena do výběru knih, protože seznamuje s jednotlivými oblastmi Hané a měla by děti blíže seznámit s tímto krajem.

Při práci s knihou **se zaměříme na:**

1. orientaci v knize, práci s obsahem, vyhledávání v textu;
2. rozšiřování zeměpisných znalostí;
3. práci s pověstmi a vyhledávání pravdivého jádra (místo, osoby...);
4. vyhledávání nářečí a tvoření synonym.

Pracovní list č. 1 – navazuje na metodiku 1. hodiny, je zaměřen na orientaci v knize, práci s obsahem, vyhledávání v textu.

Pracovní list č. 2 – navazuje na metodiku 2. hodiny, je zaměřený na orientaci v textu a vyhledávání údajů v konkrétní pověsti.

Žáci samostatně, popř. ve skupinách plní jednotlivé úkoly, všechny úkoly vypracovávají s knihou a vyhledávají požadované informace.

Po vyplnění pracovních listů následuje společná kontrola a diskuze k jednotlivým úkolům.

První vyučovací hodina:

Žáky seznámíme s knihou (autor, ilustrátor). Stručně připomeneme žánr pověst.

Úkoly, které postupně s žáky plníme:

Najdi obsah knihy a zjisti, kolik je v knize pověstí. (48)

Zkus odhadnout, co je to místopisný rejstřík.
(obsahuje názvy obcí z pověstí a informace o nich – okres, počet obyvatel)

Zkus odhadnout, proč jsou v knize poznámky v textu.
(doplňuje pravdivé historické informace k některým pověstem a pohádkám)

Zjisti, ve které oblasti se odehrává pověst Zlá mlynářka.
(str. 79 – Paršovice, Helfštýn)

Je v poznámkách nějaká informace o této pověsti?
(ano, str. 179, přečteme)

Společně přečteme pověst Zlá mlynářka. Během čtení vysvětlujeme některé výrazy, např. naptaný, povila atd.

Metodika – Hanácké pohádky a pověsti

Druhá vyučovací hodina:

Žáky seznámíme nad mapou, ve které oblasti je Haná, hledáme společně města, která leží na Hané a v Lipenském Záhoří (Olomouc, Přerov, Kroměříž, Vyškov, Prostějov, Kojetín, Tovačov, Lipník nad Bečvou, Helfštýn, Hranice, Bystřice pod Hostýnem). Prohlédneme v knize ilustraci – mapu na str. 186 a 188. Žáci odhadují, které z měst na ilustraci je nejbližší místu naší školy.

Úkoly, které postupně s žáky plníme:

Najdi v místopisném rejstříku informace o Hané a zjisti, podle čeho byla oblast pojmenovaná. *(podle říčky Hané)*

Která města ohraničují Hanou? *(Vyškov, Holešov, Litovel)*

Jak se říká nářečí v této oblasti? *(středomoravské, hanácké)*

Hledej pověsti, které se odehrávají Radvanicích.
(Ohnivý muž, Radvanický vodník)

Hledej pověsti z okolí Lipníka nad Bečvou.
*(O pekelném šátku, Zakletý myslivec, Pyšný sedlák,
O zakleté princezně)*

Společná nebo individuální četba některé z výše uvedených pověstí.

Poznámky:

Pracovní list č. 1 – Hanácké pohádky a pověsti

1. Napiš název pověsti ze str. 51:

 _____

2. Vypiš z obsahu na str. 189 všechny názvy pověstí, které začínají písmenem O:

 _____

3. V místopisném rejstříku najdi obce v okrese Přerov (3 zapiš):

 _____

4. Najdi v místopisném rejstříku Helfštýn a napiš, kdo a kdy ho založil:

 _____

5. Přečti si pověst na str. 19 a napiš:

Jakým jazykem mluvili kupci? _____

Co prodali Koječákům? _____

Pracovní list č. 2 – Hanácké pohádky a pověsti

1. Najdi pověst na str. 155 a napiš její název:

 _____

2. Pověst přečti a napiš, jak se jmenoval syn starého zemana:

 _____

3. Kde stála tvrz?

 _____

4. Ve kterých horách žila obřanská slečna?

 _____

5. Jak se přestrojil Jeník (vypiš ze str. 155)?

 _____

6. Co dělal v nebi tatíček obřanské slečny?

 _____

7. Co tatíček jedl?

 _____

8. Z první a druhé věty pověsti vypiš všechny předložky:

 _____

9. Doplň poslední větu pověsti:

_____ ráda mu podala ruku _____

„Setkání s knihou“ Hloupežníci

*Autor knihy: Miloš Kratochvíl
Autorka metodiky: Mgr. Hana Ciešlová
Škola: ZŠ Staříč
Věková kategorie: 2. až 3. třída*

Úvod – Hloupežníci

Stručný obsah:

Matyáš Pazdera má tatínka, který vyrábí z porouchaných věcí robotíky – malé roboty, kteří mají dělat různé věci, bohužel ani jeden z nich nefunguje. Jednoho z robotíků Matyáš omylem rozšlápne. Zrovna toho, který má hlídat, aby nemluvil sprostě. Matyáš se bojí tatínkovi přiznat pravdu, a tak mu namluví, že za všechno může soused. A tu noc se v jeho pokoji zjeví Hloupežníci – tři hloupí pidikluci, kteří nedělají nic jiného, než že lžou, pomlouvají a vyvádějí zlomyslnosti. A podle jejich slov teď Matyáš patří k nim. Ta představa je děsivá, ale naštěstí v sobě má Matyáš mluvící světylko, které mu pomůže všechno napravit.

<https://www.databazeknih.cz/knihy/hloupeznici-74551>

O autorovi:

Miloš Kratochvíl – se narodil 6. ledna 1948 v Praze a je sportovní redaktor, spisovatel, televizní scénárista.

V letech 1970 až 1980 byl sportovním redaktorem v časopisu Stadion, pak se stal spisovatelem „na volné noze“. Napsal řadu povídek do různých antologií, jiné z žánru sci-fi uveřejnil v povídkové knize Pavilón J. Byl velmi činným scénáristou pro Československou televizi, kde uplatnil desítky scénářů. Je autorem řady písničkových textů, básniček, fejetonů i pohádek. Psal do dětských časopisů Mateřídouška a Sluníčko.

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Milo%C5%A1_Kratochv%C3%ADl_\(spisovatel\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Milo%C5%A1_Kratochv%C3%ADl_(spisovatel))

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Povídání o tom, co by mohl znamenat název knihy – Hloupežníci. Své nápady žáci zapíší a v příští hodině zjistí, jestli měli pravdu.

Čtení knihy až po str. 10 – Seznámení s postavami příběhu.

Vypracování **1. pracovního listu** – přiřazování, odpovídání na otázky.

1. úkol – řešení: pan Havlík (soused), Milínský (kluk, který střílí z praku), dírák (bonbon s dírou uprostřed), pan Pazdera (Matyášův tatínek), Matyáš (hlavní hrdina), robotíci (různě užiteční malí roboti), Rejpal (sádrový trpaslík s rýčem).

2. úkol – řešení:

a) Ze starého telefonního sluchátka, budíku a starých vidliček.

b) Mezi konvalinkami.

c) Měl hlídat Matyáše, aby nemluvil vulgárně.

Druhá vyučovací hodina:

Čtení knihy str. 11 až 16 – Co jsou robotíci a k čemu jsou užiteční?

Povídání o tom, jestli něco sbírají nebo vyrábí (popř. někdo z jejich rodiny).

Vypracování **2. pracovního listu** – navrhnou svého robotíka – název, z čeho je vyroben, k čemu slouží – specializace, nakreslí ho (ze všech prací se vytvoří kartotéka robotíků).

Třetí vyučovací hodina:

Pokračují ve vymýšlení svého robotíka.

Představí svého robotíka ostatním.

Čtvrtá vyučovací hodina:

Do školy si přinesou věci potřebné k výrobě svého robotíka a v PC si jej vyrobí. Popř. si vyrobí jiného (z dostupnějších věcí).

Pátá vyučovací hodina:

Čtení knihy str. 17 až 30 – Kdo jsou hloupežníci?

Povídání o tom, proč se sousedi pohádali. Taky už ses někdy zamotal do lži? Dokážeš se přiznat, když něco provedeš?

Vypracování **3. pracovního listu** – skládají nová slova.

1. úkol – řešení: hrozní loupežníci.

Šestá vyučovací hodina:

Čtení knihy str. 31 až 44 – Jak šel Matyáš s Hloupežníky za náčelníkem.

Vypracování **4. pracovního listu** – seřazují slova podle abecedy, opravují chybné věty Hloupežníků.

1. úkol – řešení: Hloupežník, Matyáš, náčelník, Nosáč, robotík, světýlko, Ušoun, velitel.

2. úkol – řešení:

- a) Ničím si nelámej hlavu, brácho!
- b) Tři a tři je šest.
- c) Tím je nejmocnější.
- d) Velitel tě představí náčelníkovi.

Sedmá vyučovací hodina:

Čtení knihy str. 45 až 63 – Kdo je náčelníkem hloupežníků?
A na co se chystají?

Vypracování **5. pracovního listu** – kvíz (vyhledávají správné odpovědi v textu).

Řešení: 1. c), 2. b), 3. a), 4. b), 5. c), 6. a), 7. b), 8. a), 9. c), 10. c).

Osmá vyučovací hodina:

Čtení knihy str. 64 až 77 – Jak se Matyáš zachránil a jak se přiznal tatínkovi.

Vysvětli, co bylo mluvící světýlko v jeho hlavě? Ověř si to v křížovce – **6. pracovní list**. Máš taky v hlavě takové světýlko?

Dočíst poslední dvě strany + povídání o tom, jaké ponaučení si z příběhu můžeme odnést.

Pracovní list č. 1 – Hloupežníci

1. Spoj, co k sobě patří:

PAN HAVLÍK	SÁDROVÝ TRPASLÍK S RÝČEM
MILÍNSKÝ	HLAVNÍ HRDINA
DÍRÁK	RŮZNĚ UŽITEČNÍ MALÍ ROBOTI
PAN PAZDERA	MATYÁŠŮV TATÍNEK
MATYÁŠ	SOUSED
ROBOTÍCI	BONBON S DÍROU UPROSTŘED
REJPAL	KLUK, KTERÝ STRÍLÍ Z PRAKU

2. Odpověz na otázky:

a) Z čeho byl vyrobený hlídací robotík?

b) Kde stál?

c) K čemu sloužil?

Pracovní list č. 2 - Hloupežníci

1. Název:

2. Materiál:

3. Specializace:

4. Nakresli:

Pracovní list č. 4 - Hloupežníci

1. Seřad slova podle abecedy:

MATYÁŠ, ROBOTÍK, HLOUPEŽNÍK, NOSÁČ, SVĚTÝLKO,
NÁČELNÍK, VELITEL, UŠOUN

2. Oprav chybné věty Hloupežníků:

Ničím si nelámej nohu, brácho!

Tři a tři je pět.

Tím je nejnemocnější.

Velitel tě představí nátělníkovi.

3. Co bys řekl/a ty, kdybys byl/a Hloupežníkem?

Pracovní list č. 5 - Hloupežníci

1. Kdo byl náčelníkem hloupežníků?

- a) pan Havlík
- b) Rejpal
- c) Milínský

2. Jak říkal Milínský Matyášovi?

- a) Maty
- b) Matesi
- c) Mateo

3. Čím chtěl Milínský vystřelit po Matyášovi?

- a) oranžovou kostkou žužu
- b) hašlerkou
- c) dírákem

4. Vzal si Matyáš od Milínského čokoládové bonbony?

- a) ano
- b) ne

5. Co vytáhl Milínský z kapsy?

- a) gumové medvídky
- b) gumové delfínky
- c) gumové žirafy

6. Na co nalepil Milínský žirafu?

- a) na lampu
- b) na stůl
- c) na křeslo

7. Kam chtěli jít hloupežníci?

- a) na spolužáky
- b) na trpaslíky
- c) na robotíky

8. Kolik musí měřit trpaslíci?

- a) do 80 cm
- b) do 70 cm
- c) do 60 cm

9. Z čeho udělali Matyášovi prak?

- a) z gumy
- b) z pásku
- c) z kšand

10. Pod čím se schovali Matyáš a trpaslík?

- a) pod kyblík
- b) pod strom
- c) pod nůši

„Setkání s knihou“ Jozova Hanule

*Autorka knihy: Květa Legátová
Autorka metodiky: Mgr. Ivana Zdarsová
Škola: ZŠ a MŠ L. Janáčka Hukvaldy
Věková kategorie: 8. až 9. třída*

Stručný obsah:

Baladický příběh z moravsko-slovenského pomezí se odehrává za 2. světové války a vypráví osudový příběh mladé lékařky Elišky. Ta spolu se svým kamarádem Slávkem a milencem Richardem působí v českém protinacistickém odboji. Po odhalení jejich ilegální práce Richard emigruje a ona musí narychlo zmizet a změnit svou identitu. Aby si zachránila život, odjíždí se svým pacientem, jednoduchým vesnickým kovářem Jozou Jandou do jeho rodné vesnice Želary a stává se jeho ženou.

Počáteční zděšení ze soužití s vesnickým nevzdělanecem se v neznámém drsném prostředí brzy mění v úctu a posléze v hlubokou lásku k tomuto muži. Postupně objevuje i kouzlo zapadlé horské vesničky a poznává její obyvatele.

Eliška žije po boku Jozy až do drastického konce války, kdy při „osvobození“ vesnice Rusy Joza a mnoho dalších obyvatel Želar umírá. Poté se Eliška vrací zpět do města a do své práce, dokonce se znovu setkává s Richardem, ale její duše už patří navždy do Želar a její srdce Jozovi.

O autorce:

Květa Legátová – vl. jm. Věra Hofmanová se narodila v roce 1919, vystudovala na brněnské univerzitě češtinu, němčinu, fyziku a matematiku. Dlouhá léta působila jako učitelka na různých valašských a slováckých školách, přičemž jako politicky nespolehlivá byla často překládána z jedné školy na jinou. Ze slováckých Kopanic také čerpá náměty příběhů povídkové sbírky Želary (Paseka 2001) a novely Jozova Hanule (Paseka 2002). Pod pseudonymem Věra Podhorná napsala též řadu rozhlasových

her. Nejméně čtrnáct z těchto „dialogů“ bylo realizováno, dva jako televizní adaptace, knižně vyšly ve svazcích Pro každého nebe (2003), Posedlá a jiné hry (Paseka 2004) a Mimo tento čas (2008). Další drobnější prózy shrnují knihy Nic není tak prosté (2006) a Mušle a jiné odposlechy (2007). Za knihu Želary byla autorce udělena v roce 2002 Státní cena za literaturu.

(<https://www.knihydobrovsky.cz>)

O knize:

Příběh Jozovy Hanule uzavírá želarský cyklus spisovatelky Květy Legátové, která v roce 2001 vpadla na českou literární scénu jako meteor. Postavami této novely, situované do let druhé světové války, jsou opět vesničtí obyvatelé, které čtenáři znají z předchozí povídkové sbírky Želary. V centru vyprávění je však tentokrát osud mladé lékařky, ukrývající se v zapadlé horské vesnici před nacistickým pronásledováním, jež zde v prostředí zcela odlišném od intelektuálního klimatu velkoměsta nachází hluboký milostný vztah k prostému vesnickému muži. Na motivy novely Jozova Hanule natočil režisér Ondřej Trojan podle scénáře Petra Jarchovského film Želary (2003) a kniha již byla přeložena do deseti jazyků.

(<https://www.knihydobrovsky.cz>)

Kniha byla zařazena do výběru knih, protože seznamuje se strastmi války na konkrétním lidském příběhu. Ukazuje rozdíly života ve městě a pohraniční vesničce.

První vyučovací hodina:

Rozhovor se žáky:

- Co je to novela?
- Co je to válečná literatura? Četl/a jsi už nějakou?
- Kdy byla 2. světová válka?
- Co je – ilegální, ilegalita?
- Co znamená protinacistický odboj?
- Co znamená změnit identitu?

Krátké seznámení s knihou Jozova Hanule a s filmem Želary.

Seznámení s autorkou knihy.

Individuální čtení po str. 35.

Metodika k pracovnímu listu č. 1:

List mohou žáci vypracovat až po přečtení 35 stran knihy. Vypracovávají individuálně, mají k dispozici knihu jako podporu a kontrolu svých odpovědí. Úkoly lze zvládnout i bez vyhledávání v knize. V posledním úkolu vyjadřují žáci vlastní názor na přečtenou část knihy. Pracovní list lze alternativně použít jako test.

Hodina po přečtení knížky:

Řízená beseda o knize:

- Dojmy jednotlivých žáků.
- Ve které části republiky se příběh odehrává?
- Rozbor hlavní hrdinky Elišky – Hany.
- Jaká byla Mánkova chalupa – popis, jak se v ní žilo.
- Sousedé Jozy – popis Ženi a Lucky. Proč si rozuměly?
- Proč byli zabiti někteří obyvatelé na konci války?
- Jak změnil – poznamenal život v Želarech Elišku?
- Zkus vymyslet konec knihy, kdyby neumřel Joza?
- Co se ti na knize líbilo – nelíbilo?

Metodika k pracovnímu listu č. 2:

Žáci vypracovávají až po přečtení celé knihy. Pracovní list je z velké části zaměřený na charakteristiku postav. Žáci vyplňují individuálně, není vhodný pro skupinovou práci. Při práci je nezbytné, aby měli k dispozici knihu. Pracovní list je vyhodnocován s žáky formou diskuze a argumentace.

Doporučení zhlédnutí filmu Želary a následné srovnání s knihou.

Pracovní list č. 1 – Jozova Hanule

1. Napiš jméno hlavní hrdinky a její nové jméno a příjmení:

 _____

2. Kdo je to Slávek?

 _____

Jeho celé jméno je _____

3. Kdo je Richard a kam emigroval?

 _____

4. Napiš celé jméno Jozy a popiš, kde se mu stal úraz:

 _____

5. Kde a proč zůstala hlavní hrdinka než ji Joza vzal do Želár?

 _____

6. Které město musela hlavní hrdinka opustit?

 _____

7. Jak tě příběh zatím zaujal?

 _____

Pracovní list č. 2 – Jozova Hanule

1. Napiš charakteristiku Elišky:

2. Napiš charakteristiku Jozy:

3. Popiš povahu Lucky (kap. 14 a 16) a napiš, jak oslovovala lidi (str. 77):

4. Láska – jak ji popisuje Eliška a jak bys popsal/a ty?

„Setkání s knihou“ Neboj se, vždyť máš česnek

*Autor knihy: Pavel Brycz
Autorka metodiky: Mgr. Lenka Stiborková
Škola: ZŠ a MŠ L. Janáčka Hukvaldy
Věková kategorie: 2. až 3. třída*

Úvod – Neboj se, vždyť máš česnek

Stručný obsah:

Hlavním hrdinou knihy je žák 3. třídy – Emil Hrdina, který bydlí s rodiči na sídlišti v Praze. Je jedináček a velmi ho trápí, že si v létě o prázdninách nemá s kým hrát. Protože rodiče stále pracují, nejezdí na dovolenou a nemá ani žádné příbuzné, u kterých by mohl strávit prázdniny. To se změní, když se ve schránce objeví pohled z Hrobu, malého městečka, kde vyrůstal jeho otec. Emil zjistí, že má babičku Marii a dědečka Leopolda. Prarodiče bydlí na hřbitově, protože děda je hrobník. Emil u nich stráví dobrodružné prázdniny. Setká se s upíry, v nerovném boji ocení pomoc psího kamaráda Miloše a pochopí, proč je důležité jíst hodně česneku. A hlavně – odnáší si z prázdnin životní zkušenost: „Z boje dobra se zlem se neutíká.“

Knihy je určena pro dětského čtenáře. Je psána jednoduchými, srozumitelnými větami. Čtenář je vtažen do děje, poutavým vyprávěním udržován v napětí a vtipnými zápletkami motivován ke čtení příběhu. Vzhledem k věkové kategorii, pro kterou je kniha doporučena, je optimální i rozsah jednotlivých kapitol.

O autorovi:

Pavel Brycz – se narodil 28. července 1968 a je prozaikem, básníkem, textařem a autorem povídek pro děti. Vystudoval český jazyk na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem, později pokračoval ve studiu dramaturgie na pražské DAMU. Působil jako středoškolský učitel, publicista a jako textař v reklamní agentuře. Spolupracuje s Českým rozhlasem, pro který napsal řadu povídek především pro děti. Je autorem dvou večerníčků: Dětský zvěřinec (2008) a Bílá paní na hlídání (2013).

Roku 1999 obdržel Cenu Jiřího Ortena za svou knihu Jsem město (Hněvín, 1998), v roce 2004 byl oceněn Státní cenou za literaturu za román Patriarchátu dávno zašlá sláva (Host, 2003).

V roce 2007 byla jeho kniha Kouzelný svět Gabriely (Meander) nominována na cenu Magnesia Litera v kategorii "Kniha pro děti a mládež". Kniha Bílá paní na hlídání (Albatros) získala Zlatou stuhu (GOLDEN RIBBON) za rok 2011. Jeho knihy vycházejí po celém světě.

První vyučovací hodina:

První část hodiny je věnována četbě 1. kapitoly. Následně děti vyhledávají v textu informace a zapisují je do **pracovního listu č. 1**. Součástí pracovního listu je psaní adresy (propojení s českým jazykem – sloh, prvoukou – domov).

- 1. úkol – řešení:** Emil Hrdina (příjmení děti zjistí podle adresy na pohledu, jméno Emilova otce je Leopold Hrdina).
- 2. úkol – řešení:** je jedináček.
- 3. úkol – řešení:** půjde do 4. třídy.
- 4. úkol – řešení:** tatínek mluví japonsky.
- 5. úkol – řešení:** maminka vozí v kočáře taženém dvěma koňmi turisty po staré Praze.
- 6. úkol – řešení:** prarodiče bydlí v domku na hřbitově v městečku Hrob.
- 7. úkol – řešení:** na obrázku je fotka kostela.
- 8. úkol – řešení:** Tančící dům, Karlův most.
- 9. úkol – řešení:** např. Pražský hrad, Národní divadlo, socha sv. Václava, Staroměstské náměstí – orloj apod.

Můžeme si připravit ukázkou obrázků památek a známých míst v Praze, případně na konec hodiny zařadit besedu o našem hlavním městě.

- 10. úkol – řešení:** Pan
Leopold Hrdina jr.
Jejkova 18
Praha 6 Řepy
163 0 _

Adresa – oslovení, jméno a příjmení, ulice + číslo popisné, město, PSČ

- 11. úkol – řešení:** vysvětlíme dětem - jr. znamená junior (mladší), tzn. pokud dvě příbuzné osoby mají stejné jméno a příjmení (např. otec a syn), pak se u mladší osoby může napsat zkratka jr.

Druhá vyučovací hodina:

První část hodiny je věnována četbě 2. kapitoly. Děti vyhledávají v textu údaje o významu slov a zapisují zjištěné informace do **pracovního listu č. 2**. Součástí pracovního listu jsou řemesla provozovaná v minulosti (propojení s prvoukou – povolání).

- 1. úkol – řešení:** Emil snědl kolečka ze štangle salámu, tvrdý sýr eidam, chleba, housky, naložené okurky, houbičky v octě, usušené křídažaly. Měl hlad, protože polévku česnečku dával bernardýnovi Milošovi. Křídažaly jsou sušené stroužky nebo plátky jablek.
- 2. úkol – řešení:** Zvonice je vysoká věž kostela, ve které jsou zvony, pohřebák je černé auto, v němž se vozí rakve, náhrobek je místo, kam se vkládá urna, kamenný pomník na hřbitově.
- 3. úkol – řešení:** Strach má velké oči znamená, že si člověk si představuje důvod svého strachu daleko hrozivější, než jaký ve skutečnosti je.
- 4. úkol – řešení:**
Vyráběl nádoby z hlíny – hrnčíř.
Doručoval listiny nebo vzkazy – posel.
Dobýval v dole uhlí – havíř.
Vozil obchodníkům zboží – forman.
Brousil nástroje – brusič.
Drátoval hrnce – dráteník.
Šil boty – švec.
Učil děti – kantor.
Mlel obilí na mouku – mlynář.
Zpracovával železo – kovář.
Vyráběl sudy na víno – bednář.
Léčil lidi – felčar.

Pracovní list č. 1 – Neboj se, vždyť máš česnek

Emil si přečte tajemný pohled z Hrobu a vyrazí na prázdniny...

1. Jak se jmenuje hlavní hrdina?

jméno _____ *příjmení* _____

2. Kolik má sourozenců? _____

3. Do které třídy půjde po prázdninách? _____

4. Jakým cizím jazykem umí mluvit jeho tatínek? _____

5. Co dělá v práci jeho maminka?

 _____

6. Kde bydlí dědeček s babičkou?

 _____

7. Co bylo na obrázku pohledu? _____

8. O kterých pražských památkách se v ukázce píše?

 _____

9. Znáš nějaké jiné památky nebo zajímavá místa v Praze?

 _____

10. Opiš adresu z pohledu:

_ _ _ _ _

11. Víš, co znamenají písmena jr. za jménem?

 _____

12. Napiš adresu svého bydliště:

_ _ _ _ _

Úkol pro šikuly – nakresli dům, ve kterém bys chtěl bydlet:

Pracovní list č. 2 - Neboj se, vždyť máš česnek

1. Napiš, co všechno Emil spořádal, když měl o půlnoci hlad (hledej na str. 29):

Proč měl hlad? _____

Co jsou křížaly? _____

2. Vysvětli a napiš, co znamenají tato slova. Ke každému slovu nakresli obrázek:

Zvonice je _____

Pohřebák je _____

Náhrobek je _____

Pracovní list č. 2 – Neboj se, vždyť máš česnek

3. Přemýšlej, co znamená přísloví: „Strach má velké oči.“

4. Emilův dědeček byl hrobník. Při své práci se staral o nebožtíky. Víš, co dělali tito řemeslníci? Doplň slova z nabídky:

*švec, forman, posel, kovář, dráteník, bednář,
hrnčíř, kantor, brusič, havíř, mlynář, felčar*

Vyráběl nádoby z hlíny h _____

Doručoval listiny nebo vzkazy p _____

Dobýval v dole uhlí h _____

Vozil obchodníkům zboží f _____

Brousil nástroje b _____

Drátoval hrnce d _____

Šil boty š _____

Učil děti k _____

Mlel obilí na mouku m _____

Zpracovával železo k _____

Vyráběl sudy na víno b _____

Léčil lidi f _____

Úkol pro šikuly – Nakresli, čím chceš být, až vyrosteš. Jaké povolání by tě bavilo?

„Setkání s knihou“ Co má vědět správný Čech

Autor knihy: Michal Vaněček

Autorka metodiky: Mgr. Jana Košťálová

Škola: ZŠ Staříč

Věková kategorie: 2. až 5. třída

Úvod – Co má vědět správný Čech

Stručný obsah:

Kniha odpovídá na všechny otázky spojené s historií a současností Čech. Jsou v ní obsaženy různé zajímavosti a střípky z historie. Kniha v úvodu popisuje, kde je Česká republika situována ze zeměpisného hlediska a uvádí veškeré potřebné geografické informace. Poté je kniha rozdělena do 111 kapitol nazvaných 111 velkými vyprávění o malé zemi. Těchto 111 kapitol je dále roztríděno k třem nadpisům – Kdo jsme, Střípky z naší historie a Na koho a na co můžeme být hrdí.

Kniha Co má vědět správný Čech je primárně určena pro čtenáře od 11 let. Je však psána chytlavým způsobem, který by zvládly přelouskat i děti mladšího věku. Nicméně knihu mohou používat i teenageři či dospělí, protože je plná informací, které jsou zajímavé vlastně pro všechny obyvatele ČR a nejen pro ně.

Kniha se hodí jako doplněk výkladu ve vlastivědě.

O autorovi:

Michal Vaněček – se narodil 23. 4. 1964 a je to člověk, který se kromě řízení IT firmy věnuje nadaci a charitativní činnosti a taky psaní povídek a pohádek.

Za víc než čtvrt století v IT stál u zrodu projektů, jako jsou státní maturity, monitoring kritické infrastruktury státu či vývoj simulátoru pro krizové řízení.

Je spoluzakladatelem společnosti T-SOFT a.s. Nadace T-SOFT ETERNITY, kterou vede od roku 2010, vyprodukovala pod jeho vedením 6 knih a 10 CD pro děti a 10 knížek zaměřených na problematiku pacientů, nemoci, sportu handicapovaných apod. Sám se jako autor, spoluautor nebo manažer podílel na více než 50 knižních titulech a CD.

Poznámky:

První vyučovací hodina:

1. Děti rozdělíme do skupinek dle možností (3 až 4 ve skupině).
2. Každá skupina bude mít jako první za úkol vytvořit barevnou časovou osu od pravěku do dnešního data.
3. Na **časové přímce na pracovním listu** si děti znázorní základní etapy historie: pravěk, starověk, středověk, novověk a moderní společnost.
4. Poté žákům sdělíme, že další část hodiny budou pracovat s knihou. Každá skupina bude mít za úkol vyhledat v knize 10 stěžejních (pro ně zajímavých) událostí, osobností či vynálezů a zaznamenat je do časové přímky (rok – událost).

Příklad:

Druhá vyučovací hodina:

1. Tato hodina bude mít výtvarný charakter a navazuje na aktivitu, kterou žáci dělali v první hodině. Sdělíme žákům, že budou moci kromě knih používat také internet a tablety.
2. Žáci budou vyhledávat informace k deseti (v minulé hodině) vybraným tématům. Budou se snažit zapamatovat si co nejvíce zajímavých informací o daných tématech, ale především bude jejich úkolem nakreslit (namalovat) jednoduchý, ale výstižný obrázek k vybraným motivům.

3. Každá skupina prezentuje svou časovou přímku.
4. Nabídne zbytku třídy obrázky, které žáci přiřazují k událostem na daných časových osách.

Třetí vyučovací hodina:

1. V této hodině budeme ve třídě tvořit **vědomostní hru Riskuj**. Žáci budou rozděleni do jiných 4 skupin.
2. Každá skupina dostane jiné téma, na které vymyslí pět otázek (od nejlehčí po nejtěžší).
3. Žáci vybírají z témat, která jsou stanovena dle kapitol v knize: Kdo jsme, Střípky z naší historie, Na koho můžeme být hrdí a poslední téma Na co můžeme být hrdí.
4. Žáci se přesouvají do počítačové učebny, kde na počítačích tvoří otázky a zároveň také odpovídi k daným otázkám.

Vzhled Riskuj:

RISKUJ

Kdo jsme	1 000	2 000	3 000	4 000	5 000
Střípky z naší historie	1 000	2 000	3 000	4 000	5 000
Na koho můžeme být hrdí	1 000	2 000	3 000	4 000	5 000
Na co můžeme být hrdí	1 000	2 000	3 000	4 000	5 000

Metodika - Co má vědět správný Čech

Čtvrtá vyučovací hodina:

1. Ve čtvrté hodině žáci pracují s připravenými otázkami z předešlé hodiny.
2. Skupiny čtou své otázky a skupina, která zná správnou odpověď, dostává bod. Děti si společně s učitelem tímto kontrolují připravené otázky a odpovědi.
3. Na konci hodiny vyhodnotíme, která skupinka měla nejvíce bodů a která skupina měla nejlépe připravené otázky.

Pátá vyučovací hodina:

1. V páté hodině proběhne dopředu domluvená vědomostní hra. Hry se zúčastní žáci čtvrté třídy.
2. Každá skupina (vytvořená ve třetí hodině) vybere jednoho mluvčího, který bude pokládat otázky na jejich téma. Zbytek žáků bude přihlížet hře.
3. Žáci 4. třídy jsou rozděleni do skupin a soutěží ve vědomostní hře Riskuj! Vybírají témata a soutěží o body.

Časová přímka

„Setkání s knihou“ Druhé housle

Autorka knihy: Ilona Fišerová
Autorka metodiky: Mgr. Lucie Vozná
Škola: ZŠ Staříč
Věková kategorie: 4. až 5. třída

Úvod – Druhé housle

Stručný obsah:

Tony (Antonín) se se svou rodinou stěhuje na vesnici do domu, který není zrovna luxusní a pravděpodobně v něm straší. Je to veselý a živý chlapec, který velice rád sportuje, hraje různé hry a hlavně má dobré srdce.

V nové škole ho paní učitelka posadí vedle Říši a vznikne velké a pevné přátelství, které je nití celého příběhu. Až asi v druhé třetině příběhu se dozvídáme, že Tony a jeho rodina jsou Romové.

Chlapci spolu prožívají dobrodružství, vydělávají si hraním na housle, hrají hru kinn-ball atd.

Knihy je psána jednoduchým jazykem, velice rychle se dostáváme do děje a poznáváme hrdiny knížky. Nepatrně se v knize poukazuje na problematiku rasismu a začleňování dětí do „krabiček“. Knihy nepřímo poukazuje na to, že se nemohou lidé dělit podle barvy pleti, že i „bílé“ děti mohou ublížit a že každý je omylný.

O autorce:

Ilona Fišerová – se narodila v roce 1977 a je to česká spisovatelka knih pro děti. Základní školu navštěvovala v Nechanicích, následně absolvovala Obchodní akademii v Hradci Králové. Její tvorba je zaměřena na dětské čtenáře. Nejprve začínala tvorbou rozhlasových pohádek Hajaja v Českém rozhlase. V roce 2013 se svojí psanou prvotinou Na orlích křídlech zvítězila v literární soutěži o nejlepší původní českou prózu pro děti, kterou vypisovalo nakladatelství Albatros za rok 2012. Toto vítězství odstartovalo její spisovatelskou dráhu.

Pracuje v malé rodinné firmě. Je vdaná, má dceru Michaelu a syna Tomáše. Žije na venkově nedaleko Hradce Králové.

Poznámky:

Pro vyučovací hodiny pracuji s předpokladem, že knihu nejdříve přečteme a pak pracujeme s informacemi, které jsme se dozvěděli.

První vyučovací hodina:

TV – kin-ball – pokusíme se s dětmi hrát hru.

Co potřebujete k tomu, abyste mohli hrát:

Potřebujete 12 hráčů, 3 týmy. Nejmenší počet hráčů je 8 (dva týmy). Hrací prostor 20 x 20 m, ale můžete hrát i na menším (nejmenší doporučený je 15 x 12 m).

Kin-ball balón 122 cm průměr a rozlišovací dresy (bílé, modré, černé). Může být relaxační míč.

Základní znalost pravidel – zhruba 15 min k naučení.

Základní princip hry:

Cílem hry je odehrát míč tak, aby jej tým na příjmu nechytil a míč se dotkl země. Naopak tým na příjmu musí zabránit tomu, aby se míč dotkl země. Hrají ale tři týmy, takže ten, kdo odpaluje balón, zakřičí barvu týmu, který má balón chytit. Pokud ho tým na příjmu chytí, stává se útočícím týmem, odpaluje a volí barvu týmu, který má míč chytit. Tak je to až do doby, kdy dojde k chybě a tým na příjmu nechytí míč.

Typická scénka, jak probíhá jedna výměna v kin-ballu:

Odpaluje černý tým. Zakřičí „Omnikin modrá“. Modrý tým má za úkol balón chytit. Podaří se jim to. Modrý tým se seběhne k balónu a tři hráči ho podepřou a jeden odpaluje. Zakřičí „Omnikin bílá“ a odpálí. Bílý tým má za úkol balón chytit, ale ten jim spadne na zem. Modrá a černá získá bod. Rozehrává bílý tým.

Z toho vyplývá, že ten, kdo chytá, se rozestavuje kolem rozehrávajícího týmu do čtverce, aby pokryl co nejlépe prostor. Pro lepší představivost je dobré si pustit video ze hry kin-ball.

Hlavní výhody kin-ballu:

Každý člen týmu je v pohybu nejméně 72 % herního času, kin-ball umožňuje a je založen na společné hře dívek a chlapců, kin-ball ze své podstaty vylučuje vyhraněný individualismus, kin-ball je především o spolupráci všech hráčů, ze hry nelze nikoho strategicky vyloučit, nemusíte být sportovní talent, ale užije si i vrcholový sportovec, nízké finanční nároky na provozování kin-ballu.

Druhá vyučovací hodina:

Práce v ICT učebně. Budeme **vyhledávat informace** o romské kultuře.

První část hodiny bude bez internetu. Na tabuli napíšeme slovo Rom – Romové. Děti ke sloům píšou informace, které ví bez použití internetu. Vše, co víme, je na tabuli.

Druhá část hodiny bude získávání a ověřování informací na internetu:

Co víš o Romech, romské kultuře?

Odkud pochází Romové?

Vyhledej zvyky a tradice romské kultury.

Co to znamená „kočovný život“?

Z čeho nebo jak vzniklo pojmenování Rom?

Přesmyčka slova SISRASUM.

Co to je rasismus? Jaký je váš názor na rasismus? Znáš nějaké příklady rasismu z historie?

Metodika - Druhé housle

V knize se setkáváme se špatným názorem na romské děti. Kdo a kdy jej v knize řekl?

Znáš nějaké Romy osobně?

Budeme si s dětmi vykládat o rasismu, vyložíme samotné slovo – RASISMUS. Příklady uvedeme z druhé světové války, z USA atd. Pokusíme se dojít k následnému tvrzení, co je to rasismus – přesvědčení, že některé rasy jsou ze své podstaty nadřazené a jiné podřazené. Určité fyzické vlastnosti člověka vypovídají o vlastnostech skupiny, do které je jedinec zařazován. Na základě biologických charakteristik je lidem přisuzováno vyšší nebo nižší postavení a dále jsou s těmito znaky spojovány morální, intelektuální a jiné charakteristiky, které nemají s fyzickou stavbou těla žádnou podstatněnou souvislost.

Diskuze bude pravděpodobně po celou dobu nebo můžeme diskutovat na konci hodiny.

Poznámky:

Pracovní list – Druhé housle

1. Jaké slovo nejlépe vystihuje knihu? Kniha „Druhé housle“ je o:

- dětství
- přátelství
- hudebním nástroji

Jaká jsou jména dvou hlavních hrdinů?

2. Na str. 31 a 32 vyhledej jména učitelů a pokus se je charakterizovat:

3. Doplň věty:

Emilka řekla Dáši: „Patříme přece k sobě jako _____“

Hodnýš vyprávěl Marice o své dceři _____

Starý Vlček odjel hledat svou dceru do _____

Ríša opatrně vybalil housle a začal je _____

4. Pokus se vysvětlit slovo bezdomovec. Jak se člověk může stát bezdomovcem?

5. Vzpomeň si na co nejvíce jmen z knihy a seřaď je podle abecedy:

Pracovní list – Druhé housle

6. Na závěr si dáme malý kvíz:

Co to je nakladatelství?

- Firma, která rozváží knihy po obchodech.
- Firma, která vydává nové knihy.

Kdo to je ilustrátor?

- Muž, který pracuje s barvami.
- Malíř, který kreslí obrázky do knih.

Knihu „Druhé housle“ vydalo nakladatelství?

- Albatros.
- Domino.
- Alpress.

Co je autogramiáda?

- Vážení sebe sama na váze.
- Akce, kde se spisovatel podepisuje do knih.

Co je to antikvariát?

- Obchod s rybami.
- Obchod se staršími knihami.
- Obchod se starším nábytkem.

Kde si knihu můžeme koupit?

- Na internetu.
- V knihkupectví.
- V knihovně.
- V antikvariátu.

Líbila se ti kniha?

- Ano.
- Ne.
- Nevím.

„Setkání s knihou“ Vynálezce Alva (1. díl)

*Autorka knihy: Klára Smolíková
Autorka metodiky: Mgr. Šárka Juřicová
Škola: ZŠ a MŠ Palkovice
Věková kategorie: 4. až 5. třída*

Stručný obsah:

Hlavním hrdinou je koumák Alva. Je to brýlatý, neposedný, zrzavý kluk, který touží po vynálezech třetího tisíciletí. Jako každý správný kluk je zásoben velkou dávkou fantazie, tvořivosti a bádání, která se propojuje mnohdy jeho zkreslenými nápady a nečekaným rozuzlením. Přezdívku Alva získal po slavném předchůdci T. A. Edisonovi. Velká dobrodružství prožívá nejen díky svým vynálezům, ale i dvojici sourozenců, Denisou a Filipem, se kterými tvoří nerozlučnou partu, která zažívá neuvěřitelné dobrodružství ve škole i mimo ni. Kniha začíná příběhem ve škole...

Tato kniha je určena pro děti od 10 let, ale věřím, že zaujme i dospělé. Jedná se o beletrii, která je doplněna komiksovými příběhy, je bohatě ilustrována. Příběhy jsou zábavné, místy imaginativní, jelikož hlavní hrdina má hlavu plnou vynálezů. V příbězích je především kladen důraz, co prostřednictvím svých vynálezů Alva provede. Každý příběh má jednoduchou zápletku, kdy se sejdou tři kamarádi na různých místech (ve škole, ve městě, na horách nebo u přehrady). Příběhy na sebe ale nenavazují. Kniha je doplněna popisy vynálezů, které jsou velmi zdařilé. Děti tato kniha zajisté zaujme a pobaví. Příběhy můžeme zhlédnout i prostřednictvím večerníčků.

Poznámka:

Tato kniha byla zařazena do výběru knih, se kterými podrobně pracujeme, protože u dětí je velmi důležité, v jakém prostředí žijí, co je obklopuje a nemůžeme zapomenout na rozvoj jejich fantazie. Definic fantazie je spousta, ale vždy nejsou úplně zajedno. Velmi výstižně ji ale vystihuje slovo představivost. Slavný Albert Einstein o ní soudí, že je důležitější než vědomosti, což dokazuje rigidní mysl, která by bez schopnosti představit si doposud neznámé, nepřišla na nic nového.

O autorce:

Klára Smolíková – se narodila v roce 1974 a je to česká spisovatelka, scénáristka komiksových příběhů, publicistka a velmi činorodá lektorka. Narodila se v Praze, kde vystudovala estetiku a teorii kultury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Již od studií ji zajímá popularizace, věnuje se environmentální, multikulturní, estetické a mediální výchově, angažuje se v muzejní pedagogice. Největší výčet jejích knih představují učebnice a metodické materiály. V současné době se plně věnuje psaní knih pro děti a mládež. Pro děti začala psát nejprve do dětských rubrik novin. Mnoho let přispívala do časopisů Pastelka, Sluníčko, Mateřídouška a Čtyřlístek, kde publikovala desítky pohádek, jazykových hádanek a komiksů. Od roku 2004 píše knížky pro děti. Spolupracovala na scénářích několika webových portálů zaměřených zejména na zábavné vzdělávání. Je spoluautorkou večerníčkového seriálu Vynálezce Alva (2012).

(https://cs.wikipedia.org/wiki/Kl%C3%A1ra_Smol%C3%ADkov%C3%A1)

V rámci práce s knihou se budeme věnovat hlavně pojmům: vynálezce, významní vynálezci, vynález. Ale budeme také bádát nad dalšími vynálezy, kterými můžeme změnit náš dětský svět.

První vyučovací hodina:

Tuto hodinu s žáky zahájíme v učebně IT, kde budeme pomocí internetu vyhledávat informace, které jsou jim neznámé. Společně začínáme bádát nad pojmy pomocí **brainstormingu**:

Co to je vynález?

Znáš nějaký vynález, který změnil svět?

Znáš nějaké vynálezce?

Kdo to je Thomas Alva Edison?

Metodické poznámky

Pomocí brainstormingu (to je skupinová technika zaměřená na generování co nejvíce nápadů na dané téma) postupně pracujeme s otázkami uvedenými výše. Po vyčerpání informací vyzveme žáky k dohledání informací na internetu a společně doplníme získané informace. Po splnění otázek, knihu žákům ukážeme.

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/Brainstorming>)

Druhá vyučovací hodina:

Druhou vyučovací hodinu se budeme věnovat přímo práci s textem knihy.

Podle počtu knih, žáky rozdělíme do skupin, které si společně přečtou úvodní článek na str. 5. Každý si vyplní **pracovní list**, který budeme společně sdílet.

Hodinu zakončíme společně pětilístkem – hlavní hrdina Alvin. Po společném sdílení umožníme, aby si děti mohly prohlédnout i pracovní listy spolužáků.

Pětilístek je výuková metoda, při níž žáci k určitému heslu (nejčastěji téma vyučovací hodiny) tvoří pojmy dle zadání. Metodu je vhodné zařadit buď na začátku v evokační části hodiny, pokud budeme hovořit o tématu, o kterém už žáci něco vědí, nebo naopak na závěr hodiny při zpětné reflexi. V tomto případě slouží pětilístek převážně ke shrnutí informací o probraném tématu.

1. řádek – jedno slovo, zpravidla podstatné jméno (téma hodiny, stěžejní pojem).

2. řádek – dvě slova, zpravidla přídavná jména (měla by popisovat vlastnosti podstatného jména, tedy pojmu z prvního řádku).

3. řádek – tři slova, zpravidla slovesa (měla by vyjádřit to, co dělá podstatné jméno, tedy pojem z prvního řádku).

4. řádek – čtyři slova, věta nebo sousloví vztahující se k podstatnému jménu, tedy pojmu z prvního řádku.

5. řádek – jedno slovo, lze použít různé varianty, např. synonymum podstatného jména, nebo slovo vyjadřující vztah pisatele k podstatnému jménu.

(<https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C4%9Btil%C3%ADstek>)

Tyto hodiny by měly být jakousi reklamou na knihu, která by zvědavé žáky přiměla k přečtení příběhů.

Pracovní list – Vynálezce Alva (1. díl)

Společně si ve skupině přečtete článek na str. 5.

1. Čím ti hlavní hrdina připomíná sebe?

 _____

2. Vysvětli, kdo je to vynálezce:

 _____

3. Který vynálezce pro tebe změnil svět? A proč?

 _____

4. Vysvětli, jak rozumíš slovním spojením:

Bleskosvod vysaje z mračen blesky a ty pak neničí lidem domy.

 _____

Šlápne do pedálu a sviští do dálek.

 _____

5. Vysvětli pojmy:

Nobelova cena - _____

Gramofonová deska - _____

Pracovní list - Vynálezce Alva (1. díl)

6. Vymysli název pro svůj vlastní vynález, můžeš ho i nakreslit:

7. Doplně pět lístek:

„Setkání s knihou“

Příběhy na dobrou noc pro malé rebelky

100 výjimečných žen

*Autorky knihy: Francesca Cavallo
a Elena Favilli*

Autorka metodiky: Mgr. Kateřina Větrilová

Škola: ZŠ a MŠ Leoše Janáčka Hukvaldy

Věková kategorie: 4. až 7. třída

Stručný obsah:

V knize je uvedeno sto příběhů žen známých i méně známých, které přibližují jejich skutky, život a boj proti předsudkům, nevědomosti, útlaku apod. Hrdinky příběhů jsou vybrány z celého světa napříč historií, od starověku po současnost. Každé z žen je věnována dvoustrana. V první části je uveden krátký životní příběh hrdinky, v druhé je její portrét. Každá ilustrace je doplněna citátem, který se vztahuje k citované ženě, a jménem ilustrátorky. Portréty vytvořilo 60 výjimečných umělkyně, jejichž jména jsou souhrnně uvedena na posledních stranách knihy.

Knihy je psána pro dětského čtenáře jednoduchými srozumitelnými větami. Nabádá čtenáře k dialogu s dospělým a k získávání většího povědomí o hrdince. Pro starší čtenáře chybí místopisné zařazení i širší historický kontext. Pro mladší čtenáře chybí správná výslovnost jmen.

O autorkách:

Elena Favilli – je oceňovaná novinářka, která podniká s médií. Spolupracovala s časopisem COLORS, nakladatelstvím McSweeney's, italskou televizí a rozhlasovou stanicí RAI, novinami Il Post a La Repubblica, řídila digitální redakce na obou březích Atlantiku. Z Boloňské univerzity v Itálii má titul MFA v sémiotice, na Kalifornské univerzitě v Berkeley studovala digitální žurnalistiku. S Francescou Cavallo v roce 2001 zprovoznila první dětský digitální časopis pro iPad, Timbuktu Magazín. Je zakladatelkou a výkonnou ředitelkou nakladatelství Timbuktu Labs. Příběhy na dobrou noc pro malé rebelky jsou její pátou knihou pro děti.

Francesca Cavallo – je spisovatelka a oceňovaná divadelní režisérka. Ze Školy dramatického umění Paola Grassiho v italském Miláně má titul MFA. Je zapálenou inovátorkou

a pořádá Mezinárodní festival udržitelné představitosti Sferracavalli. V roce 2011 spojila síly s Elenou Favilli. Společně založily nakladatelství Timbuktu Labs, kde Francesca působí jako umělecká ředitelka. Příběhy na dobrou noc pro malé rebelky jsou její sedmou knihou pro děti.

Obě žijí ve Venice v Kalifornii (USA).

Timbuktu Labs je novátorská laboratoř dětských médií. Cílem laboratoře je posouvat hranice nejrůznějších dětských médií, ať jsou to knihy, hřiště, hry na mobil nebo kreativní workshopy. Se 2 miliony uživatelů ve více než 70 zemích, 12 mobilními aplikacemi a 7 knihami se Timbuktu Labs daří budovat globální komunitu pokrokových rodičů.

(citace z knihy, str. 223, 224)

První vyučovací hodina:

Úvod

Představíme žákům knihu, se kterou budou pracovat. Rozdělíme třídu do skupin (podle potřeby) – 7 skupin.

Čtení textu

Každé skupině zadáme přečtení jedné z kapitol – Hatšepsut, Balkissa Chaibou, Maud Stevens Wagner, Policarpa Salavarrieta, Yaa Asantewaa, Wilma Rudolph a Seondeok Ze Silly.

Prezentace

Po přečtení prezentuje každá skupina třídu, co se o osobnosti dověděla. Odpovídají na otázky, v rámci přečteného textu je zodpovídají.

Zapíše jméno na tabuli a přidají klíčové slovo, které se liší od charakteristiky dané osobnosti. (neuvědou profesi z nadpisu textu)

Práce s pracovním listem č. 1

Pracovní list je podle časové dispozice rozdělen do dvou vyučovacích hodin, 3. a 4. úkol je náročnější na čas, proto je možné tyto úkoly vypracovat až ve 2. vyučovací hodině.

1. úkol – řešení: žáci se pokusí spojit jména žen s jejich profesemi, pomoc mohou najít na tabuli.

HATŠEPSUT – faraonka
MARIE CURIE – vědkyně
MAUD STEVENS WAGNER – tatérka
POLICARPA SALAVARRIETA – špionka
GRACE O´ MALLEY – pirátka
WILMA RUDOPH – atletka
SEONDEOK ZE SILLY – královna

2. úkol – řešení: žáci se pokusí přiřadit správnou ženu ke státu, ve kterém žila.

HATŠEPSUT – Egypt
MARIE CURIE – Polsko
MAUD STEVENS WAGNER – USA
POLICARPA SALAVARRIETA – Kolumbie
GRACE O´ MALLEY – Irsko
WILMA RUDOPH – USA
SEONDEOK ZE SILLY – Korea

Druhá vyučovací hodina:

Práce s pracovním listem č. 2

Žáci napíše vlastní příběh rebelky, mohou využít vlastní zkušenost, nebo příběh z doslechu, nebo využít fantazii a příběh vymyslet.

Příběh doplní obrázkem se jménem ilustrátora a napíše motto, které patří k jejich popsání rebelce. Tím vytvoří vlastní dvoustranu. Všechny práce vystavíme ve třídě, můžeme pak s nimi dále pracovat, prezentovat, porovnávat, rozebírat, ...

Třetí vyučovací hodina:

Využití přečteného k vlastní práci

- 1. úkol – práce ve dvojicích:** pokuste se sami napsat seznam ženských jmen, které podle vašeho názoru by mohly patřit mezi rebelky. Máte možnost vybírat z různých oborů (kultura, sport, politika, vaše nejbližší okolí) a času (současnost i minulost).
 - 2. úkol – společná práce celého kolektivu:** napište jména rebelek na společný výkres. Posuďte, zda jste se v některých jménech shodli, zda znáte všechny ženy, pohovořte o těch, které jsou pro vás zajímavé.
 - 3. úkol – skupinová práce:** vyhledejte na internetu, v encyklopediích, časopisech informace o třech zvolených rebelkách, jejichž jména jste uvedli v předešlém úkolu. Pokuste si zapamatovat co nejvíce informací o jedné osobě.
 - 4. úkol – tisková konference:** určete si spolužáka, který bude představovat jednu z rebelek. Vyberte průvodce tiskové konference, který ji bude řídit, představí osobnost a bude určovat pořadí dotazů. Vžijte se do rolí:
 1. novinář,
 2. fanoušek,
 3. VIP osobnost,
 4. konferenciér
 5. nezasvěcenec
 - 5. úkol –** po ukončení tiskové konference prodiskutujte pocity jednotlivých aktérů.
- Přečtením dalších životních příběhů seznamujeme žáky s dalšími významnými ženami z celého světa.

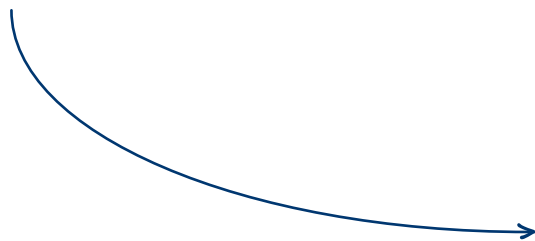
Poznámky:

Pracovní list č. 1 - Příběhy na dobrou noc...

1. Spoj správnou dvojici:

HATŠEPSUT	pirátka
MARIE CURIE	královna
MAUD STEVENS WAGNER	vědkyně
POLICARPA SALAVARRIETA	faraonka
GRACE O'MALLEY	atletka
WILMA RUDOPH	špionka
SEONDEOK ZE SILLY	tatérka

2. Přiřaď jméno rebelky ke státu, ve kterém žila nebo žije.

MAUD STEVENS WAGNER

HATŠEPSUT

POLICARPA SALAVARRIETA

GRACE O'MALLEY

MARIE CURIE

SEONDEOK ZE SILLY

WILMA RUDOPH

„Setkání s knihou“ Řvi potichu, brácho

Autorka knihy: Ivona Březinová
Autorka metodiky: Mgr. Eva Kvapilová
Škola: ZŠ a MŠ Kozlovice
Věková kategorie: 6. až 9. třída

Stručný obsah:

Hlavní hrdina Jeremiáš je jiný. Žije ve světě, který má svá přísná pravidla, které si sám vytvořil. V jeho světě má každý den v týdnu jinou barvu a krajíce chleba jsou kulaté. Se světem, v němž žije maminka se sestrou, si příliš nerozumí, nevyzná se v něm. Ale nevadí mu to, má přece ten svůj. Ostatním sice připraví horkou chvilku, ale ani milující maminka, ani dvouvaječné dvojče Pamela na něj nedají dopustit. Hlavně, aby jim Jeremyho nedali do ústavu, aby to přežili.

Poznámka: Publikace byla zařazena do výběru knih, se kterými podrobněji pracujeme, protože se děti mohou setkat s dětmi s poruchou autistického spektra a mnohdy samy nevědí, jak se v daném okamžiku chovat. Zároveň se i ony mohou ocitnout v podobné situaci, kdy se setkají s někým, kdo má autismus.

O autorce:

Ivona Březinová – se narodila 12. května 1964 a je česká spisovatelka knih pro děti. Píše pro děti všech věkových kategorií od předškoláků po dospívající, některé knihy jsou napsané speciálně pro začínající čtenáře v první třídě. Věnuje se nejrozličnějším žánrům. Její tvorba zahrnuje lepopela, pohádky, příběhy ze života dětí i zvířat, ale i encyklopedie. Některé texty zobrazují téma jinakosti a handicapu (autismus, dítě na vozíku, Alzheimerova choroba, šikana, závislosti atd.). Od roku 1982 je členkou IBBY, od roku 1999 členkou Obce českých spisovatelů. Je patronkou Alzheimer nadačního fondu, nadačního fondu Gabrielis a Centra Filipovka pro děti se zdravotním postižením.

[IBBY - Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu (International Board on Books for Young People, zkratkou IBBY) je mezinárodní nevládní organizace UNESCO se sídlem ve Švýcarsku v Curychu.]

(https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivona_B%C5%99ezin%C3%A1)

V rámci práce s knihou se budeme věnovat problematice autismu, pochopení problémů, které prožívají děti s poruchou autistického spektra, ale i přímé práci s textem.

Úvod

Využití pracovního listu by mělo přispět k rozvíjení čtenářské gramotnosti žáků tak, aby mohli čtení využívat jako nástroj k dosažení dalších cílů, které jsou klíčem k úspěchu v pracovním i osobním životě a ve společnosti.

Vzhledem k orientaci vzdělávání na koncepci celoživotního učení je zřejmé, že na veškeré vědomosti a dovednosti je v současnosti nutné nahlížet z hlediska jejich využitelnosti pro život a pro dobré uplatnění ve společnosti.

Čtenářská gramotnost již proto nemůže být ve světě chápána jako prostá schopnost číst v technickém slova smyslu, tedy jako dovednost, kterou jsme získali v dětství a která slouží k jednoduchému dešifrování a porozumění textu.

Současné pojetí čtenářské gramotnosti v sobě zahrnuje schopnost porozumět mnoha různým typům textu vztahujícího se k nejrůznějším situacím ve škole i mimo školu, přemýšlet o jejich smyslu a umět jej vyložit.

Cíl hodiny

Zvýšení celkové úrovně čtenářské gramotnosti žáků a povědomí a respektování lidí s duševní poruchou.

Pomůcky učitele

1. Nakopírované **pracovní listy** na počet žáků.
2. **Dataprojektor** + připojení k internetu, případně stažený soubor z youtube - <https://www.youtube.com/watch?v=TV-aiDriGKE> (poznámka: s výhodou lze ke konverzi použít <https://2conv.com/cz/>).
3. **Knihy** – Řvi potichu, brácho.

Metodická poznámka

Většinu úkolů (jejich rozsah) můžeme upravit dle individuálních možností a tempa jednotlivých žáků (zestručnit nebo naopak rozšířit). Zejména upozorňuji na náměty pro další aktivity – zde se nabízí příležitost pro větší zapojení nadaných žáků.

První vyučovací hodina:

1. Úvodní motivace: **Citát – diskuse**

„Humor sám o sobě je pro psychické zdraví přínosný, ale musí jít o dobrý humor, nikoliv o posměch a výsměch.“

Jan Cimický

2. Metoda **brainstorming – zdraví – duševní zdraví** (co si představuješ pod tímto pojmem)

3. Rozdat **pracovní listy č. 1** a knihy – sdělíme žákům, že tuto hodinu využijeme filmové ukázky a budou se postupně během hodiny seznamovat s úkoly, které budou plnit.

Úkol č. 1: úvodní seznámení s duševním onemocněním. První úkol je věnován seznámení s problematikou duševních onemocnění – autismu. Na ukázkou Rain Man (film získal čtyři Oskary) navazují úkoly č.1.

Během hodiny budou postupně odpovídat na otázky, co je to autismus, a pracují s textem – čtou a vypisují neznámá slova.

Úkol č. 2: sdělíme žákům, že tuto hodinu se podívají na část videa z filmu Rain Man. Žáci průběžně v reakci na film odpovídají ústně na otázky, uvedené v pracovním listě. Ukázka s výběry traileru filmu Raimen – <https://www.youtube.com/watch?v=TV-aiDriGKE>

Úkol č. 3: návodná otázka: Kdo je ilustrátor, spisovatel? – vnímání rozdílu – 2 min. Zástupce skupiny rozdává knihy. A žáci po prohlédnutí knihy společně sdílejí své pocity z ilustrací. Zamýšlejí se nad otázkami v úkolu č. 3.

Úkol č. 4 – řešení: Jeremiáš byl odborník na značky aut. Metodická poznámka – je možno se zmínit, že na obrázku je souhvězdí Kassiopea – dvojité W a vlajka Nepálu.

Úkol č. 5: Před každé podstatné jméno žák připiše vhodné přídavné jméno.

Úkol č. 6: úkol je zaměřen na MPV – sexuální výchova – dospívání-mutace chlapci, dívky.

Úkol č. 7: práce s textem, procvičování určování slovních druhů. Do tabulky žáci doplňují z textu pohádky vždy jeden slovní druh podle zadání.

Druhá vyučovací hodina:

1. Úvodní motivace: **hra – Kdo je kdo?**

2. Rozdělení do skupinek: připravíme si potřebný počet lístečků (**pracovní list č. 2**) – kolik skupinek, tolik emocí; kolik počtu členů, tolikrát daná emoce. Lístečky připevníme žákům na záda. Upozorníme je, že jsou němí. Je důležité, aby dodrželi pravidlo nemluvit. Úkolem je rozdělit se do skupinek co nejrychleji – předpokládá se vzájemná spolupráce.

3. Po rozdělení do skupin následuje krátké společné **sdílení pocitů**.

4. Rozdat **pracovní listy č. 3** a knihy – sdělíme žákům, že tuto hodinu se budou postupně během hodiny seznamovat s úkoly, které budou plnit.

Úkol č. 1: již v lavici – pro žáky: Podívej se na nápis slova emoce, který je „oživen“. Následně se zeptáme, zda by bylo možné oživit slovo AUTISMUS a vyzveme žáky k práci na oživení.

Úkol č. 2 – řešení: žáci mají za úkol pomoci knižnímu hrdinovi Patrikovi a doplnit pod obrázek název emoce.

Úkol č. 3: žáci mají za úkol zjistit z knihy, jak pomáhal ksichtík Patrikovi (str. 82)?

Úkol č. 4: v mezičase učitel spustí na interaktivní tabuli aktivitu puzzle. Metodická poznámka: je vhodné přípravu mít skrytou – tlačítko Blanck.

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=06217ca2790e>

Po složení obrázku, který představuje metodu komunikace pomocí piktogramu.

Úkol č. 5: žáci se mohou při čtení střídat, jde o porozumění významu piktogramů. Upozorňujeme žáky na zásady metrového hlasu.

Úkol č. 6 – řešení: Jeremiáš, Pamela.

Další náměty na aktivity – zkus vymyslet nová jména hlavních hrdinů, zamysli se a napiš nebo řekni svůj názor (alespoň na dva řádky), zda jméno může vystihnout vlastnosti hlavních hrdinů.

Úkol č. 7: žáci doplňují přirovnání.

Rozšiřující činnost – zkus vymyslet sám/sama podobná přirovnání.

Úkol č. 9 – řešení: rozvažené knedlíky nejsou kulaté.

Úkol č. 10 – řešení: máma – trpělivost, Pamela – sestra, Jeremiáš – PAS, Sociálka – Ústavní péče. V tento okamžik je vhodné objasnit zkratku PAS.

Úkol č. 11: porozumění textu, vysvětlení významu slovních spojení. Rozšiřující činnost – zkus vyhledat sám/sama slovní spojení.

Úkol č. 12: žáci nahrazují přeškrtnutá slova jinými slovy podobného významu. Úkol je zaměřen na rozvoj slovní zásoby.

Nakonec použijeme **pracovní list č. 4.**

Úkol č. 1: sebehodnocení – jako nedílná součást vyučovací jednotky s následným sdílením. Upozornit žáky na možnost dobrovolného domácího úkolu.

Úkol č. 2: dobrovolný slohový úkol – žáci dopíší alespoň ve třech řádcích pokračování příběhu a porovnájí se skutečností (str. 142 až 143).

Následně můžeme zařadit pracovní listy žáků do jejich portfolia, pokud je ještě nemáme, může to být náš první krok...

Zdroje:

<https://managementmania.com/cs/testpapers/rozpoznejte-emoce>

<https://www.pocernice.cz/aktuality-z-uradu/2018/04/emoce-interaktivni-vystava-pro-deti-i-dospELE-od-14-4-do-24-6/>

<https://www.youtube.com/watch?v=TV-aiDriGKE>
alternativně oficiální trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=mINwXuHUA8I>

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=14962118>

Pracovní list č. 1 – Řvi potichu, brácho

„Humor sám o sobě je pro psychické zdraví přínosný, ale musí jít o dobrý humor, nikoliv o posměch a výsměch.“

Jan Cimický

1. Co je to autismus? Přečti si následující text:

Autismus je jednou z nejzávažnějších poruch dětského mentálního vývoje. Jedná se o vrozenou poruchu některých mozkových funkcí. Porucha vzniká na neurobiologickém podkladě. Důsledkem poruchy je, že dítě dobře nerozumí tomu, co vidí, slyší a prožívá. Duševní vývoj dítěte je kvůli tomuto handicapu narušen hlavně v oblasti komunikace, sociální interakce a představitosti. Autismus doprovází specifické vzorce chování.

Vypiš nová slova s neznámým/nejasným významem:

2. Pozorně sleduj filmovou ukázkou a promysli odpovědi na následující otázky:

- a) Jak se projevují problémy při setkání s cizími lidmi?
- b) Má autista strach/obavy se změny – cestování?
- c) Projevuje se u Reimana zvláštní nadání?

d) Jak Reiman zvládá pochopení pravidel společnosti?

e) Jak vnímá fyzický kontakt hlavní hrdina?

f) Jak zvládá rozhodování sám za sebe v různých situacích?

3. Prohlédni si knihu Řvi potichu, brácho. Připrav si odpovědi na otázky:

- a) Zamysli se nad ilustracemi Tomáše Kučerovského, jak na tebe obrázky působí?
- b) Proč asi zvolil tuto techniku, barvy?

Pracovní list č. 1 – Řvi potichu, brácho

4. Jeremiáš byl odborník na poznávání... Vybarvi příslušný puntík pod obrázkem:

5. Před každé podstatné jméno připiš vhodné přídavné jméno (text ze s. 93):

Máma jen mlčky ukázala pod _____ stůl. Jeremiáš seděl na _____ pokliče a zuřivě ohryzával jeden ze svých _____ zipů. _____ rty měl naběhlé a levý koutek odřený tak, že mu z něj stékal pramínek _____ krve.

6. „Hele, vona mutuje.“ Dokážeš to slovo vyjádřit jinak?

7. Doplň z textu v knize Řvi potichu brácho vždy jeden slovní druh podle zadání:

Podstatné jméno - _____

Přídavné jméno - _____

Zájmeno - _____

Číslovka - _____

Sloveso - _____

Příslovce - _____

Spojka - _____

radost

radost

radost

smutek

smutek

smutek

hněv

hněv

hněv

opovržení

opovržení

opovržení

strach

strach

strach

překvapení

překvapení

překvapení

znechucení

znechucení

znechucení

1. Podívej se na nápis slova emoce, které je „oživlé“, tvým úkolem obdobně „oživit „ slovo autismus:

AUTISMUS

2. Pomoz knižnímu hrdinovi Patrikovi a doplň pod obrázek název emoce:

3. Jak pomáhal ksichtík Patrikovi (str. 82)?

4. Kdo již zná odpověď, může postupně skládat puzzle na interaktivní tabuli.

5. Ve svém týmu si zvolte čtenáře, který vám metrovým hlasem přečte str.12. Je nějaká souvislost mezi předčteným textem a složeným puzzlem? Promysli.

6. Jaká jsou jména hlavních hrdinů, zatrhni správnou odpověď:

- Kryštof
- Jaroslav
- Pamela
- Andrea
- Jeremiáš

7. Doplň přirovnání:

Řve jako _____

Je pomalý jako _____

Je vzteklý jako _____

Má rty rudé jako _____

Je moudrý jako _____

Je mazaný jako _____

8. Kdo je Remík? Vybarvi puntík pod obrázkem:

9. Zjisti, která skutečnost způsobila stresové jednání (str. 142 až 143):

10. Spojte dvojice slov, které k sobě patří:

máma

Pamela

Jeremiáš

Sociálka

PAS

trpělivost

Ústavní péče

sestra

11. Promysli, jak rozumíš slovním spojením (všechna jsou vybrána z textu knihy):

...jako voják brání národní poklad...

...nechápu nikoho, kdo chce s látkami ovlivňujícími vědomí dobrovolně experimentovat...

Můj brácha má PAS.

Jeremy chodí ve stacionáři i do školy.

Zdvořilostní fráze.

12. Nahraď přeškrtnutá slova jinými podobného významu (str. 93):

Jeremiáš se právě vysoukal _____ zpod stolu a i s pokličkou odkráčet _____ do koupelny. Za chvíli slyšely, jak poklička s řinčením _____ padá na dlažbu, následovala chvílka ticha a pak zvuk splachované toalety.

„Setkání s knihou“ Tajemství starého domu

*Autor knihy: Ladislav Csurma
Autorka metodiky: Mgr. Romana Tylečková
Škola: ZŠ TGM Krmelín
Věková kategorie: 4. až 5. třída*

Úvod - Tajemství starého domu

Stručný obsah:

Záhada strašidelného středověkého hradu, honička s nebezpečnými piráty nebo výprava do fantastického světa dinosaurů. To vše se dá zažít s neohroženou trojicí kamarádů. Kuba, Petr a Zuzka se na útěku před nepřátelskou partou náhle ocitnou v minulosti, kde prožívají nejedno dobrodružství. Musí si poradit se spoustou obtížných situací, vyřešit podivná tajemství a hlavně se v minulosti neztratit.

O knize:

Komiksová kniha pro čtenáře 2. až 3. ročníku ZŠ.

O autorovi:

Ladislav Csurma – je slovenský výtvarník, kterého knihy přitahovaly již od dětství.

Důležitý moment v Csurmově komiksově kariéře nastal, když mu bylo nabídnuto, aby vytvořil autorský komiks na prázdniny roku 1986. Tehdy vznikl první příběh z cyklu Tajemství starého domu.

Autor pracoval také několik let v lucemburském Studiu 325, spolupracoval s italským studiem Rainbow na animovaných projektech. Jeho bohatých zkušeností využívalo rovněž studio Bonton-Zlín.

Věnoval se i reklamě a ilustracím knih.

Poznámky:

První vyučovací hodina:

Sdělíme žákům, že první část hodiny bude věnována četbě 1. kapitoly komiksové knihy Strašidelný hrad. K dalšímu zpracování úkolů v pracovním listě budou potřebovat psací potřeby a pastelky.

Poznámky k pracovnímu listu č. 1 – STRAŠIDELNÝ HRAD

Četba jednoho komiksového dílu trvá zdatnějším čtenářům maximálně 10 minut. Podle počtu knih, které máme k dispozici, pracují děti ve skupinách. Některé úkoly řeší zcela samostatně, u jiných si mohou radit.

Úkol č. 1 – řešení: Jména dětí jsou Kuba (kutil, vynálezce), Petr, Zuzka.

Úkol č. 2 – řešení: Jaká obětní zvířata nesli vesničané na hrad? Na str. 21 – ovce, kohout, 2 husy.

Jací tvorové přihlíželi přepadení kočáru? Na str. 16 – dvě vrány.

Úkol č. 3 – řešení: "TELEREPLIKÁTOR" může vypadat jako ovladač k televizoru.

Úkol č. 4 – řešení: Nabídneme dětem období pravěku, středověk, vesmír, ...

Úkol č. 5 – řešení: Dvorní dáma, komorná, král, kuchařka, lokaj, princezna, rádce, rytíř, šašek, zahradník, zbrojnoš. Řazení slov podle abecedy se učí žáci již ve 2. ročníku. Neměl by to pro ně být problém.

Úkol pro „rychlíky“: Namaluj na druhou stranu pracovního listu bludiště. Pouze jedna cesta vede k hradu!

Druhá vyučovací hodina:

První část hodiny bude opět věnována četbě. Děti mohou tipovat podle obálky knihy, kam se kamarádi tentokrát dostanou (mezi piráty – Pirátský poklad). Převážná část úkolů v pracovním listě je založena na vyhledávání informací z knihy. Poslední informace je nutno vyhledat na internetu.

Děti budou potřebovat psací potřeby.

Poznámky k pracovnímu listu č. 2 – PIRÁTSKÝ POKLAD

Úkol č. 1 – řešení: Kolik děl celkem měla pirátská loď na bocích? Na str. 43 – 8 děl.

Úkol č. 2 – řešení: Jaké zbraně měl kapitán pirátů s sebou na ostrově? Na str. 51 – meč, bambitku.

Úkol č. 3 – řešení: Spočítej domorodce na straně 55 – 4 domorodci.

Úkol č. 4 – řešení: Kolik pirátů vystoupilo na ostrov pronásledovat hlavní hrdiny? Na str. 54 – 8 pirátů.

Úkol č. 5 – řešení: Kolik džbánů ukrýval zlatý poklad? Na str. 63 a 64 – 1 džbán.

Úkol č. 6 – řešení: Vyhledej v textu a vysvětli výraz – suchozemská štěňata. Jsou to děti, které žijí na souši, neplaví se na lodi.

Úkol č. 7 – řešení: Vyhledej na internetu jiný název pro označení slova pirát. Bukanýr, korzár.

Úkol č. 8 – řešení: Vyhledej a napiš, jak se jmenuje nejznámější série filmů o pirátech a její hlavní hrdina. Piráti z Karibiku, hlavní hrdina Jack Sparrow. Kolik dílů bylo natočeno? 5 dílů.

Třetí vyučovací hodina:

Prvních deset minut je věnováno četbě poslední kapitoly knihy - Planeta dinosaurů.

K dalšímu zpracování úkolů v pracovním listě budou žáci potřebovat psací potřeby a pastelky. Pracovat budou i s internetem nebo encyklopediemi o dinosaurech.

Poznámky k pracovnímu listu č. 3 – PLANETA DINOSAURŮ

- Úkol č. 1 – řešení:** Kolik kol měl povoz, který převážel ještěra? Na str. 83 – 8 kol.
- Úkol č. 2 – řešení:** Jak se jmenovalo období, ve kterém žili dinosauři? Napoví ti název slavného velkofilmu Stevena Spielberga o dinosaurech Jurský park. Druhohory, jurské období.
- Úkol č. 3 – řešení:** Kteří ještěři spolu bojovali o život v aréně? Na str. 85 – allosaurus (masožravý), apatosaurus – brontosaurus (býložravý), stegosaurus (býložravý), zřejmě je to deinonychus (masožravý).
- Úkol č. 4 – řešení:** Vyhledej na internetu nebo v encyklopedii názvy dalších ještěrů. Dokážeš je rozdělit na masožravé a býložravé? Např.: triceraptos (býložravý), pterodactylus (masožravý), diplodocus (býložravý), iguanodon (býložravý), tyranosaurus rex (masožravý), ...
- Úkol č. 5 – řešení:** Slovo REPTILES je označení pro plazy.

Úkol č. 6 – řešení:

1.	Z	U	Z	K	A															
2.	S	T	R	A	Š	I	D	E	L	N	Ý									
3.					P	O	K	L	A	D										
4.								K	O	M	I	K	S							
5.									S	T	Ř	E	D	O	V	Ě	K			
6.									M	A	P	A								
7.									K	U	B	A								
8.										R	E	P	T	I	L	O	V	É		
9.										S	C	U	R	M	A					
10.	L	A	D	I	S	L	A	V												

7. Úkol pro „rychlíky“: Namaluj na druhou stranu pracovního listu řešení křížovky.

Pracovní list č. 1 – Tajemství starého domu

1. Napiš, jak se jmenovali tři kamarádi:

 _____

2. Vyhledej a napiš:

Jaká obětní zvířata nesli vesničané na hrad? _____

Jací tvorové přihlíželi přepadení kočáru? _____

3. Nakresli TELEREPLIKÁTOR a označ funkce tlačítek podle své představitivosti (např. 1. tlačítko – zmenšování, 2. tlačítko - ...):

4. Napiš, do kterého období, popř. kam by ses chtěl/a dostat kouzelným stromem s tajemnými dveřmi a zdůvodni proč:

 _____

5. Podtrhni název postavy, která by ti byla blízká:

zbrojnoš, šašek, kuchařka, král, rádce, zahradník, komorná, lokaj, dvorní dáma, rytíř, princezna

Seřaď názvy osob podle abecedy:

 _____

6. Byl/a jsi někdy na zámku nebo hradě, kde údajně straší? Pokud ano, napiš o jaké strašidlo nebo tajemnou bytost se jednalo:

 _____

Pracovní list č. 2 – Tajemství starého domu

1. Napiš, kolik děl celkem měla pirátská loď na bocích:

 _____

2. Vypiš, jaké zbraně měl kapitán pirátů s sebou na ostrově:

 _____

3. Spočítej domorodce na str. 55:

 _____

4. Kolik pirátů vystoupilo na ostrov pronásledovat hlavní hrdiny?

 _____

5. Kolik džbánů ukrýval zlatý poklad?

 _____

6. Vyhledej v textu a vysvětli výraz – suchozemská štěňata:

 _____

7. Vyhledej na internetu jiný název pro označení slova pirát:

 _____

8. Vyhledej a napiš, jak se jmenuje nejznámější série filmů o pirátech a její hlavní hrdina:

 _____

Kolik dílů bylo natočeno? _____

Pracovní list č. 3 – Tajemství starého domu

1. Napiš, kolik kol měl povoz, který převážel ještěra:

 _____

2. Zjisti, jak se jmenovalo období, ve kterém žili dinosauři. Napoví ti název slavného velko filmu Stevena Spielberga o dinosaurech: „ park“.

 _____

3. Dokážeš pojmenovat ještěry, kteří spolu bojovali o život v aréně (str. 85)?

 _____

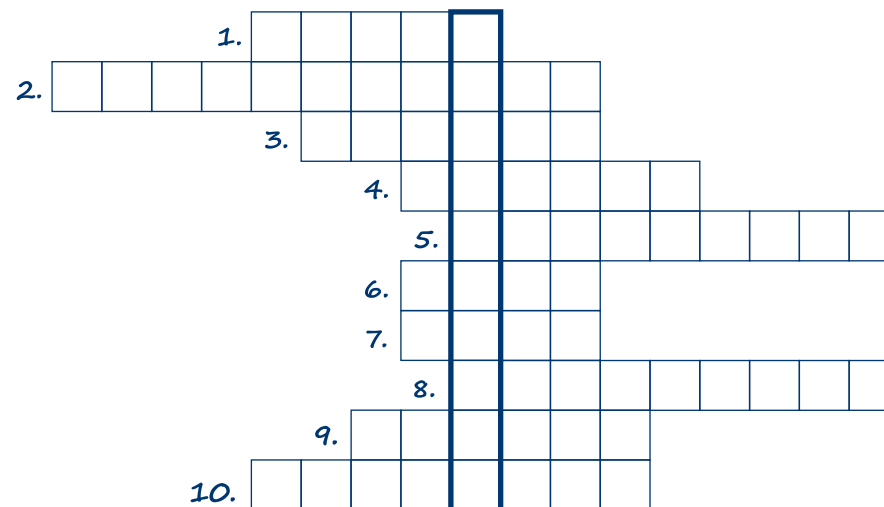
4. Vyhledej na internetu nebo v encyklopedii názvy dalších ještěrů. Dokážeš je rozdělit na masožravé a býložravé?

 _____

5. Vyhledej, co znamená slovo REPTILES:

 _____

6. Křížovka ti prozradí název ještěra, se kterým se naši hrdinové na planetě dinosaurů setkali:

1. Jméno hlavní hrdinky je...
2. Hrad z první kapitoly byl...
3. Našli zlatý...
4. Čtení s obrázky se nazývá...
5. Doba, kdy se odehrával první příběh, se nazývá...
6. K pokladu je dovedla...
7. Kamarád kutil a vynálezce se jmenuje...
8. Znakovou řeč na planetě dinosaurů používali...
9. Příjmení autora knihy je...
10. Jméno autora knihy je...

„Setkání s knihou“ Tajemství Oblázkové hory

*Autorka knihy: Bára Dočkalová
Autorka metodiky: Mgr. Lenka Stiborková
Škola: ZŠ a MŠ Leoše Janáčka Hukvaldy
Věková kategorie: 6. až 7. třída*

Stručný obsah:

Krisa (Kristýna) a Prcek (Martin) jsou nejmladšími členy party. Pokud se chtějí stát právoplatnými členy Gangu, musí projít zkouškou. Krisa zkoušku zvládne a je jí svěřen tajemný předmět Gangu – starý revolver nalezený na vrakovišti. Prcek, který ve zkoušce neobstojí, se chce Krise pomstít a revolver jí schová. Události však nabírají zcela jiný směr, když se děti v parku setkají s podivnou stařenkou a následně se ztratí v lese. Najednou se ocitnou ve zcela jiném světě – tam, kde se z jejich srdcí vytrácí rivalita a vítězí dobro a „lepší já“ v každém z nich. Vydají se na dobrodružnou cestu, během níž se musí utkat nejen s nástrahami neznámé země, ale i s temnotou ve svém nitru. Díky přátelství, vzájemnému porozumění a respektu má jejich cesta domů šťastný konec.

Kniha je napínavý fantasy román ze současnosti pro holky i kluky. Autorka si všímá života kolem nás, ve vyprávění mísí realitu a fikci. Příběh je psán jazykem, který je přirozený vyjadřování dětí. Dotýká se vzájemných vztahů mezi vrstevníky hlavních hrdinů, ale i jejich postojů vůči dospělým. Dobrodružná a tajemstvím opředená dějová linka se vine až do samého závěru knihy a vede čtenáře k uvědomění si opravdových hodnot v životě.

O autorce:

Bára Dočkalová – se narodila v roce 1977. Vyučuje didaktiku angličtiny na Pedagogické fakultě UK a vede anglické divadlo s dětmi. Píše divadelní scénáře a písničky. Tento příběh dokončila poprvé už v jedenácti letech, tehdy pod názvem „Oblázková země“. O původní rukopis přišla při stěhování, ale po letech se k tématu vrátila a začala psát od začátku. Má dvě dcery, Aničku a Klárku. „Tajemství Oblázkové hory“ je jejím knižním debutem. Kniha byla nominována na cenu Magnesia Litera 2019 – Litera za knihu pro děti a mládež.

Vyučovací hodina:

PRÁCE S KNIHOU, VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ NA INTERNETU

První část hodiny je věnována četbě 3. kapitoly. Sdělíme žákům, že v této hodině budou pracovat nejen s knihou, ale i s počítačem, kde mohou vyhledat potřebné informace. V hodině se budeme zabývat tématem „šikana“.

Metodické poznámky k pracovnímu listu

1. Děti na internetu, příp. ve Slovníku spisovné češtiny vyhledají význam slova **gang**.

Gang (amer., z angl. to go) znamená původně pojmenovanou mužskou skupinu, dnes téměř výlučně zločineckou. Její člen se nazývá gangster.

Gang je slovo, které ve staré angličtině označovalo chůzi, pochůzku, cestu; bylo odvozeno z pragermánského kořene *gangaz, to pak z protoindoevropského *g^heng^h – „kráčet“.

V polovině 14. století označovalo „soubor pomůcek, přenášených za určitým účelem“. Od 20. let 17. století se význam posunul na označení spolku dělníků, v následujícím desetiletí pak na libovolnou skupinu osob pracujících společně resp. kriminální bandu s pejorativním podtónem. K roku 1855 je doloženo použití ve významu „skupina hochů, konajících kriminální činnost ve městě“ a k roku 1724 v americké angličtině označení otroků na plantážích.

2. Z textu posoudí a zapíší chování a jednání dětí.

Bos – choval se nevhodně ke starší paní, jako šéf Gangu provokoval ostatní k ubližování slabším, posmíval se.

Beny – hodil po stařence kámen, vysmíval se Filipovi.

Krisa – hodila Filipovi aktovku na větev stromu, posmívala se.

Prcek – vzal Filipovi aktovku, mluvil vulgárně, záměrně se vysmíval spolužákovi.

3. Filip se cítil bezmocně, osamoceně, byl vyčerpaný z odporu proti přesile.

4. Pokusí se vyjádřit smysl věty vlastními slovy:

„Sklapni, bábo.“ – Nic nám neříkej. Buď potichu.

„Seš pidlovoká.“ – Šilháš.

„Navalte to sem!“ – Podejte mi to.

„To je keců.“ – Mluvíš zbytečně.

5. Děti na internetu, příp. ve Slovníku spisovné češtiny vyhledají význam slova **šikanování**.

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu s následky především na psychickém zdraví.

6. Děti rozhodují, zda tato situace v přečteném textu (1. až 3. kapitola) nastala.

Posměšné poznámky na adresu jiného jedince, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
ANO

Kritika jedince, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
ANO

Nátlak na někoho, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
NE

Příkazy, které někdo dostává od jiných, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
ANO

Nátlak na jedince k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
NE (nastane až v 5. kapitole)

Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
ANO

Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.
ANO

7. Následuje rozhovor s dětmi, diskuse nad otázkami, reflexe jejich vlastních zkušeností s šikanou. Necháme dětem prostor pro vlastní vyjádření. Uzavřeme konstatováním, že šikana nemá se slušným chováním a vzájemnou úctou nic společného a je nutné proti ní zasáhnout.

8. Závěrem děti přečtou, co je podle nich v životě nejhezčí.

Poznámky:

Pracovní list – Tajemství Oblázkové hory

1. Zjisti význam slova gang. Informaci vyhledej na internetu. Pak zapiš vlastními slovy:

 _____

2. Vyhledej v textu příklady nevhodného chování členů Gangů:

Bos - _____

Beny - _____

Krisa - _____

Prcek - _____

3. Zamysli se a napiš, jak se cítil Filip Gregor:

 _____

4. S chováním dětí souvisí i jejich vyjadřování. Jak rozumíš těmto větám? Zapiš vlastními slovy:

„Sklapni, bábo.“ - _____

„Seš pidlovoká.“ - _____

„Navalte to sem!“ - _____

„To je keců.“ - _____

5. Vyhledej na internetu význam slova šikanování:

 _____

6. Přečti si, jaké mohou být přímé znaky šikanování. Zamysli se, zda došlo v této či předcházejících kapitolách k situacím, které by naznačovaly, že se jedná o šikanování, zatrhni správnou odpověď:

Posměšné poznámky na adresu jiného jedince, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.

ANO NE

Kritika jedince, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem.

ANO NE

Nátlak na někoho, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.

ANO NE

Příkazy, které někdo dostává od jiných, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.

ANO NE

Nátlak na jedince k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.

ANO NE

Honění, strkání, štouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.

ANO NE

Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

ANO NE

7. Připrav si odpovědi na otázky:

Pokus se vyjádřit, proč děti ubližovaly Filipovi?

Ovlivňovalo členství v Gangu jejich chování?

Stalo se ti, že ses dostal do podobné situace?

Jak by ses zachoval, kdybys byl svědkem ubližování jinému člověku?

Dokázal bys požádat o pomoc?

Na koho by ses mohl obrátit, kdyby se tobě nebo někomu jinému dělo bezpráví?

Víš, k čemu slouží schránka důvěry a kde je ve škole umístěná?

8. Stařenka řekla dětem: „Plytváte tím nejhezčím, co člověk má.“ (str. 15). Co je podle tebe to nejhezčí, co člověk má: